

Матвієнко О.В., Цивін М.Н.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ У СХЕМАХ І ТАБЛИЦЯХ

Навчальний посібник

Матвієнко О.В., Цивін М.Н. *Інформаційний менеджмент: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях.*-К.: _____, 2006.- _____с.

У опорному конспекті лекцій у схемах і таблицях вводяться і роз'яснюються у логічній послідовності всі базові поняття навчального курсу „Інформаційний менеджмент”.

Використання опорного конспекту доцільне для первинного, швидкого ознайомлення з курсом інформаційного менеджменту. Надалі необхідно продовжити вивчення окремих тем теорії за навчальним посібником, основною та додатковою літературою, рекомендованою для вивчення курсу. Опорний конспект доцільно використовувати для закріплення вивченого матеріалу, для відновлення у пам'яті необхідних понять при вивченні наступних розділів курсу та інших дисциплін, які спираються на курс «Інформаційний менеджмент».

Опорний конспект доповнено практичними завданнями для більш ефективного опрацювання студентами навчального матеріалу в процесі самостійної роботи. Тестові питання до кожного з розділів курсу дають студенту змогу самоперевірки та контролю засвоєння знань.

Рецензенти:

- Картунов О.В. доктор політичних наук, професор, зав.кафедрою міжнародної інформації Університету економіки і права „КРОК”
- Ожеван М.А. доктор філософських наук, професор, зав.відділом інформаційної безпеки та міжнародних інформаційних відносин Національного інституту проблем міжнародної безпеки РНБОУ
- Новохатько Л.М. доктор історичних наук, професор, зав.кафедрою зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 14/18-Г-967 від 23.10.2006).

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету культури і мистецтв (протокол №2 від 8 вересня 2006 р.).

ISBN

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	6
Тема 1. Складові та сутність поняття «інформаційний менеджмент»	6
Тема 2. Передумови виникнення і розвитку інформаційного менеджменту	10
РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	20
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин	20
Тема 4. Державна інформаційна інфраструктура	25
РОЗДІЛ 3. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	28
Тема 5. Властивості інформації	28
Тема 6. Документ як джерело інформації	32
Тема 7. Властивості документальних джерел інформації	38
РОЗДІЛ 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ.....	41
Тема 8. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління.....	41
Тема 9. Види інформаційно-аналітичної діяльності ...	48
Тема 10. Експертні оцінки у підготовці інформації для прийняття управлінських рішень.....	56
РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ.....	61
Тема 11. Модель “електронного офісу”	61
Тема 12. Комунікативна політика організації	69
Тема 13. Інформаційна система як засіб вдосконалення управління інформаційними ресурсами	73
Тема 14. Розробка системи управління інформаційними ресурсами	81
РОЗДІЛ 6. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОДУКТИ І ПОСЛУГИ	85
Тема 15. Структура інформаційного ринку	85
Тема 16. Інформаційний консалтинг	88
РОЗДІЛ 7. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ	94
Тема 17. Інформаційна безпека	94
Тема 18. Методи захисту інформації.....	100
ПРАКТИКУМ З КУРСУ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»	105
Практична робота №1. Національні інформаційні ресурси України у мережі Інтернет	106

Практична робота №2. Оцінювання характеристик джерел інформації	109
Практична робота №3. Підготовка інформаційно-аналітичного огляду конкретної галузі (джерелознавчий бібліографічний огляд).....	112
Практична робота №4. Оцінювання рейтингів представників еліти (ділової, наукової, політичної) за формальними характеристиками публікацій.....	114
Практична робота №5. Моніторинг згадувань об'єктів (подій) у мережі Інтернет	116
Практична робота №6. Інформаційне забезпечення кадрового менеджменту.....	118
Практична робота №7. Експертне оцінювання характеристик інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет	120
Практична робота №8. Аналіз організаційного середовища. Структура інформаційних потоків організації.....	122
Практична робота №9. Організація діяльності відділу управління інформаційними ресурсами.....	124
Практична робота №10. База даних Інтернет-ресурсів (за предметними галузями)	127
Практична робота №11. Аудит комунікативної політики організації (на основі ресурсів мережі Інтернет)	129
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ „ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”	131
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ПРЕДМЕТНЕ ПОЛЕ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	132
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин	134
Тема 4. Державна інформаційна інфраструктура	135
РОЗДІЛ 3. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	138
Тема 5. Властивості інформації	138
Тема 6. Документ як джерело інформації	140
Тема 7. Властивості документальних джерел інформації.....	141
РОЗДІЛ 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ....	143
Тема 8. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління.....	143
Тема 9. Види інформаційно-аналітичної діяльності .	144
Тема 10. Експертні оцінки у підготовці інформації для прийняття управлінських рішень.....	145
РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ.....	147

Тема 11. Модель "електронного офісу"	147
Тема 13. Інформаційна система як засіб вдосконалення управління інформаційними ресурсами	148
Тема 14. Розробка системи управління інформаційними ресурсами	151
РОЗДІЛ 6. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОДУКТИ І ПОСЛУГИ	153
Тема 15. Структура інформаційного ринку	153
Тема 16. Інформаційний консалтинг	154
РОЗДІЛ 7. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ	156
Тема 17. Інформація як об'єкт злочинних посягань .	156
Тема 18. Методи захисту інформації	157
Відповіді на тестові запитання	158
Додаток 1	160
Додаток 2	161
Список рекомендованої літератури:	162

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Складові та сутність поняття «інформаційний менеджмент»

Поняття «інформація» і «менеджмент» як системоутворюючі складові поняття «інформаційний менеджмент». Концептуальні підходи до визначення змісту поняття «інформаційний менеджмент».

Атрибутивний та функціональний підходи до визначення природи інформації.

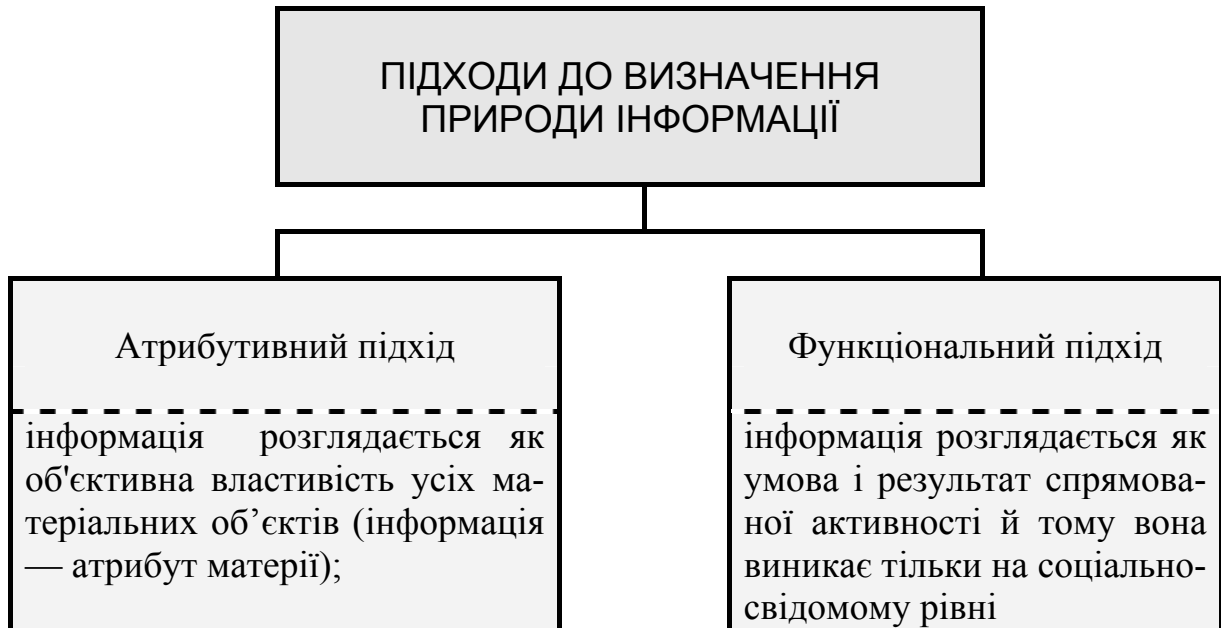
Менеджмент як інноваційна діяльність з активізації і розвитку наявних ресурсів і форм їх раціонального використання. Основні функції управління.

Інформатика – одна із галузей наукового знання, яка формує системно-інформаційний підхід до аналізу оточуючого світу, вивчає інформаційні процеси, методи і засоби одержання, перетворення, передачі, зберігання і використання інформації, фундаментальна наука про інформаційні процеси у системах різної природи.

Визначення терміну «інформація»

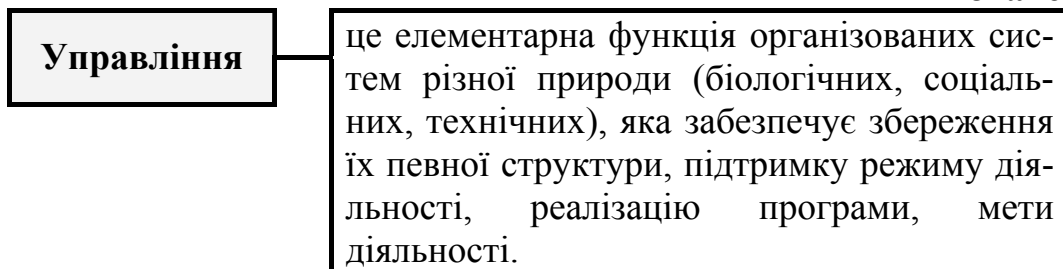

Таблиця 1

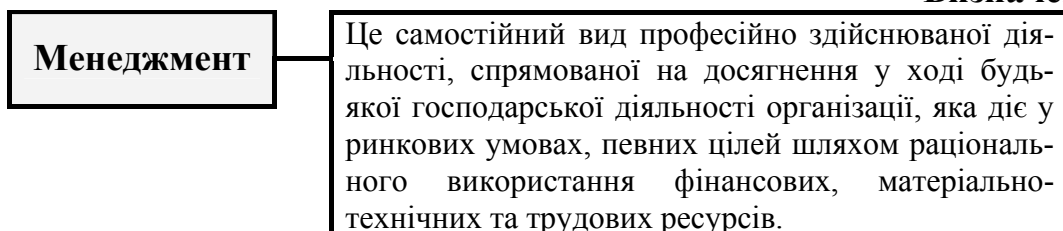

Термін «менеджмент» вживається у багатьох значеннях і часто використовується як синонім терміну “управління”. Дослідниками основних підходів до науки управління наведено множину дефініцій понять “менеджмент” і “управління” – від розуміння менеджменту як складової управління, до ототожнення цих понять.

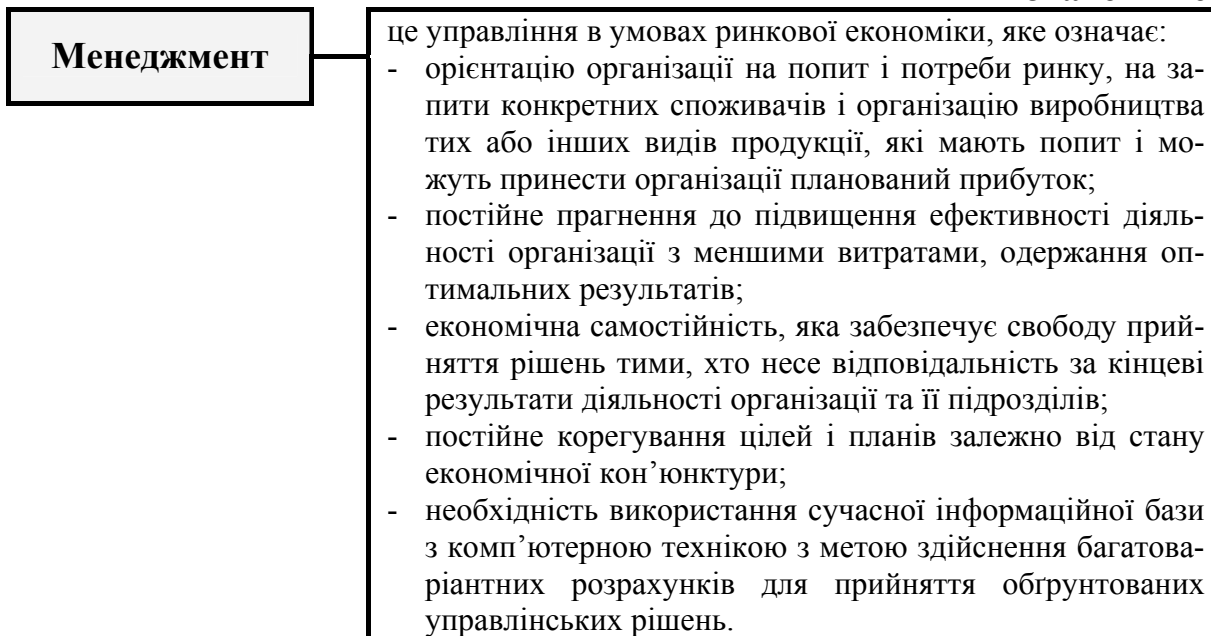
Визначення 4.

Визначення 5.

Визначення 6.

Таблиця 2

Запитання для самоперевірки:

1. Які підходи існують до визначення поняття «інформація»?
2. Які основні підходи існують до розуміння менеджменту?

Завдання для самостійної роботи:

1. Порівняти за семантикою поняття «менеджмент» і «управління».
2. Навести приклади застосування атрибутивного і функціонального підходів до поняття „інформація”.

Тема 2. Передумови виникнення і розвитку інформаційного менеджменту

Розвиток наук інформаційно-комунікаційного циклу. Вітчизняні концепції інформатики.

Еволюція інформаційної діяльності в умовах розвитку інформаційних технологій та інформаційної інфраструктури.

Основні підходи до напрямів діяльності у галузі інформаційного менеджменту. «Інформаційний» та «управлінський» підходи. Галузі, на перетині яких розвивається інформаційний менеджмент.

Управління впровадженням і використанням інформаційних технологій. ІТ-менеджмент або менеджмент інформаційних систем.

Структурна схема інформаційного менеджменту.

Сфера компетенції інформаційного менеджера. Система діяльності в галузі інформаційного менеджменту: документно-інформаційні ресурси – управління інформаційною діяльністю – комунікації. Завдання діяльності інформаційного менеджера.

Інформатика, як фундаментальна основа процесів інформатизації та інформаційно-комунікативної діяльності, сформувалась як наука у розвитку таких вітчизняних концепцій

Таблиця 3

ВІТЧИЗНЯНІ КОНЦЕПЦІЇ ІНФОРМАТИКИ		
Концепція	Об'єкт	Предмет
Наукова інформатика (<i>О.І.Михайлов, А.І.Чорний, Р.С.Гіляревський</i>)	Наукова комунікація Наукова інформація (структура, властивості)	Закономірності науково-інформаційної діяльності (теорія, історія, методика, організація)
Соціальна інформатика (<i>А.В.Соколов, А.І.Маркевич, А.Д.Урсул та ін.</i>)	Соціальна комунікація Соціальна інформація	Інформатизація і закономірності інформаційних процесів у соціумі
Прикладна (технічна) інформатика (<i>В.М.Глушков, В.С.Міхалевич, А.П.Єршов та ін.</i>)	Технічна комунікація	Закономірності кібернетизації технічних комунікацій у суспільстві, математичного моделювання на ЕОМ процесів обробки і передачі інформації

Теоретико-методологічні основи виникнення і розвитку інформаційного менеджменту пов'язані з розвитком наук інформаційно-комунікаційного циклу, інформатикою як фундаментальною основою процесів інформатизації та інформаційно-комунікаційної діяльності.

Таблиця 4

Витоки формування інформаційного менеджменту

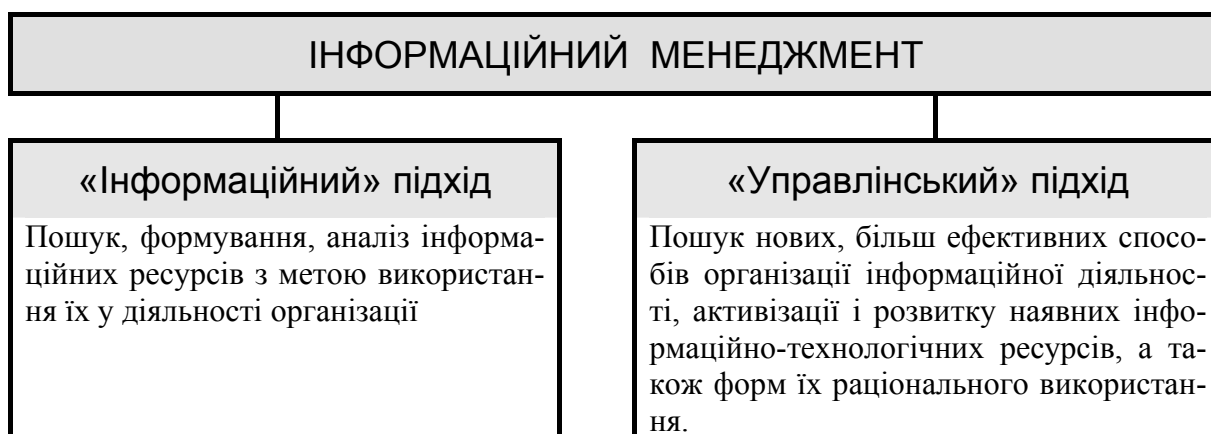
Таблиця 5

Галузі, на перетині яких розвивається інформаційний менеджмент

Таблиця 6

Підходи до діяльності в галузі інформаційного менеджменту

Таблиця 7

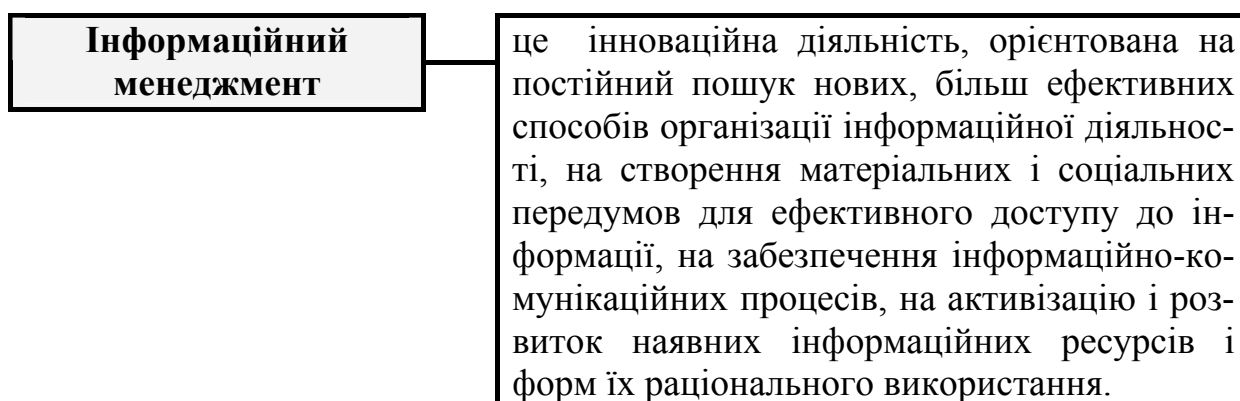

Таблиця 8

Структурна схема інформаційного менеджменту

Визначення 7.

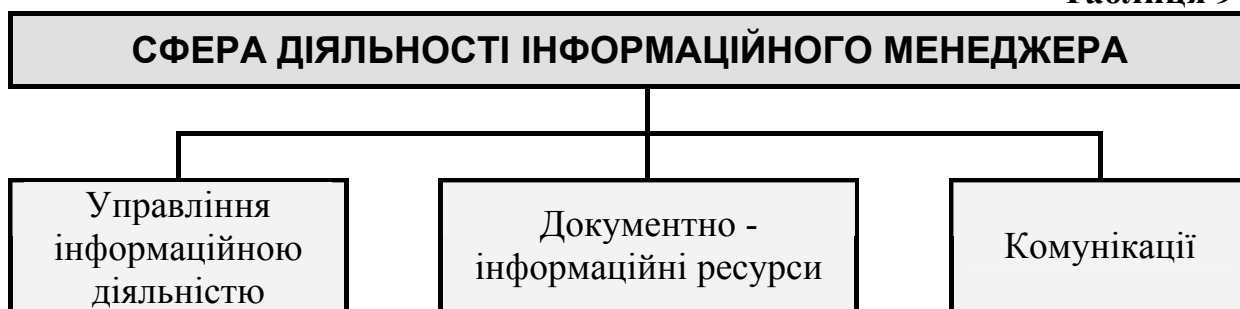
Особливість інформаційного менеджменту полягає в тому, що він є поліфункціональним напрямом діяльності: з одного боку, безпосередньо стосується загальної теорії управління, а з іншого - предметної галузі інформатики та інформаційної діяльності, в тому числі їх аналітичної та прогностичної компонент, тобто всього комплексу форм, методів і засобів, які забезпечують ефективну взаємодію у будь-якій сфері діяльності.

Інформаційний менеджмент включає виконання таких видів робіт:

- дослідження підприємства як об'єкта управління;
- формування інформаційних ресурсів підприємства як бази управління;
- створення інформаційної продукції як засобу управління.

Інформаційний менеджмент включає персонал як один з пріоритетних ресурсів, який реалізує інформаційну стратегію організації.

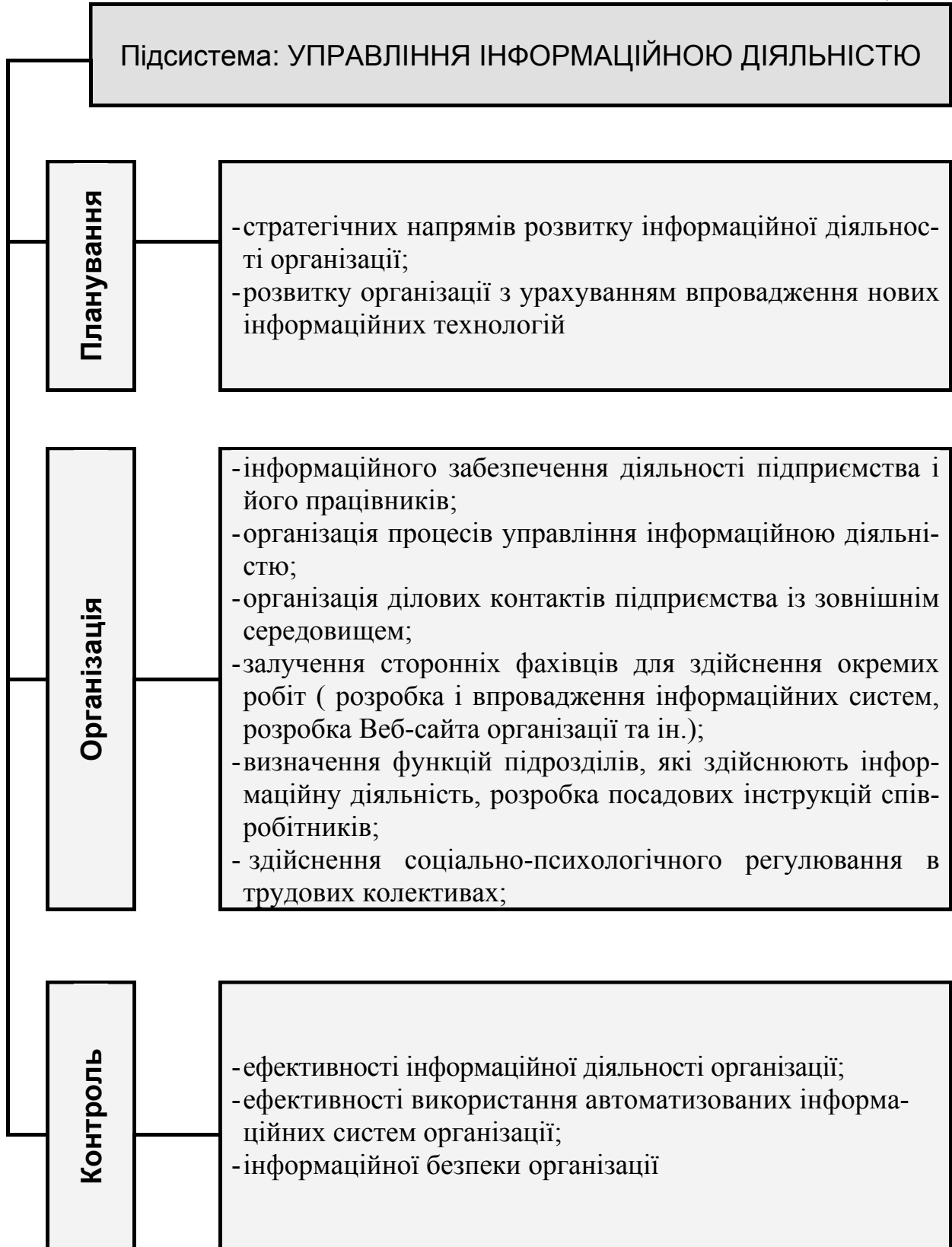
Таблиця 9

Таблиця 10

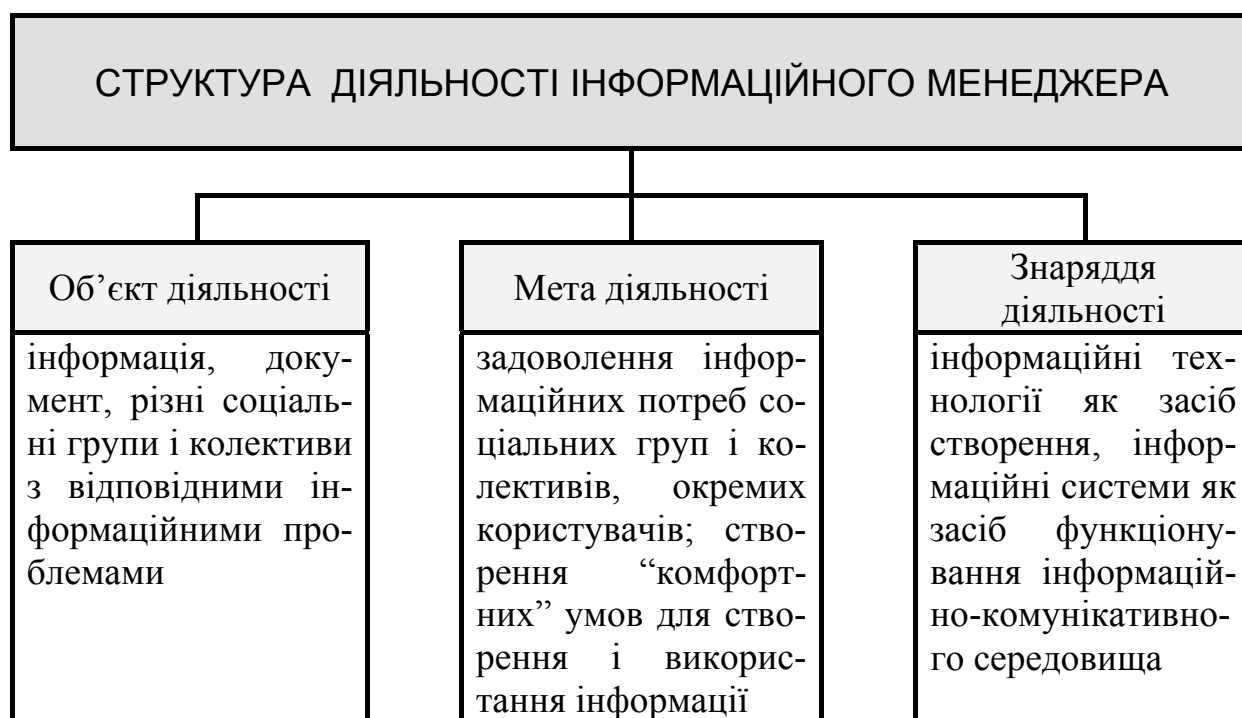
Таблиця 11

Таблиця 12

Таблиця 13

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні наукові дисципліни інформаційно-комунікаційного циклу стали основою розвитку інформатики?
2. Які з наукових дисциплін стали теоретичною основою виникнення інформаційного менеджменту?
3. Які основні підходи існують до розуміння інформаційного менеджменту як галузі практичної діяльності?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти перелік основних підходів до інформаційного менеджменту, розкрити їх зміст.
2. Виконати порівняння змісту діяльності в галузі «менеджмент інформаційних систем» та «інформаційний менеджмент».
3. Виконати аналіз поняття «інформаційний менеджмент» для системи міжнародних відносин, системи державного управління, для діяльності навчального закладу.
4. Окреслити можливі функції інформаційного менеджера у Вашому навчальному закладі.

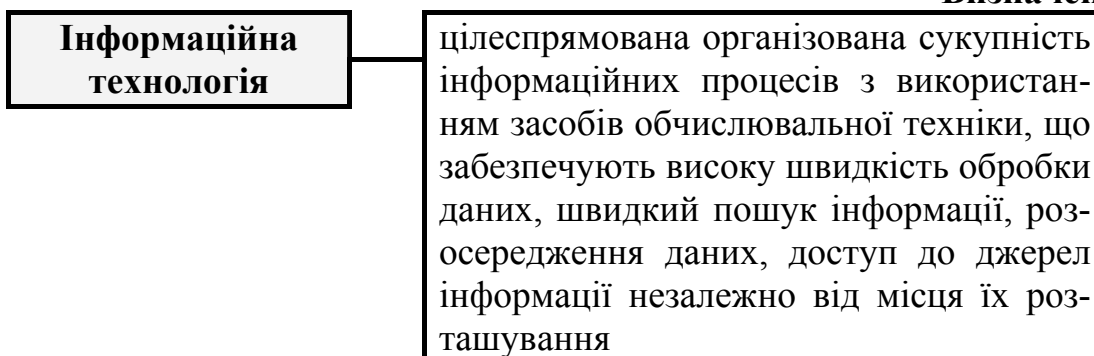
РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин

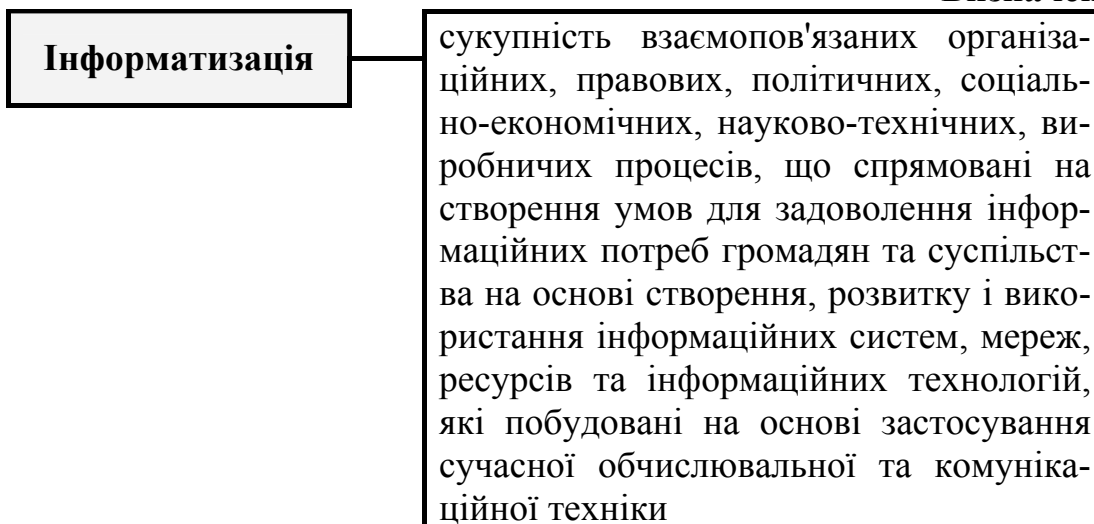
Інформаційне суспільство та інформаційна політика. Основні терміни та визначення. Інформаційні відносини. Основні принципи інформаційних відносин.

Державна інформаційна політика. Головні напрями державної інформаційної політики. Нормативно-правова база здійснення інформаційної діяльності. Закони України „Про інформацію”, „Про науково-інформаційну діяльність”, „Про електронний документ та електронний документообіг” та ін. Поняття “інформаційний потенціал суспільства”.

Визначення 8.

Визначення 9.

Визначення 10.

**Засоби
інформатизації**

електронні обчислювальні машини, програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення, інформаційні системи або їх окремі елементи, інформаційні мережі і мережі зв'язку, що використовуються для реалізації інформаційних технологій

Визначення 11.

**Національний
інформаційний
простір України**

сукупність національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, які дозволяють на основі єдиних принципів і загальних правил забезпечувати інформаційну взаємодію громадян, суспільства, держави з їх рівним правом доступу до відкритих інформаційних ресурсів та максимально повним задоволенням інформаційних потреб суб'єктів держави на всій її території з додержанням балансу інтересів на входження у світовий інформаційний простір і забезпечення інформаційної безпеки відповідно до Конституції України та міжнародних правових норм

Визначення 12.

**Інформаційний
суверенітет держави**

здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою додержання законів України, прав і свобод громадян, гарантування національної безпеки держави

Інформаційні відносини виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави при здійсненні інформаційних процесів - при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації.

Таблиця 14

Основні принципи інформаційних відносин
— гарантованість права на інформацію;
— відкритість, доступність інформації та свобода обміну нею;
— об'єктивність, достовірність інформації;
— повнота і точність інформації;
— законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Визначення 13.

Державна інформаційна політика	це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації (Закон України „Про інформацію”).
---------------------------------------	--

Таблиця 15

Головні напрями державної інформаційної політики
— забезпечення доступу громадян до інформації;
— створення національних систем і мереж інформації;
— зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності;
— забезпечення ефективного використання інформації;
— сприяння постійному оновленню, збагаченню та збереженню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації;
— сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України

Таблиця 16

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Загальні	„Про інформацію”, „Про науково-інформаційну діяльність”. “Про мови”, "Про державну таємницю", "Про національну програму інформатизації"
У сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності	„Про авторське право і суміжні права”, „Про охорону прав на промислові зразки”
У сфері інформатизації державного управління	„Про електронний документ та електронний документообіг”, «Про електронний цифровий підпис»
У сфері масової інформації	"Про телебачення і радіомовлення", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про інформаційні агентства"
Спеціальні	"Про захист інформації в автоматизованих системах", "Про бібліотеки і бібліотечну справу", "Про національний архівний фонд і архівні установи"

Визначення 14.

Інформаційний потенціал суспільства	весь індустріально-технологічний комплекс засобів інформатики, вся мережа науково-дослідних, навчальних, адміністративних, комерційних та інших організацій і соціальних інститутів, діяльність яких сприяє ефективному використанню інформаційних ресурсів, а також підготовка для цих цілей необхідної кількості спеціалістів відповідного профілю
--	--

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягає основне завдання і зміст інформаційної політики держави?
2. Які основні закони та інші нормативно-правові акти регулюють здійснення інформаційної діяльності?
3. Які основні принципи покладено у систему суспільних інформаційних відносин

Завдання для самостійної роботи:

1. Дати визначення термінів «інформаційне суспільство» та «інформаційні відносини», пояснити їх соціальну функцію.
2. Скласти перелік основних законів, які регулюють соціальні інформаційні відносини.
3. Навести приклади нормативно-законодавчих актів, які регулюють інформаційні відносини у середовищі мережі Інтернет.

Тема 4. Державна інформаційна інфраструктура

Основні складові державної інформаційної інфраструктури.

Організаційно-правове забезпечення державної інформаційної інфраструктури.

Проблеми розвитку ринку інформаційних технологій в Україні.

Інформаційні ресурси суспільства. Інформаційні ресурси різної приналежності та форми власності як складові частини національних інформаційних ресурсів.

Визначення 15.

Інформаційний ресурс

сукупність документів у інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо). (Закон України «Про національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 року N74/98-ВР)

Визначення 16.

Національні інформаційні ресурси

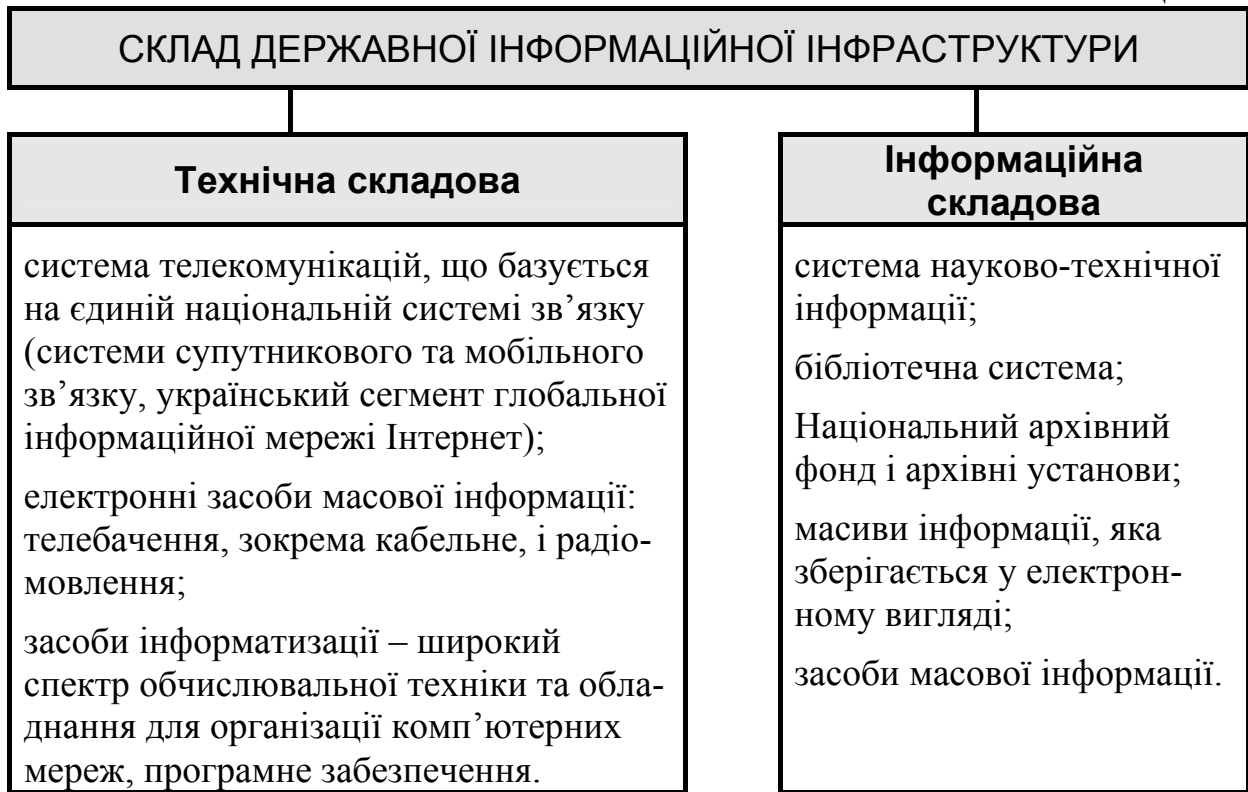
ресурси, незалежно від їх змісту, форми, часу та місця створення, форми власності, призначені для задоволення потреб громадянина, суспільства, держави. Національні ресурси включають державні, комунальні та приватні ресурси (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 828-р від 31 грудня 2003 р. “Про затвердження заходів і реалізації Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів”)

Визначення 17.

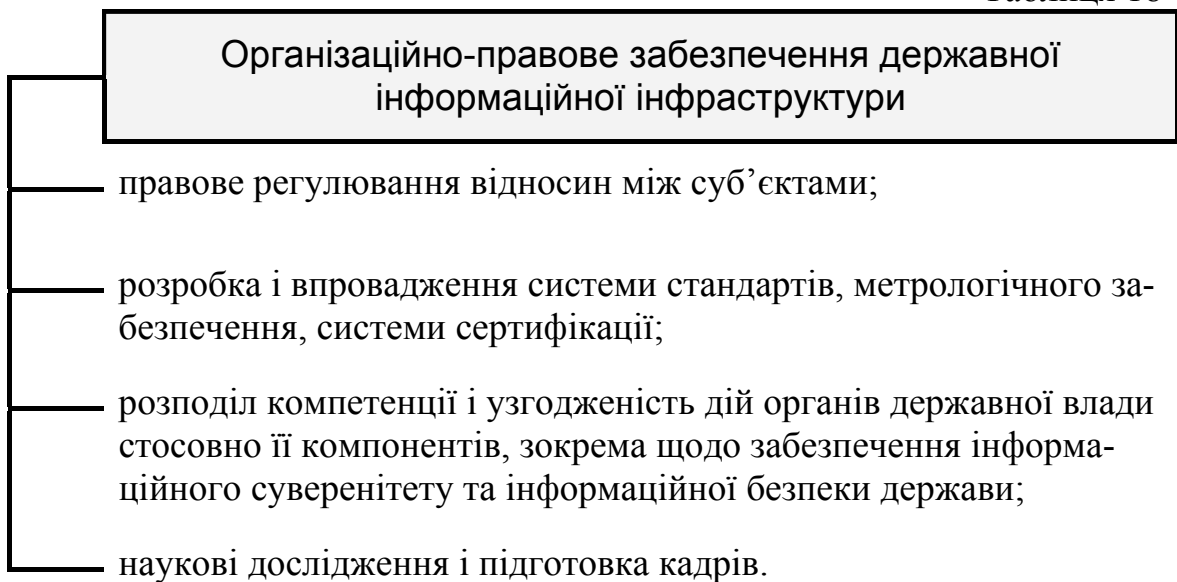
Державна інформаційна інфраструктура

інтегрована сукупність обчислювальної та комунікаційної техніки, телекомунікаційних мереж, баз і банків даних та знань, інформаційних технологій (ІТ), системи інформаційно-аналітичних центрів різного рівня, виробництва технічних засобів інформатизації, системи науково-дослідних установ та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Таблиця 17

Таблиця 18

Таблиця 19

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягає організаційно-правове забезпечення державної інформаційної інфраструктури?
2. Які елементи утворюють технічну складову державної інформаційної інфраструктури?
3. Які елементи утворюють інформаційну складову державної інформаційної інфраструктури?

Завдання для самостійної роботи:

1. Описати зміст інформаційної і технічної складових інформаційної інфраструктури держави.
2. Дати визначення організаційно-правового забезпечення державної інформаційної інфраструктури.
3. Навести перелік законодавчих актів, які регулюють інформаційні відносини у мережі Інтернет.

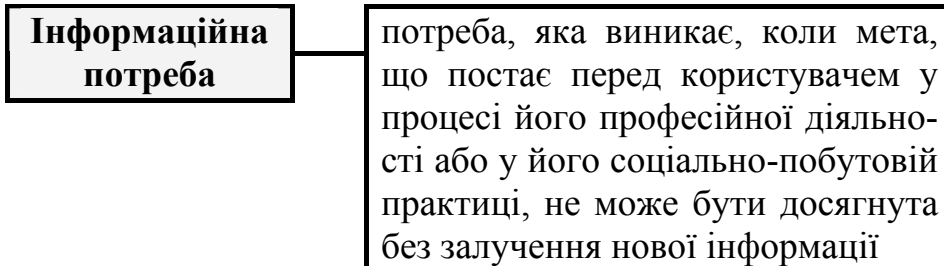
РОЗДІЛ 3. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Тема 5. Властивості інформації

Інформаційні потреби. Сутнісні особливості інформаційних потреб. Характеристики і вимоги до інформації. Якісні характеристики. Кількісні характеристики. Ціннісні характеристики.

Семантична теорія інформації. Тезаурус споживача інформації. Перевірка достовірності інформації.

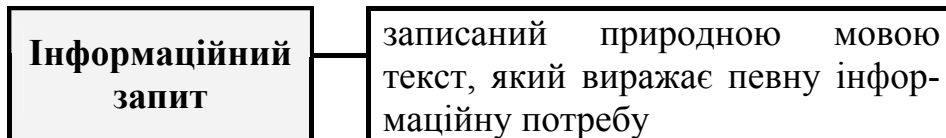
Визначення 18.

Сутнісні особливості інформаційних потреб:

- представляють собою потреби у знаннях, яке одержує індивід шляхом звертання до наявної інформації;
- невизначеність інформаційних потреб, зумовлена необхідністю вирішення фахівцями нових нестандартних завдань, отже складністю формулювання напрями пошуку інформації, якої не вистачає;
- суб'єктивність оцінювання користувачами якості інформаційних продуктів та послуг

Визначення 19.

Таблиця 20

ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНФОРМАЦІЇ	
Якісні характеристики	
Достовірність інформації	властивість відображати реально існуючі об'єкти з необхідною точністю
Релевантність інформації	ступінь відповідності документа запиту користувача; розрізняють змістову і формальну релевантність
Пертинентність	відповідність одержаної інформації інформаційній потребі користувачів
Адекватність (об'єктивність) інформації	певний рівень відповідності створюваного за допомогою одержаної інформації образу реальному об'єкту, процесу, явищу
Кількісні характеристики	
Достатність (повнота) інформації	вміст мінімального, але достатнього для прийняття правильного рішення набору показників
Точність інформації	ступінь близькості одержуваної інформації реальному стану об'єкта, процесу, явища
Ціннісні характеристики	
Своєчасність інформації	надходження інформації не пізніше зазначеного моменту часу, узгодженого з часом вирішення поставленого завдання
Актуальність інформації	ступінь збереження цінності інформації у момент її використання

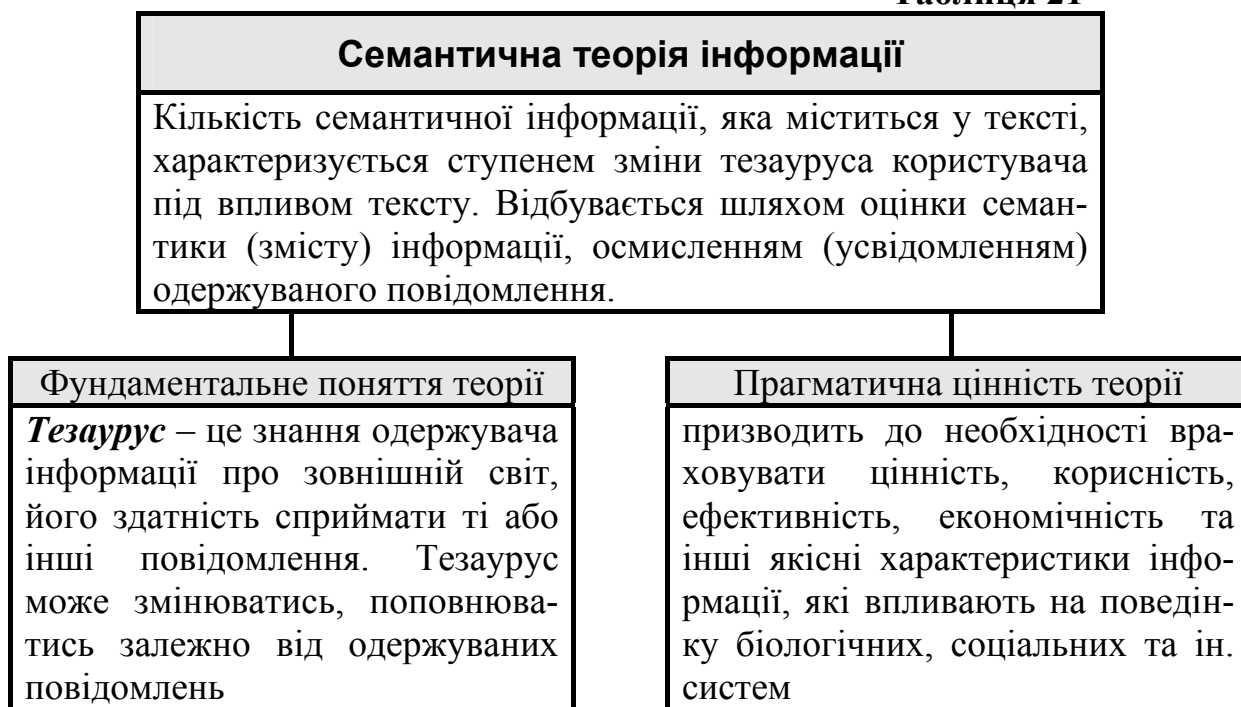
Причини, за якими релевантна видача оцінюється користувачем негативно, тобто не вважається ним пертинентною:

- надання користувачу вже відомих йому з інших джерел або попереднього досвіду повідомлень;
- не авторитетність, непереконливість інформації для користувача;
- неспівпадання характеру наданих відомостей і ступеню їх докладності „системі очікування” користувача;
- невідповідність рівня складності повідомлення і підготовленості користувача, його компетентності.

У процесах інформаційного обміну часто виникають ситуації, у яких цінність інформації, яка сприймається її одержувачем, залежить від того, наскільки він підготовлений до її сприйняття.

Достовірність окремо взятого факту або судження ще не гарантує об'єктивності інформації, хоча без такої достовірності говорити про об'єктивність не доводиться (*Нравственные принципы тележурналистики: Опыт этического кодекса. <http://www2.internews.ru>*)

Таблиця 21

Запитання для самоперевірки:

1. Які якісні вимоги висуваються до інформації?
2. У чому полягає сутність семантичної теорії інформації?
3. Дати визначення поняття «релевантність». Які існують форми релевантності?
4. У чому полягає сутність поняття «пертинентність»?
5. Які кількісні вимоги висуваються до інформації?
6. Які з вимог до інформації можна визначити як прагматичні?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади недодержання вимог до якісних характеристик інформації (наприклад, у ЗМІ).
2. Пояснити різницю між змістовою і формальною релевантністю.
3. Назвати способи перевірки достовірності інформації.

Тема 6. Документ як джерело інформації

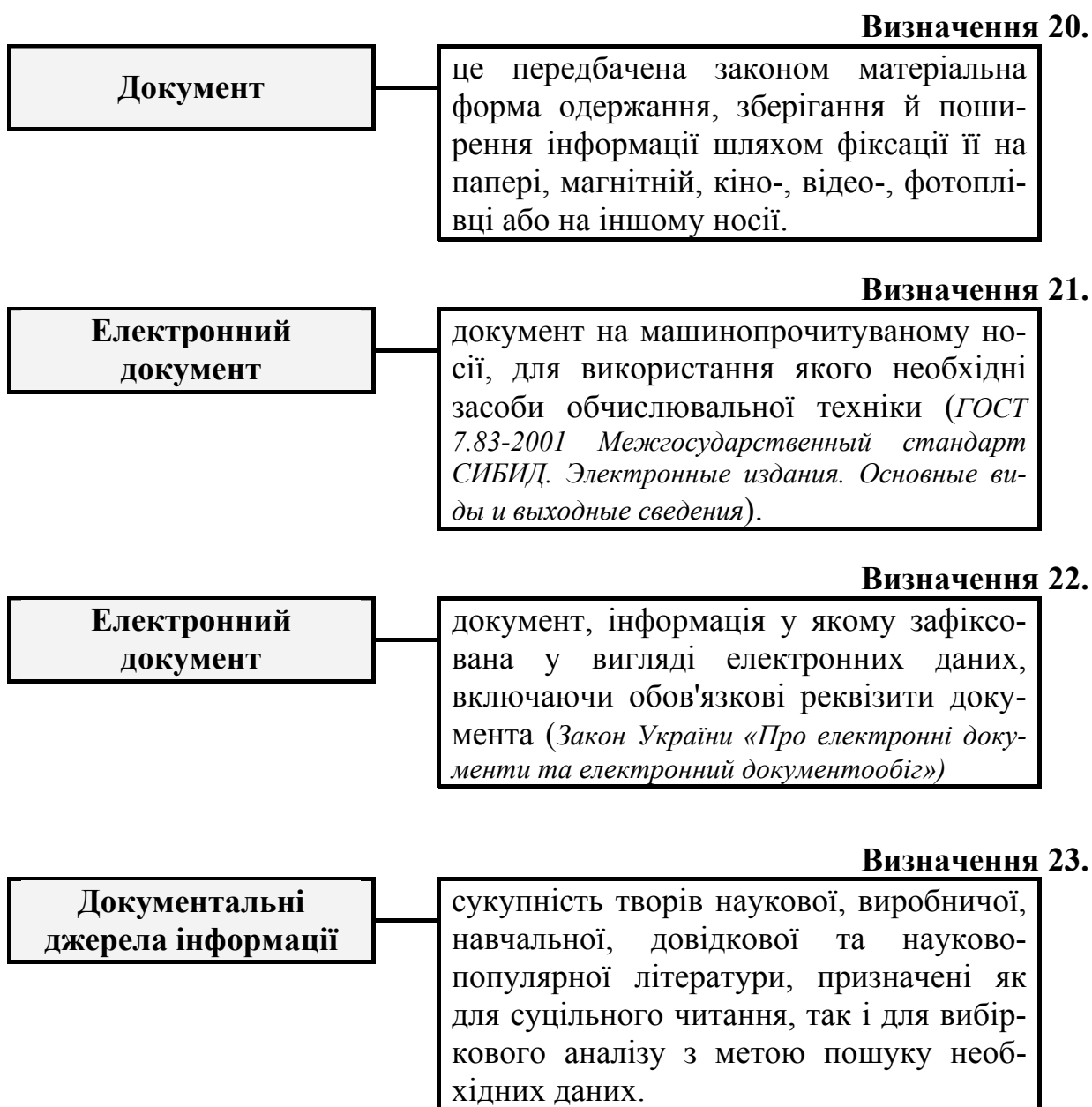
Визначення документа. Електронний документ. Документальні джерела інформації.

Види документів. Первинні документи: опубліковані, неопубліковані, непублікуємі документи. Вторинні документи. Основні функції вторинних документів.

Документальний інформаційний потік. Структурно-якісний склад документального потоку. Закон Бредфорда.

Властивості недокументальних повідомлень. Переваги і недоліки недокументальних повідомлень. Чутки як не документальні джерела інформації.

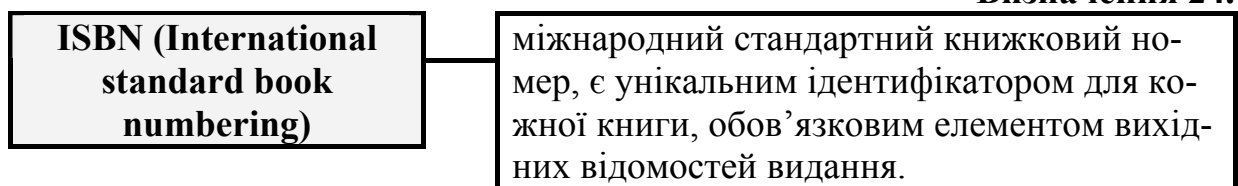
Визначення документа

Таблиця 22

Визначення 24.

Різним виданням одного й того ж твору надаються різні номери ISBN. Кожному новому виданню надають новий номер ISBN. Один і той самий номер ISBN не може бути наданий повторно.

Міжнародна стандартна нумерація книг розповсюджується на такі види тиражованих документів:

- книги і брошури;
- альбоми і атласи;
- комплектні видання;
- аудіо- і відео видання;
- електронні видання;
- видання на мікро носіях, видання для сліпих шрифтом Брайля.

Визначення 25.

**Документальний
інформаційний потік**

множина первинних і вторинних документів, а також джерел інформації, які цілеспрямовано передаються інформаційними каналами від відправника до споживача.

Документальний потік, крім релевантної інформації, може містити надлишкову інформацію (інформаційний шум, викривлення, нерелевантну інформацію)

Визначення 26.

**Надлишкова
інформація**

інформація, що недоречна (небажана) у даній інформаційній системі, але може виявитись корисною (і навіть необхідною) у іншій інформаційній системі.

Визначення 27.

Інформаційний шум

сукупність виданих нерелевантних (не відповідних запиту користувача) документів.

Визначення 28.

Старіння інформації

об'єктивний процес втрати соціальною інформацією і документами, які фіксують цю інформацію, ціннісних властивостей з появою нових, більш повних і достовірних відомостей.

Визначення 29.

Актуалізація інформації

це повернення до активного використання публікацій минулих років, яке відбувається у зв'язку з переоцінкою суспільством певних концепцій, ідей, методів, способів виробництва, усвідомлення помилковості обраних шляхів розвитку у соціальному житті або науці

Закон розсіювання інформації у множині джерел

Визначення 30.

Розсіювання публікацій

це факт опублікування статей певної тематики у непрофільних журналах, тобто журналах, які не мають відношення до даної області культури, науки або галузі промисловості.

Визначення 31.

Закон Бредфорда

якщо наукові журнали розташувати у порядку зменшення кількості вміщених у них статей з певного предмету, то в одержаному списку можна виділити ядро журналів, присвячених цьому предмету, і кілька груп або зон, кожна з яких містить стільки ж статей, що і ядро. Тоді кількість журналів у ядрі і наступних зонах буде співвідноситись як $1:n:n^2$.

Таблиця 23

НЕДОКУМЕНТАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Переваги	Недоліки
оперативність, вибірковість, адресність, швидкий зворотній зв'язок	відсутність механізмів об'єктивного контролю і оцінки достовірності інформації

Чутки як недокументальні джерела інформації

Особливий різновид неформальної комунікації – *чутки* відображають соціально-психологічну, соціально-політичну, соціально-економічну, соціально-культурну ситуацію в суспільстві. За певних обставин, можуть бути активним засобом модифікації суспільної свідомості, перетворювачем дійсності.

Визначення 32.

Чутки	специфічна форма недостовірної або частково достовірної інформації, що надходить від однієї особи або групи про певні події чи ситуації.
--------------	--

Таблиця 24

Запитання для самоперевірки:

1. З якою метою і для яких видань застосовується Міжнародний стандартний книжковий номер ISBN?
2. В чому полягає різниця між первинними і вторинними документами?
3. За якими ознаками здійснюється класифікація видань?

4. В чому полягає різниця між неопублікованими і непублікуємими документами?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести перелік первинних видань у галузі міжнародних відносин.
2. Навести приклади вторинної інформації.
3. Оцінити важливість періодичних видань для інформаційного забезпечення системи міжнародних відносин.

Тема 7. Властивості документальних джерел інформації

Атрибутивні, прагматичні, динамічні властивості документальних джерел інформації.

Показники якості джерел інформації.

Визначення відносної цінності різних джерел інформації з точки зору їх використання у системі інформаційного забезпечення.

Контроль достовірності інформації.

Таблиця 25

¹ Умовно-видавничий аркуш – одиниця виміру обсягу друкованого твору, яка дорівнює 40000 друкованих знаків (з пробілами між словами включно) або 3000 см² надрукованого графічного матеріалу (рисуноків, графіків, схем тощо).

Таблиця 26

Документів, які мають повний набір ціннісних властивостей, не існує. Деякі властивості виключають одна одну. Так, достовірність інформації (перевіреність) суперечить оперативності, яку розуміють як передачу відомостей у момент їх одержання і фіксації. Оперативності суперечить і повнота опису об'єкта, яка передбачає тривалу процедуру збирання, аналізу, співставлення і узагальнення всіх відомостей з даного питання. Повнота залежить від мети створення повідомлень, ступеню секретності тематики, професійний рівень того, хто складає документ.

Таблиця 27

КОНТРОЛЬ ДОСТОВІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ	
—	порівняння фактичного матеріалу, встановлення частоти його використання іншими джерелами;
—	локалізація альтернативних джерел інформації;
—	з'ясування статусу документа;
—	одержання інформації про компетентність і статус автора матеріалу та ін.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні види властивостей джерел інформації?
2. Які основні атрибутивні властивості характеризують джерело інформації?
3. Які основні прагматичні властивості характеризують джерело інформації?
4. Які основні динамічні властивості характеризують джерело інформації?
5. Які існують основні показники якості джерел інформації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади динамічних джерел інформації.
2. Виконати аналіз якісних властивостей джерел усної інформації (зокрема, чуток).
3. Виконати порівняння документальних і не документальних джерел інформації з точки зору їх якісних характеристик (оперативності, новизни, достовірності та ін.).

РОЗДІЛ 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ

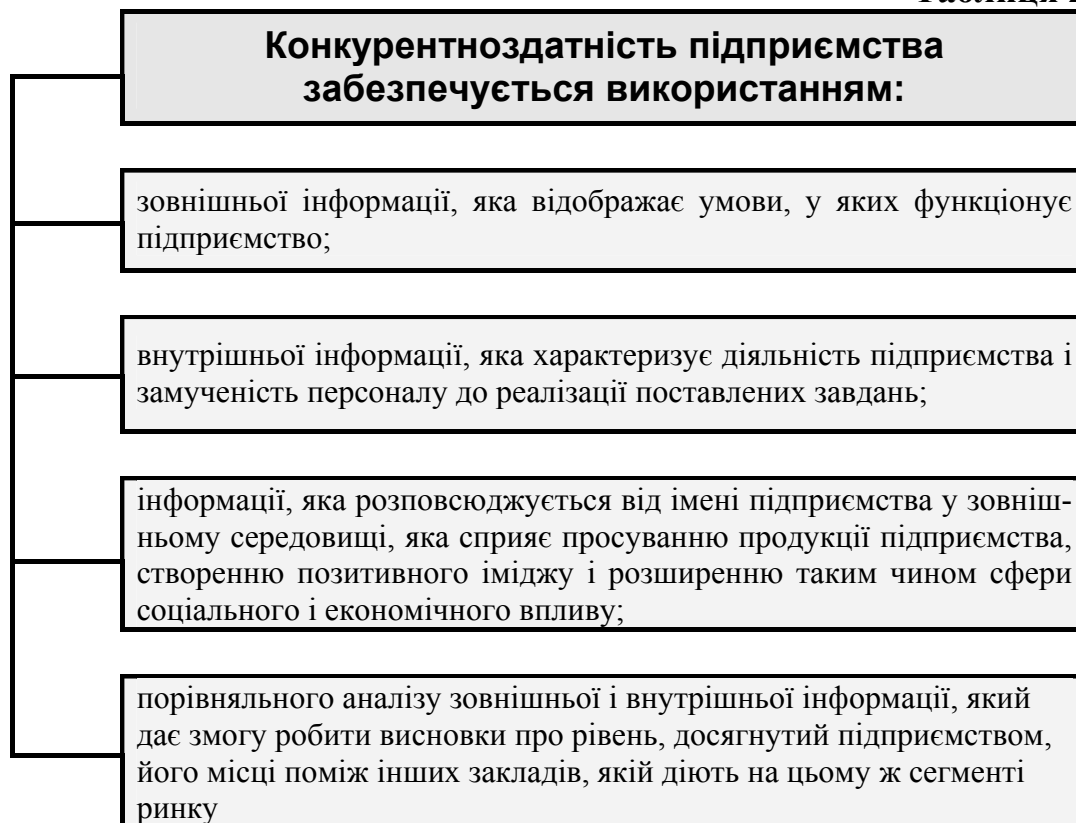
Тема 8. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління

Інформація як стратегічний ресурс розвитку підприємства. Види управлінської діяльності за ступенем інтелектуальності і складності. Структура прийняття управлінського рішення. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. Основні етапи діяльності з інформаційного забезпечення. Категорії управлінської інформації: стратегічного планування, контрольна, оперативна.

Критерії відбору інформації. Поліментність, активність, евристичність, достатність (оптимальний мінімум).

Конкурентноздатність підприємства залежить від того, наскільки керівництво і персонал може оперативно виявляти, а, часто, і передбачати зміни зовнішнього середовища і гнучко перебудовувати свою поведінку, обираючи інноваційний шлях розвитку.

Таблиця 28

Таблиця 29

ВИДИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА СТУПЕНЕМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОСТІ ТА СКЛАДНОСТІ		
Перший клас	Зміст завдань	Найбільш прості завдання, які складаються з повністю формалізованих процедур і виконання яких, окрім витрат часу, не становить ніякої складності для виконавців. Ці завдання стандартизуються і програмуються. До них відносяться контроль і облік, оформлення документів, їх тиражування, розсилання та ін
	Виконавці завдань	Технічні працівники, які виконують всю рутинну роботу. Робота їх регламентована, не потребує розуміння змісту опрацьованої інформації. До цієї ж групи відносяться працівники, які мають суто виробничі навички (друкарки, оператори). Основний критерій продуктивності їх роботи - оперативність і своєчасність опрацювання без збоїв і помилок.
Другий клас	Зміст завдань	Більш складні завдання: прийняття рішень в умовах ризику, тобто в тому випадку, коли наявні випадкові чинники, для яких відомі закони їх впливу. Постановка і вирішення таких завдань можливі на основі методів теорії ймовірностей, аналітичного та імітаційного моделювання.
	Виконавці завдань	Спеціалісти, які виконують завдання другого і третього класу та формують інтелектуальний базис установи, забезпечують практично всю інформаційну підготовку для прийняття рішення керівником. Вони є основними виконавцями документів, визначають їх якість. Частка рутинної роботи різна і при раціональній технології повинна бути незначною.
Третій клас	Зміст завдань	Слабко структуровані завдання, які містять невідомі або невимірювані компоненти (кількісно не оцінювані). Для цих завдань характерна відсутність методів розв'язання на основі безпосереднього опрацювання даних. У ряді випадків, на основі теорії нечітких множин і застосувань цієї теорії вдається побудувати формальні схеми рішення.
	Виконавці завдань	(Див. Виконавців завдань другого класу)

Див. на наступній сторінці

Четвертий клас	Зміст завдань	Завдання прийняття рішень в умовах протидії або конфлікту (наприклад, необхідно враховувати наявність активно діючих конкурентів). В завданнях цього класу можуть бути наявні випадкові чинники, для яких невідомі закони їх впливу. Постановка і вирішення таких завдань можливі (але не завжди) методами теорії ймовірностей, нечітких множин і теорії ігор.
	Виконавці завдань	Керівники (генеральні директори, головні адміністратори, виконавчі директори, начальники відділів), які виконують, як правило, завдання четвертого і п'ятого класів. Творчий елемент їх роботи максимальний, а рутинний зміст мінімальний. Ці працівники несуть найбільшу відповідальність за прийняття рішень і є основними користувачами узагальнених інформаційних ресурсів організації.
П'ятий клас	Зміст завдань	Найбільш складні завдання прийняття рішень, які характеризуються відсутністю можливості формалізації через високий ступінь невизначеності. До таких завдань відноситься більшість проблем прогнозування, перспективного планування
	Виконавці завдань	(Див. Виконавців завдань четвертого класу)

Процес вироблення і прийняття рішень в системі управління є інформаційним процесом. *Рішення* – це “згусток” інформації, спеціально зібраної, проаналізованої і опрацьованої суб’єктом управління.

Рис. 1. Структура прийняття управлінського рішення

Інформаційну складову управлінської праці становить збирання, зберігання, опрацювання і передавання інформації. Через органи управління проходить велика за обсягом, різноманітністю і динамікою інформація. Будь-який вид виробничо-економічної діяльності ґрунтується на відповідному інформаційному забезпеченні (економічною, кон’юнктурною, науково-технічною, оглядово-аналітичною, фактографічною та ін. інформацією).

Визначення 33.

Інформація для керівництва

інформація, призначена для певного кола осіб, відповідальних за організацію та управління будь-якою діяльністю і сприяє прийняттю ними найбільш обґрунтованих рішень

Визначення поняття "інформаційне забезпечення", наведені в різних наукових джерелах, висвітлюють мету інформаційного забезпечення, його об'єкт, засоби здійснення, процесуально-діяльнісну та інформаційно-ресурсну складові.

Визначення 34.

Інформаційне забезпечення

сукупність процесів з підготовки та надання спеціально підготовленої інформації для вирішення управлінських, наукових, технічних та інших задач у відповідності з етапами їх розв'язування (Воройский Ф.С. Информатика. Новый систематизированный толковый словарь-справочник. М.: Либерия, 2001.- 536 с.)

Процес інформаційного забезпечення складається з наступної послідовності етапів (рис.2).

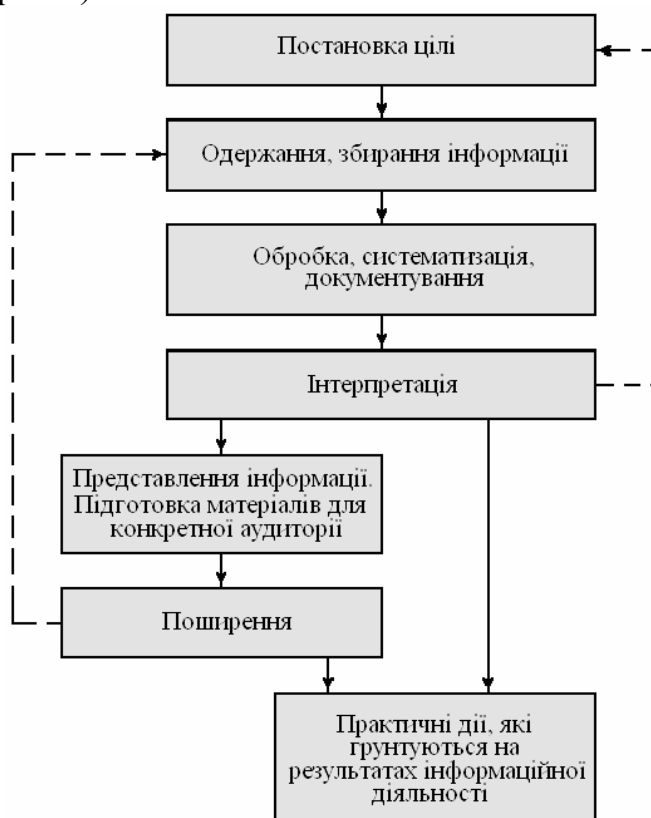
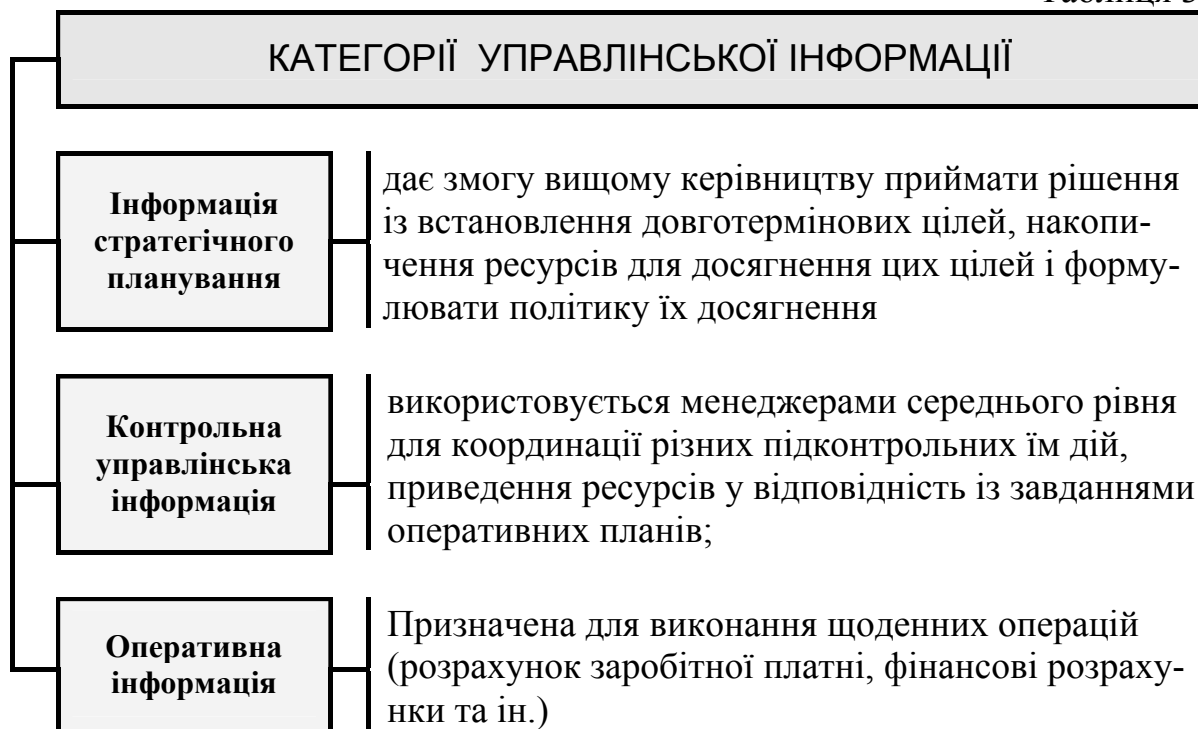

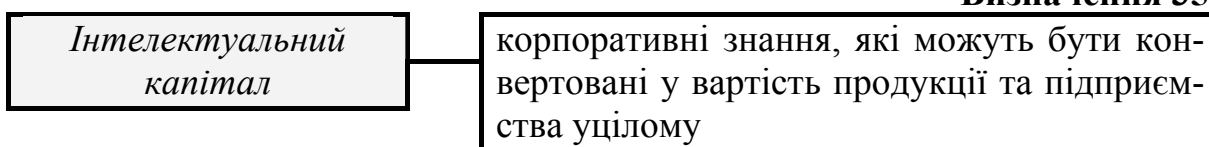
Рис. 2. Основні етапи діяльності з інформаційного забезпечення (пунктиром показані можливі варіанти повернення до попередніх етапів у ході роботи)

Таблиця 30

Прийняття управлінських рішень із стратегічного розвитку підприємства передбачає використання значного обсягу різноманітної інформації, яка постійно поповнюється всіма каналами комунікації, як зовнішні, так і внутрішні, в тому числі, і особистісне знання та досвід персоналу, тобто, максимально використовуючи весь інтелектуальний потенціал підприємства.

Визначення 35.

Інтелектуальний капітал включає всі об'єкти промислової власності (патенти на винаходи, промислові зразки, товарні знаки та знаки обслуговування, фірменні назви та інші засоби індивідуалізації продуктів і послуг підприємства), ноу-хау, секрети виробництва, особисті знання та досвід співробітників, інформаційні ресурси підприємства і канали комунікацій, які можуть бути задіяні для одержання необхідних відомостей; якість і масштаби використання програмних продуктів, мережевих інформаційних технологій, систем оперативного та інтелектуального опрацювання даних; організаційні можливості, зв'язки підприємства з постачальниками і замовниками.

Вивченню, оцінюванню та нарощуванню інтелектуального капіталу підприємства сприяє **бенчмаркетинг**.

Визначення 36.

Бенчмаркетинг

вивчення основних показників діяльності підприємства порівняно з лідерами ринку, тобто пошук найкращих стандартів

Напрями бенчмаркетингу:

- *конкурентний* - розглядає вироби, послуги і процеси роботи прямих конкурентів підприємства;
- *функціональний* - орієнтований на вироби, послуги і процеси роботи організацій, які не є прямими конкурентами даного підприємства.

Таблиця 31

Запитання для самоперевірки:

1. Дати визначення поняття «інформаційне забезпечення управління».
2. Які існують категорії управлінської інформації?
3. Які основні існують основні критерії відбору інформації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади інформаційного забезпечення сфери міжнародних відносин.
2. Скласти перелік засобів і методів перевірки достовірності інформації.
3. Навести приклади управлінської документації.

Тема 9. Види інформаційно-аналітичної діяльності

Аналітична діяльність як процедури і процеси інтелектуальної діяльності. Моніторингові, ініційовані і кумулятивні аналітичні дослідження. Комунікативний аудит.

Оглядово-аналітична діяльність. Основні цілі оглядово-аналітичної діяльності. Огляд як науково-технічний документ. Процеси підготовки оглядової інформації. Вимоги до змісту оглядово-аналітичних документів. Класифікація оглядів.

Інформаційно-аналітична діяльність є складовою інформаційної діяльності, тобто пов'язана з одержанням, використанням, поширенням інформації.

В комплексі проблем інформаційного забезпечення управління актуальним є вивчення потоків інформації, інформаційних ресурсів установ, зовнішніх інформаційних ресурсів, форм і методів інформаційного забезпечення керівників, що потребує врахування здобутків *теорії науково-інформаційної діяльності*.

Для управлінської сфери, політики та економіки важливим є попередження конфліктів і соціально-політичних ситуацій, пошук найкращого виходу із становища, що склалось, оцінка можливих наслідків прийняття рішень, виявлення тенденцій і закономірностей розвитку фінансової ситуації, стратегічне планування. Ці проблеми характеризуються інформаційною відкритістю, невизначеністю меж проблемної галузі, унікальністю кожної ситуації, високими вимогами до оперативності прийняття рішень за умови фрагментованості і протирічливості інформації. Орієнтація на передбачення, виявлення тенденцій розвитку ситуації обумовлює переважне застосування різних аналітичних методів опрацювання інформації: інформаційний аналіз, джерелознавчий, ситуаційний аналіз, контент-аналіз та ін.

Визначення 37.

Інформаційно-аналітичні служби органів державної влади і управління здійснюють:

прогнозування політичних конфліктів, результатів голосування, аналітичний моніторинг поточних проблем і проблемних ситуацій, ситуаційний аналіз та вирішують інші завдання соціального, політичного, фінансового, екологічного моніторингу

Визначення 38.

Аналітична діяльність

процедури і процеси інтелектуальної діяльності, які мають ознаки творчості, породжують нову інформацію, дозволяють виявляти нові проблеми або їх аспекти, пропонувати нетрадиційні способи їх вирішення.

Таблиця 32

Таблиця 33

Характеристика методів аналізу

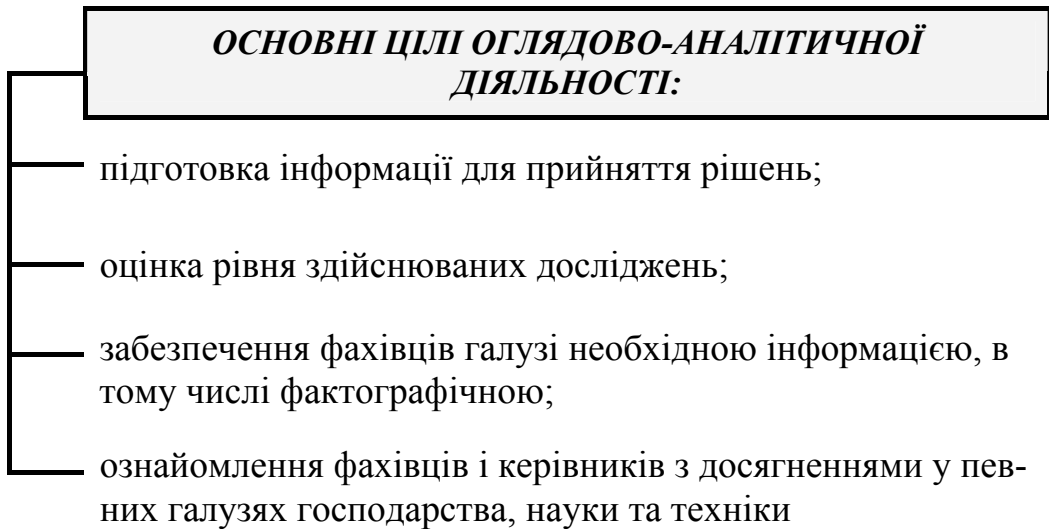
Метод	Характеристика методу
Декомпозиції	Розчленування будь-якого складного явища на прості складові. Об'єктом розчленування можуть бути як реальні соціальні, так і інтелектуальні системи. Для досягнення адекватності декомпозиції застосовується декомпозиційне моделювання, тобто створення нової моделі і порівняння її з системою до декомпозиції.
Порівняння	Передбачає порівняння даної системи, явища, процесу з іншими, що дає змогу виявити їхню специфіку.
Нормативний	Обґрунтовується сукупність нормативів, що відбивають ефективність системи, а потім реальна система порівнюється з нормативною, що дає змогу виявити характер відхилення від норми.
Агрегування	Перетворення вихідної моделі на модель з меншим числом змінних чи обмежень, що дає порівняно з вихідною моделлю наближений опис досліджуваного об'єкту чи процесу.
Аналогій	Передбачає доказ аналогії між двома об'єктами і перенесення системи пояснень з одного об'єкта на інший.
Виключень	Ґрунтується на поступовому виключенні значної групи складових на підставі закону виключення третього, зміст якого полягає в тому, що справа має такий вигляд, як описується у висловленні, чи такий, як вимагає заперечення, й іншого не дано.
Гіпотетичний	Зводиться до висування, обґрунтування і доказу гіпотез.
Закономірності	Являє собою пошук стійкої і невипадкової характеристики чи зв'язку явищ
„Мінімаксу”	Це окремий випадок методу закономірності, що передбачає пошук мінімальних чи максимальних характеристик.
Балансовий	Виділення двох сторін чого-небудь, які визначають ціле і врівноважують одна одну.
Класифікацій	Упорядкування об'єктів на підставі істотних ознак за певними класами
Ранжування	Присвоєння сукупності об'єктів певних числових величин на підставі інтуїції або відповідно до ступеня виразності певної ознаки.
Проб	Вибір із сукупності певних об'єктів і їхнє випробувань
Середнього і відхилень від нього	Обчислюється певна середня величина і виявляються відхилення від неї.
Моделювання	Побудова моделі, що відбиває істотні сторони аналізованого об'єкта, спрощує його і заміна нею реального об'єкта аналізу.

Метод	Характеристика методу
Амбівалентності і суперечності	Пошук для пояснення чого-небудь амбівалентного йому явища (ситність-голод, великий-маленький і т.п.), пошук суперечностей, що визначають сутність явища.
Парадоксу	Розгляд явища з несподіваних позицій, що не відповідають загальноприйнятим уявленням.
Систематизації	Зведення наявних даних у певну систему, що дає змогу пояснити їх з позицій системного підходу.
Екстраполяції	Поширення висновків, отриманих зі спостереження за однією частиною явища, на його іншу частину.
Індукції і дедукції	Індукція передбачає побудову умовиводу, в якому на підставі знань про частину предметів класу робиться висновок про весь клас. Дедукція – операція зворотного характеру(на основі знань про весь клас робиться висновок про один предмет класу).
Ідеалізації	Уявна процедура, зв'язана з уявленням чого-небудь як ідеалу і наступним порівнянням реального об'єкта з ідеалом.
Формалізації	Дослідження об'єкта шляхом переведення його якісних характеристик у певну знакову форму.
Спрощення	Зображення об'єкта у вигляді певної спрощеної моделі.
Морфологічний	Спочатку виділяються головні характеристики об'єкта –осі, а потім по кожній з них записують усілякі варіанти.
Контрольних питань	Передбачає складання списку питань, на які готуються відповіді.
Фокусування	Спрямований на перенесення у фокус уваги окремих об'єктів, що дає змогу одержати їхнє оригінальне бачення.
„Мозкового штурму”	Являє собою організовану систему обговорення проблеми за умови заборони критикувати висловлювання колег.
Синтезу	Здійснення після процедури аналітичного розкладання синтезу і перевірка ефективності і тотожності об'єкта самому собі.
Емпатії	Аналітик входить в образ аналізованого об'єкта, уявляє себе досліджуваною „деталлю” і осмислює з її позиції здійснювані нею дії.
Добору	Вивчення не всієї сукупності явищ, а лише деякої частини, відібраної за певними правилами.
„Від протилежного”	Являє собою зміну ситуації на діаметрально протилежну й осмислення її.

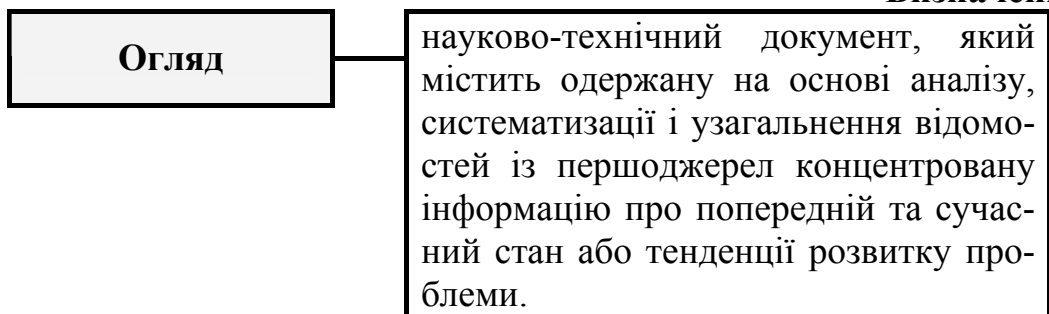
Таблиця 34

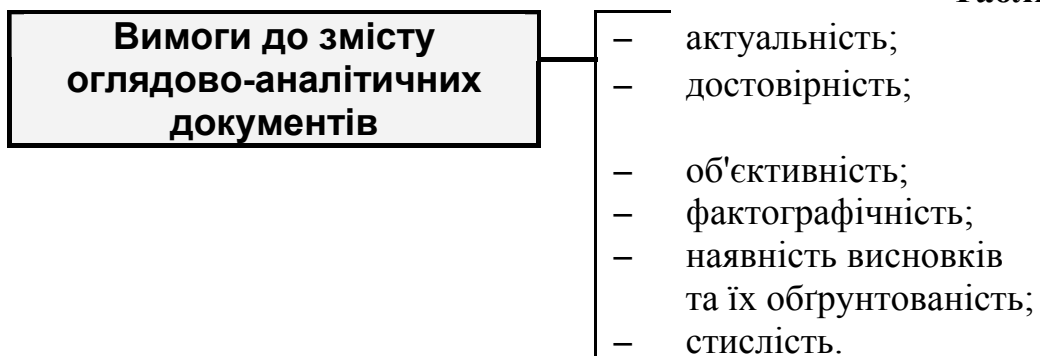
Таблиця 35

Визначення 39.

Таблиця 36

Таблиця 37

КЛАСИФІКАЦІЙНА СХЕМА ОГЛЯДІВ			
Глибина аналізу змісту першоджерел	Бібліографічний огляд	Реферативний огляд	Аналітичний огляд
Цільове призначення огляду	<ul style="list-style-type: none"> – нових надходжень; – рекомендованої літератури; – джерелознавчий; – інформаційних видань 	<ul style="list-style-type: none"> – науково-технічний; – виробничо-технологічний; – техніко-економічний; – комплексний 	<ul style="list-style-type: none"> – науково-технічний; – виробничо-технологічний; – техніко-економічний; – комплексний; – порівняльний; – прогностичний; – науково-популярний
Форма представлення огляду, яка відображає оперативність інформації	<ul style="list-style-type: none"> Оглядова довідка Щорічний огляд Оглядова стаття Огляд монографічного типу 		

Таблиця 38

ОСНОВНІ ПРОЦЕСИ ОБРОБКИ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ:	
	витяг з документів і систематизація відомостей та кількісних даних, які характеризують різні аспекти стану розглянутого об'єкта;
	оцінка новизни, достовірності та взаємозалежності відібраних даних, їх доповнення та уточнення змісту;
	логічна переробка отриманих даних з метою одержання нової інформації щодо стану певної галузі суспільної діяльності, тобто визначення досягнутого рівня, тенденцій і перспектив розвитку.

Таблиця 39

Сприятливі і несприятливі умови виконання інформаційно-аналітичного замовлення

Несприятливі	Сприятливі
Відсутність системності в діях команди	Доступ до інформації, одержання знань стосовно проблеми
Розбіжності серед виконавців щодо розуміння проблеми	Можливість перевірки нових ідей
Наявність жорстких вимог до інформаційно-аналітичного замовлення, виконати які неможливо	Прозорість відкритої і закритої мети
Відсутність коштів і кваліфікованого персоналу з заданої проблеми	Наявність коштів і кваліфікованого персоналу
Нечіткість у формуванні кінцевої мети	Наявність досвіду з виконання подібних замовлень
Наявність розходжень між замовником і виконавцями – аналітиками	Готовність замовника до поетапних дискусій

Запитання для самоперевірки:

1. В чому полягає сутність інформаційно-аналітичної діяльності?
2. Які існують основні види аналітичних досліджень?
3. В чому полягає сутність моніторингу?
4. За якими основними ознаками здійснюється класифікація оглядів?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти перелік державних і недержавних установ, основним змістом діяльності є інформаційно-аналітична діяльність.
2. Визначити перелік завдань, які вирішуються у системі міжнародних відносин за допомогою результатів моніторингу преси.
3. Визначити співвідношення понять „інформаційна діяльність” та „інформаційно-аналітична діяльність”.

Тема 10. Експертні оцінки у підготовці інформації для прийняття управлінських рішень

Поняття „експертний метод”. Причини застосування експертних методів.

Експертні оцінки. Методи експертизи. Анкетні методи і методи групової експертизи.

Експертна комісія. Формування експертної комісії.

Види експертиз. Типові помилки при проведенні експертиз. Оцінка якостей експерта. Априорні та апостеріорні методи оцінки експерта. Конформізм та кон'юнктурність експертів.

Таблиця 40

Причини застосування експертних оцінок	<ul style="list-style-type: none">– недостатній рівень якості наявної інформації;– частина інформації має якісний характер і не підлягає кількісному оцінюванню;– наявна група чинників, які не можна точно передбачити, але які можуть вплинути на реалізацію рішення у майбутньому;– наявність у поставленого завдання потенційної можливості різних схем його реалізації.
--	---

Розв'язання таких проблем потребує аргументованих суджень керівників і фахівців, знайомих із станом справ і перспективами розвитку у різних галузях практичної діяльності. Це вимагає комплектування груп фахівців, що представляють як експерти різні галузі знань.

Мета експертизи - підвищення професійного рівня рішень, що приймаються, за рахунок спеціально розроблених і перевірених на практиці технологій експертного оцінювання.

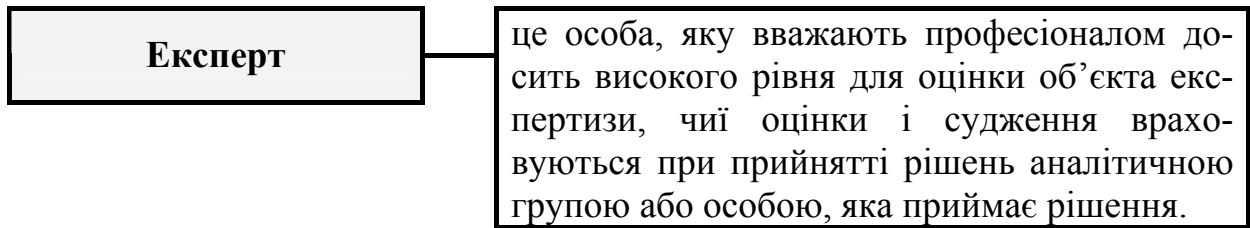
Експертні методи застосовуються, якщо вибір, обґрунтування і оцінка наслідків рішень не можуть бути виконані на основі точних розрахунків і потребують різнобічного аналізу.

Визначення 40.

Експертні оцінки	це судження висококваліфікованих спеціалістів-професіоналів, висловлені у вигляді змістової, якісної або кількісної оцінки об'єкта, призначені для використання при прийнятті рішень.
------------------	---

Експертна комісія складається з фахівців, які професійно знайомі з об'єктом експертизи і мають досвід роботи експерта.

Визначення 41.

Сутність методу експертних оцінок полягає у проведенні експертами інтуїтивно-логічного аналізу проблеми з кількісною оцінкою суджень і формальною обробкою результатів. Одержане в результаті опрацювання узагальнена думка експертів приймається як рішення проблеми.

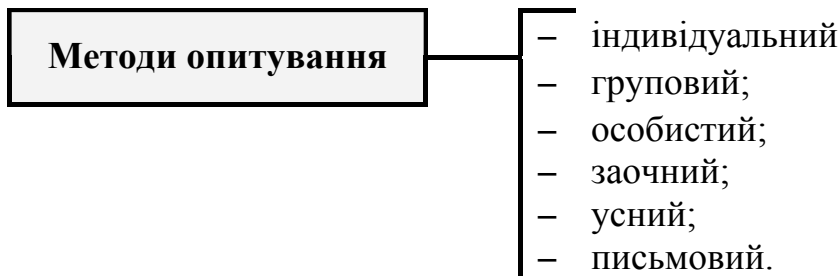
Види експертиз і типові помилки

Таблиця 41

Опитування – основний етап роботи організаторів експертизи і експертів.

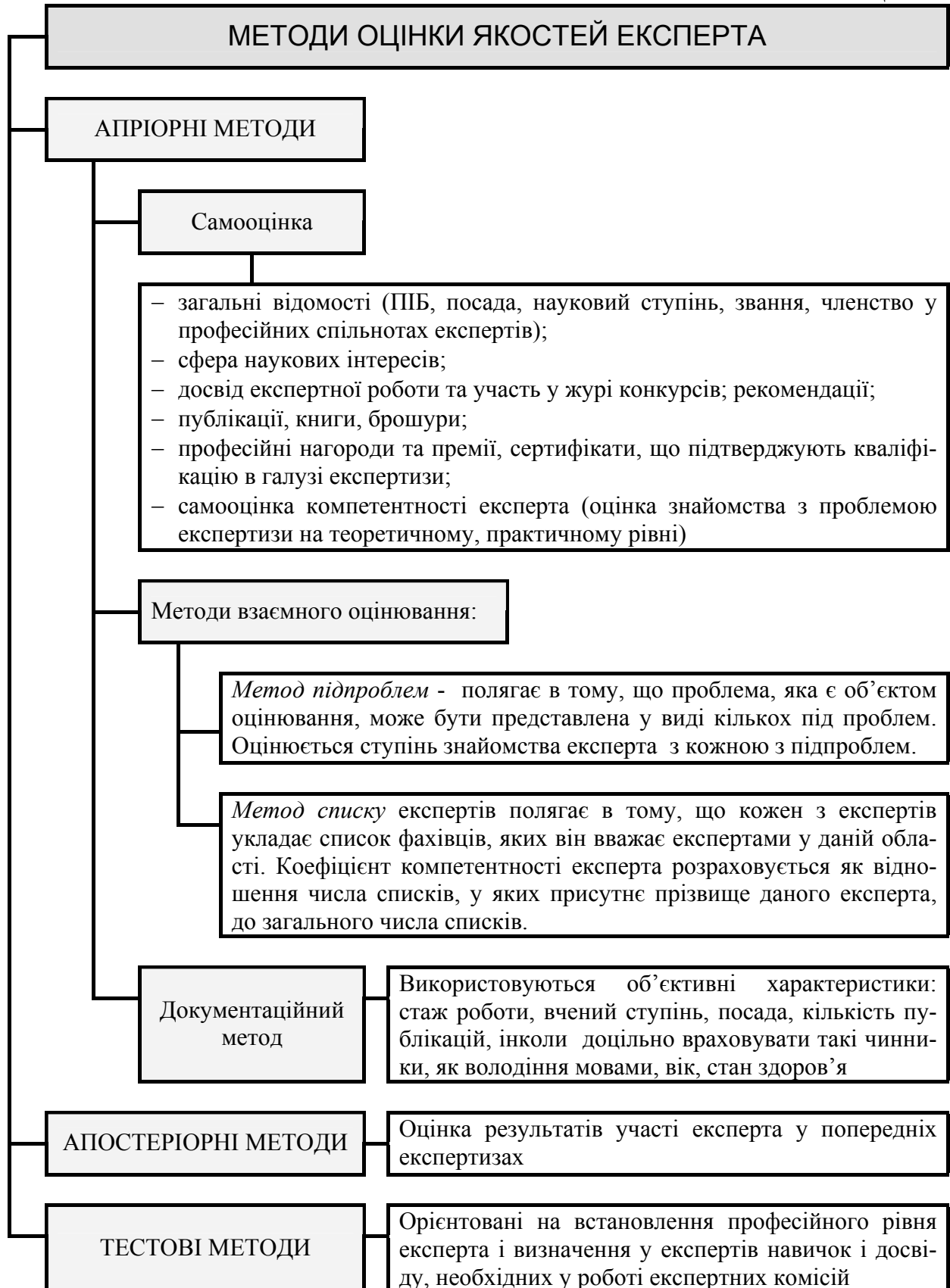
Таблиця 42

Таблиця 43

Таблиця 44

Визначення 42.

Конформізм експерта

це зміна оцінок експерта на користь загальноприйнятих або, на його думку, більш авторитетних оцінок.

Визначення 43.

Кон'юнктурність експертів

може проявлятися у разі проведення експертизи при обмежених можливостях залучення експертів, об'єктивно не зацікавлених у результаті експертизи або прямо чи опосередковано зацікавлених у її результаті.

Запитання для самоперевірки:

1. Які існують методи експертизи?
2. З якою метою здійснюють експертні оцінювання?
3. В чому полягає сутність експертних оцінок?
4. В чому полягають типові помилки проведення експертиз?
5. Що означають поняття «конформізм експерта», «кон'юнктурність експерта»?
6. Які існують методи оцінки «якостей» експерта?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади експертних оцінювань з використанням міжнародної інформації.
2. Виконати аналіз причин, які впливають на «конформізм» експертів.
3. Навести приклади науково-експертних оцінок міжнародних екологічних проектів, міжнародних експертних оцінок ситуації у країні та ін.

РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ

Тема 11. Модель "електронного офісу"

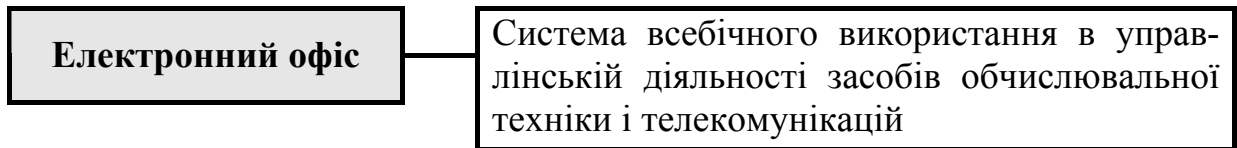
Інформаційна діяльність у системі організаційного управління в умовах функціонування автоматизованих систем. Концептуальні моделі «електронних офісів» інформаційно-технологічний простір системи інформаційного забезпечення організації. Структурно-функціональний склад інформаційного середовища організації. Основні види інформаційних обмінів в організації.

Інформаційні потоки в організації. Основні характеристики інформаційного потоку.

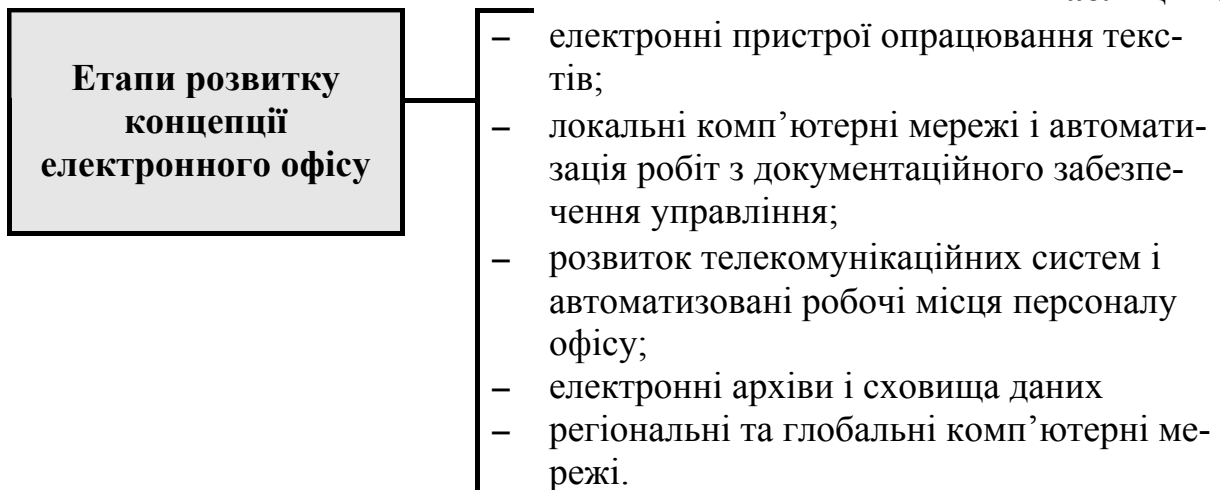
Види інформаційних бар'єрів.

Здійснення інформаційної діяльності в системі організаційного управління в умовах функціонування автоматизованих систем, потребує врахування підходів до моделей "електронних офісів", сформульованих ще наприкінці 80-х років, пов'язаних як із суто управлінськими проблемами, так і з проблемами автоматизації управлінської діяльності

Визначення 44.

Таблиця 45

Таблиця 46

Основні функції електронного офісу	<ul style="list-style-type: none">– реалізація можливості ефективно підтримувати і розвивати зв'язки з партнерами, успішно пристосовуватись до швидкозмінюваної економічної ситуації;– включення фірми до інформаційних структур ринкової економіки країни та світу, доступ до комерційних баз даних, проведення електронного маркетингу, рекламних та інформаційних заходів;– координація діяльності всередині і зовні організації;– допомога у виробленні і прийнятті ефективних рішень;– виключення затримок і помилок при опрацюванні інформації, документів
---	--

Таблиця 47

МОДЕЛІ „ЕЛЕКТРОННОГО ОФІСУ”	
Інформаційна модель	орієнтована на інформацію як ресурс, який виробляється і використовується у процесі функціонування системи управління, спрямована на розв'язування інформаційних проблем, раціоналізацію та інтеграцію інформаційних процесів, покращання організаційної структури, підвищення ефективності роботи у цілому.
Комунікаційна модель	обгрунтовує інформатизацію управління як комплексну систему, яка включає організацію апарата управління разом з персоналом, організаційними зв'язками, методами роботи, тобто є моделлю організаційної системи управління як складної системи соціальних комунікацій.
Соціотехнічна модель	описує процес і результат проектування автоматизованих систем, при якому повинні враховуватись також соціально-психологічні особливості організації, у якій буде функціонувати система. Кінцеві результати роботи організації залежать значною мірою від взаємовідносин людей, їх ціннісних орієнтацій.

Рис. 3. Інформаційно-технологічний простір системи інформаційної діяльності організації

Таблиця 48

Зовнішній контур – забезпечує структурування впливу зовнішнього середовища та можливість надходження інформаційних ресурсів до системи, запобігає її руйнуванню від зовнішнього впливу	
На вході	забезпечується захист від несанкціонованого доступу до внутрішньої інформації системи, сумісність із зовнішнім середовищем (системним, апаратним, інформаційним, юридичним), відбір інформації, розподіл інформації внутрішніми каналами
На виході	забезпечується блокування несанкціонованого виходу інформації з системи, забезпечується сумісність із зовнішнім середовищем, забезпечується можливість передавання інформації заданими каналами

Таблиця 49

Таблиця 50

<p>Джерела інформації для підприємства</p>	<ul style="list-style-type: none"> – джерела всередині самої організації: спеціалізовані групи співробітників, періодичні звіти, різноманітні інформаційні зв'язки; – інші організації: постачальники, рекламні агенції та засоби масової інформації, замовники, конкуренти; – опубліковані джерела (звіти урядових організацій, звіти торгових організацій, наукові публікації, довідники);
---	---

Корисність інформації визначається користувачами, які висувають до її якості наступні вимоги.

Таблиця 51

<p>Вимоги до інформації у системі управління</p>	
<p>Відповідність і своєчасність інформації</p>	<p>здатність впливати на прийняття рішення користувачем і задовольнити його інтереси у потрібний момент або у певний термін.</p>
<p>Достовірність інформації</p>	<p>гарантія об'єктивності і правдивості наданих даних; передбачає необхідність зазначення методів, процедур одержання, щоб користувачі могли правильно розуміти її призначення і, за необхідності, перевірити її.</p>
<p>Порівнюваність інформації</p>	<p>можливість порівняння показників (наприклад, звітності), що потребує застосування набору визначень, одиниць вимірювання, методики опрацювання даних.</p>
<p>Доступність і зрозумілість інформації</p>	<p>подання інформації у зрозумілій для сприйняття формі. Форми надання звітності (поняття, які аналізуються, бази даних та ін..) повинні відображати сутність питання, бути чіткими, без зайвої деталізації, правильно перекладеними з іноземної мови тощо.</p>
<p>Конфіденційність інформації</p>	<p>надання користувачам лише тієї інформації, яка не завдасть шкоди організації з боку конкурентів.</p>

Таблиця 52

Основні характеристики інформаційного потоку	<ul style="list-style-type: none">– джерело виникнення;– напрям;– періодичність виникнення і передачі (раз на тиждень/місяць/рік та ін.);– ступінь сталості (проміжок часу, протягом якого інформація зберігає своє значення);– структура (офіційна, неофіційна тощо);– обсяг (кількість документів за період часу);– за формою (візуальна, документальна, звукова) та ін.
---	--

Визначення 46.

Інформаційний бар'єр	перешкода, яка заважає оптимальному перебігу інформаційних процесів.
-----------------------------	--

Таблиця 53

Типи інформаційних бар'єрів	
об'єктивні	виникають незалежно від людини
суб'єктивні	створюються джерелом (передавачем) інформації
суб'єктивні	виникають за рахунок приймача інформації

Таблиця 54

Види інформаційних бар'єрів	
Мовний (національно-мовний) інформаційний бар'єр	зумовлений незнанням або слабким знанням мов
Економічний інформаційний бар'єр	зумовлений відсутністю або дефіцитом фінансових коштів для виробництва, передавання та використання інформації
Технічний інформаційний бар'єр	зумовлений нестачею або технічною несумісністю обладнання або технічних засобів, необхідних для оптимізації інформаційних процесів
Семантичний (термінологічний) інформаційний бар'єр	зумовлений неспівпаданням тлумачень одних і тих самих слів, термінів і символів різними людьми
Бюрократичний (відомчий) інформаційний бар'єр	зумовлений розгалуженою, ієрархічною структурою системи управління, яка подовжує шляхи проходження документів
Часовий (історичний) інформаційний бар'єр	виникає у зв'язку з розділенням у часі джерела та приймача інформації. чим більшим стає це віддалення, тим більш суттєвим стає інформаційний бар'єр і тим важче він долається
Режимний інформаційний бар'єр	обмежує доступ до документованої інформації, яка містить державну таємницю або має конфіденційний характер
Ідеологічний інформаційний бар'єр	виникає між окремими людьми або соціальними групами через наявність у них різних систем поглядів на оточуючу дійсність, різне віросповідання тощо. Ідеологічні інформаційні бар'єри можуть бути причиною гострих соціальних конфліктів
Державно-політичний інформаційний бар'єр	виникає у зв'язку з тим, що різні держави по-різному регулюють інформаційно-документаційні процеси

Запитання для самоперевірки:

1. Які існують основні моделі «електронних офісів»? У чому полягає сутність кожного з них?
2. Які бар'єри існують на шляху інформаційних потоків організації?
3. Назвіть основні ознаки інформаційних потоків.

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади бар'єрів, які існують на шляху інформаційних потоків у системі міжнародної інформації.
2. Обґрунтувати переваги і недоліки кожної з моделей «електронного офісу».
3. Порівняти поняття „об'єктивні інформаційні бар'єри” і „суб'єктивні інформаційні бар'єри”.
4. Виконати аналіз можливості появи нових інформаційних бар'єрів із впровадженням електронних засобів комунікацій.

Тема 12. Комунікативна політика організації

Цілі формування комунікаційної політики. Реалізація внутрішньої комунікаційної політики організації. Реалізація зовнішньої комунікаційної політики.

Визначення 47.

Комунікативна політика	цілеспрямована діяльність підприємства із встановлення і підтримання сприятливих ділових відносин з іншими підприємствами, громадськими та професійними об'єднаннями, групами громадян (зовнішня політика) та власним персоналом (внутрішня політика).
-------------------------------	--

Комунікативна політика є засобом розширення сфери впливу підприємства і його адаптації до змін зовнішнього середовища.

Таблиця 55

КОМУНІКАТИВНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧУЄ:
інформаційну відкритість діяльності підприємства, яка сприяє покращанню його репутації і демонструє повагу до клієнтів, ділових партнерів, власного персоналу
роз'яснення причин поведінки підприємства, підготовку клієнтів і співробітників до можливих змін
просування продукції
демонстрація впливу підприємства на соціально-економічні умови життя регіону, галузі, країни
встановлення зв'язків ділового співробітництва
обмін знаннями та досвідом;
об'єднання зусиль для захисту спільних інтересів і вироблення корпоративних норм поведінки.

Внутрішня комунікативна політика спрямована на мотивацію персоналу, його орієнтацію на досягнення цілей організації при сприйнятті цих цілей як особистісно значущих.

Уявлення про місію та цінності підприємства, які поділяються всіма співробітниками, сприяють формуванню команди однодумців, що робить можливим вирішення завдань.

Таблиця 56

Усвідомлення персоналом спільної місії і цінностей дає змогу вирішувати такі завдання:

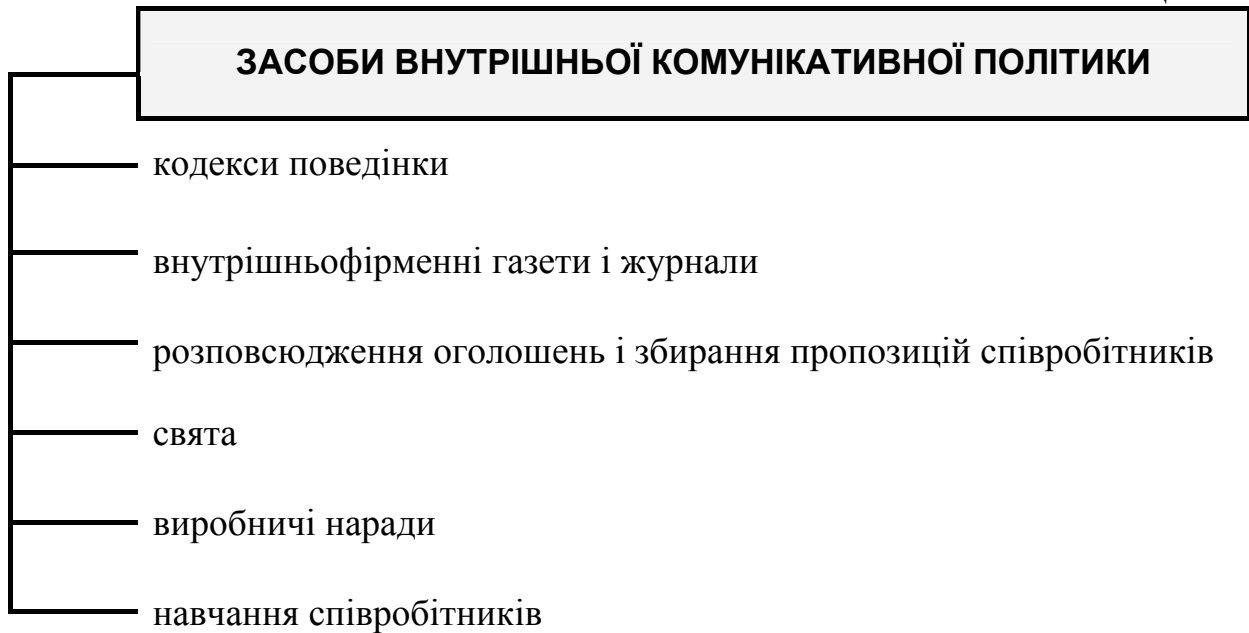
- сприяння впровадженню нововведень і зменшення супротиву змінам;
- забезпечення професійної мобільності і підвищення кваліфікації;
- раннє виявлення можливих загроз, кризових явищ у діяльності підприємства, профілактику конфліктів;
- формування уміння у співробітників працювати у нештатних, непередбачуваних обставинах, швидко реагувати на несподівані ситуації, уміння брати на себе відповідальність.

Таблиця 57

Співробітники повинні мати інформацію про

- стан справ підприємства;
- перспективи розвитку підприємства і власного місця у інноваційних процесах;
- прийняті на підприємстві норми і правила поведінки, критерії оцінки результатів праці, використовувані засоби заохочення та покарання співробітників;
- оцінку керівництвом особистого внеску кожного співробітника, можливості підвищення кваліфікації та кар'єрного росту;
- результативність роботи власного підрозділу порівняно з іншими з точки зору як керівництва, так і персоналу інших відділів;
- репутацію підприємства

Таблиця 58

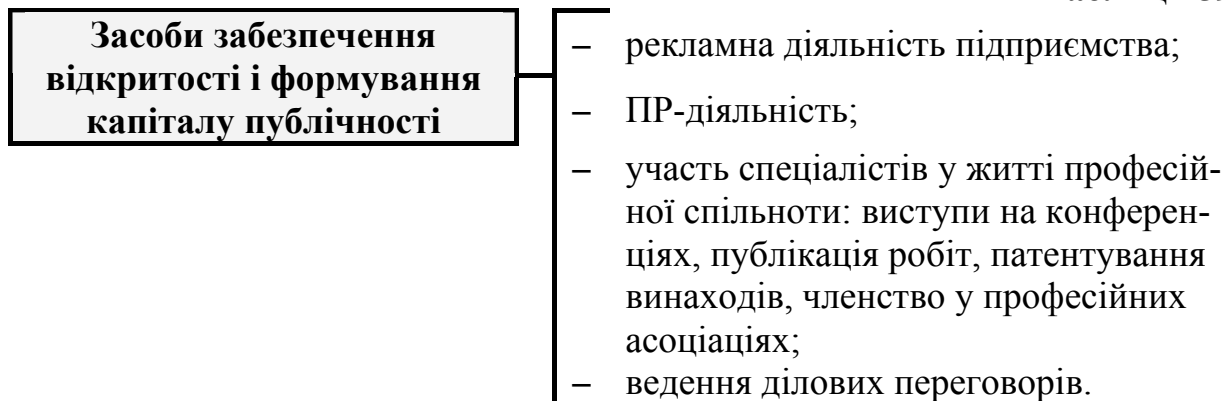

Зовнішня комунікативна політика

В ході реалізації зовнішньої комунікаційної політики підприємство, одержуючи інформацію із зовнішнього середовища, нарощує свій інтелектуальний потенціал, а розповсюджуючи відомості про свою діяльність, формує „капітал публічності”.

Високий ступінь інформаційної відкритості підприємства свідчить про впевнені позиції і повагу до споживачів, партнерів, суспільства уцілому.

Таблиця 59

Єдине уявлення про місію і цінності, конкурентних перевагах підприємства, яке поділяється всіма співробітниками, які залучені до формування і реалізації зовнішньої комунікаційної політики, робить фірму упізнаваною.

Запитання для самоперевірки:

1. Яке значення вкладається у вираз „капітал публічності”?
2. Якими засобами забезпечується відкритість діяльності організації?
3. На які цілі спрямована внутрішня комунікативна політика?

Завдання для самостійної роботи:

1. Дати визначення комунікативної політики організації.
2. Розкрити сутність і призначення внутрішньої та зовнішньої комунікативної політики. Навести приклади.
3. Розкрити зміст засобів здійснення комунікативної політики

Тема 13. Інформаційна система як засіб вдосконалення управління інформаційними ресурсами

Інформаційна система в контурі системи управління. Загальна структура інформаційної системи. Автоматизована інформаційна система.

Життєвий цикл автоматизованої інформаційної системи. Функції управління на етапах існування інформаційної системи. Життєвий цикл Web-ресурсу.

Менеджмент інформаційних систем.

Цілями інформаційної діяльності в умовах управління є збирання даних про об'єкт управління, систематизація, аналіз і синтез цих даних, переробка, зберігання і надання особам, які приймають рішення. Створення ефективних умов функціонування інформаційних ресурсів підприємства потребує концепції управління впровадженням і використанням інформаційної системи організації.

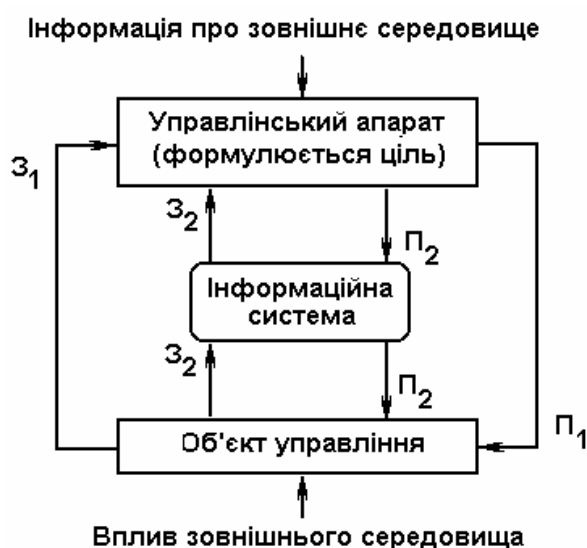

Рис. 4. Інформаційна система в контурі системи управління

П1, П2 – формалізуєма і неформалізуєма частина директивної інформації (прямий зв'язок); З1, З2 – формалізуєма і неформалізуєма частина інформації зворотнього зв'язку

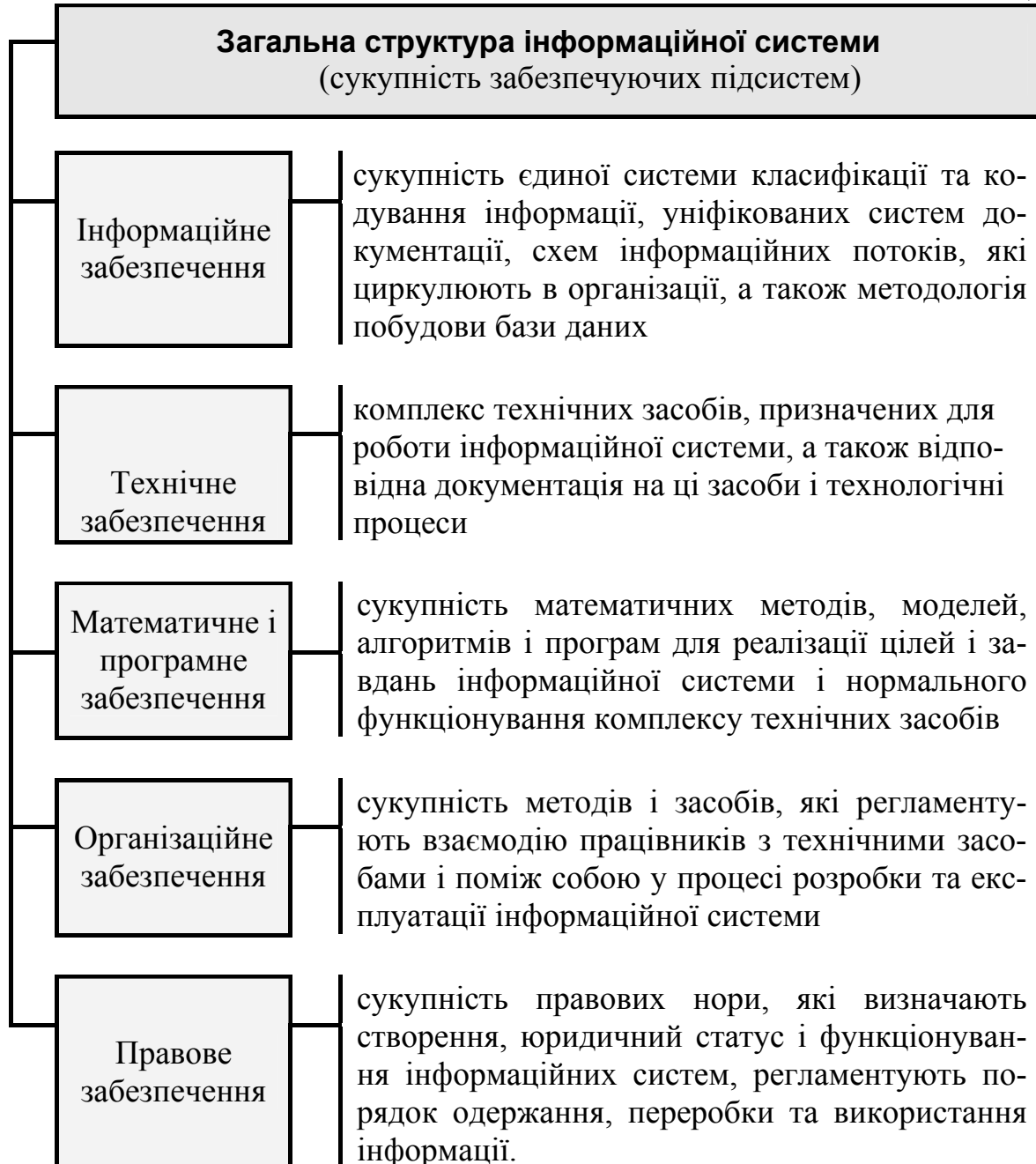
Визначення 48.

Інформаційна система	комунікаційна система, що забезпечує збирання, пошук, оброблення та пересилання інформації. (ДСТУ 2392-94 "Інформація та документація. Базові поняття. Терміни і визначення").
-----------------------------	--

Визначення 49.

Автоматизована інформаційна система	інформаційна система, що реалізована на базі обчислювальної техніки та інших організаційно-технічних засобів (ДСТУ 2392-94 "Інформація та документація. Базові поняття. Терміни і визначення").
--	---

Таблиця 60

Визначення 50.

**Менеджмент
інформаційних систем**

інтегрована організаційна стратегія управління автоматизованою інформаційною інфраструктурою організації з метою створення умов ефективного функціонування інформаційних ресурсів і задоволення інформаційних потреб споживачів.

Життєвий цикл – одне з базових понять методології проектування інформаційних систем. Це безперервний процес, який починається з моменту прийняття рішення про необхідність створення інформаційної системи і завершується у момент її повного вилучення з експлуатації.

Основним нормативним документом, який регламентує життєвий цикл, є міжнародний стандарт **ISO/IEC** (ISO - *International Organization of Standardization* – Міжнародна організація із стандартизації, IEC - *International Electrotechnical Commission* – Міжнародна комісія з електротехніки). Він визначає структуру життєвого циклу, яка містить процеси, дії та завдання, що мають бути виконані під час створення інформаційної системи.

Найбільше розповсюдження одержали дві основні моделі життєвого циклу: *каскадна* модель та *спіральна* модель.

Каскадна модель життєвого циклу : весь життєвий цикл розбивається на етапи; перехід з одного етапу на наступний відбувається тільки після того, як буде повністю завершена робота на попередньому етапі.

У реальних умовах при створенні інформаційної системи постійно виникає потреба повернення до попередніх етапів, до уточнення або перегляду раніш прийнятих рішень.

Спіральна модель спирається на початкові етапи життєвого циклу – аналіз і проектування. Реалізуємість рішень перевіряється шляхом створення прототипів. Кожний виток спіралі відповідає створенню нового фрагмента або версії інформаційної системи, на ньому уточнюються цілі, визначається якість і плануються роботи наступного витка.

Функції управління на етапах життєвого циклу автоматизованої інформаційної системи

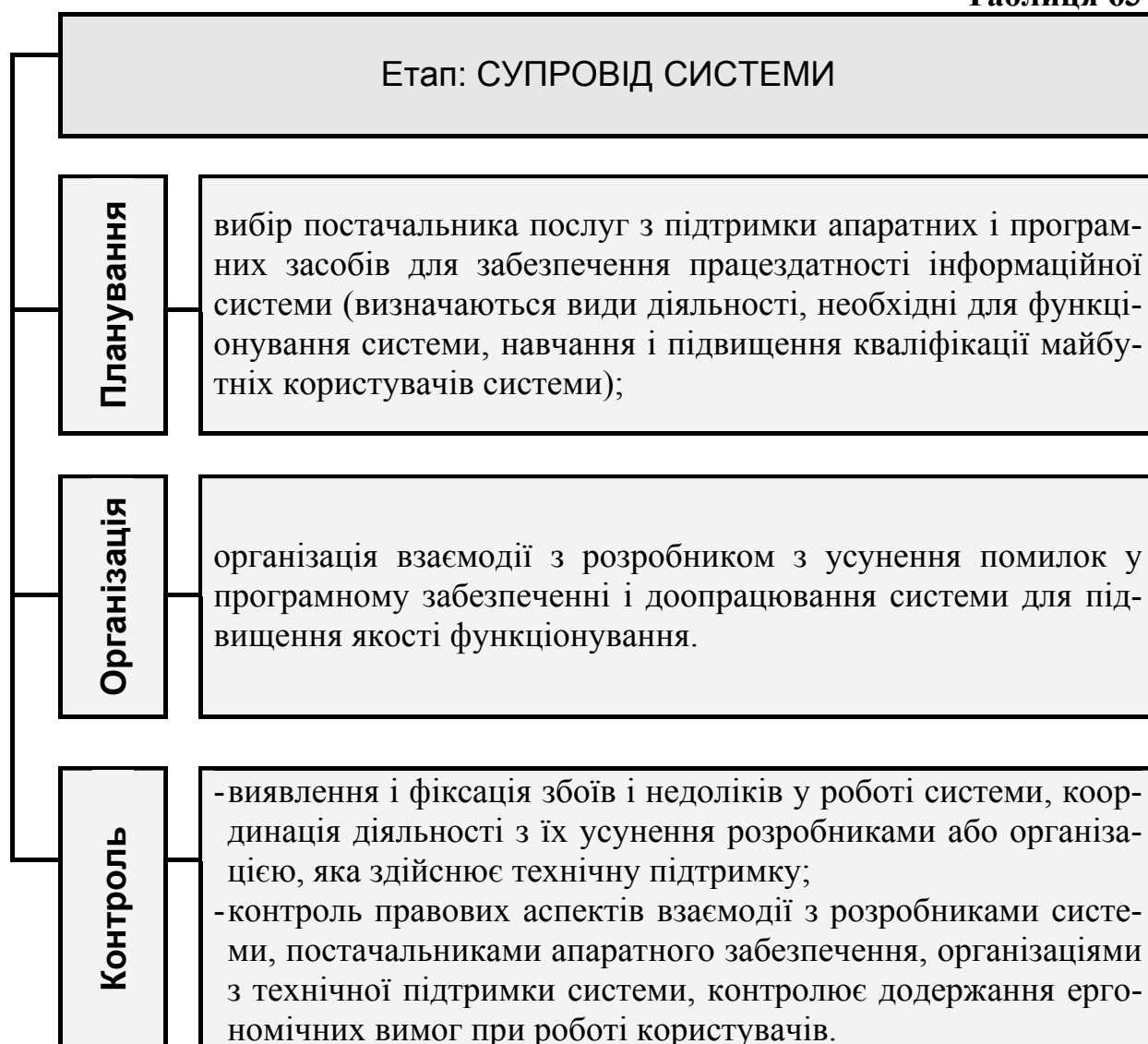
Таблиця 61

Етап: РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ	
Планування	<ul style="list-style-type: none"> - вивчення альтернативних варіантів проектів і визначення ефективності кожного з них; - встановлення терміну реалізації проекту автоматизації, укладання плану і графіку роботи; - планування тривалості завдань, розрахунок часових показників (дат початку і закінчення кожного завдання і проекту у цілому, часових резервів), виявлення критичних завдань; - аналіз ресурсної реалізуємості проекту, в т.ч. суспільні потреби; життєздатність проекту, яка включає програми, схеми процесів, ескізи розробки, попередній кошторис і графік робіт, кадровий склад, фінансування; можливі варіанти одержання рішення; пропозиції на продовження робіт; - вибір обладнання; обґрунтування економічних показників; розробка кошторису, графіку робіт, витрат коштів; підготовка і представлення вихідних документів; одержання рішення на виконання; прогноз проблем, можливих збоїв у роботі, розробка і здійснення запобіжних заходів
Організація	<ul style="list-style-type: none"> - визначення учасників проекту - як зовнішніх (постачальників апаратного забезпечення, розробників програмного забезпечення та ін.) і внутрішніх (керівників підрозділів, користувачів тощо); визначає види діяльності і завдання для всіх учасників проекту. - залучення досвідчених консультантів, які виконують функції системних аналізаторів (компанії - системні інтегратори) і посередників.
Контроль	<p>аналіз «технологічної зрілості» організації-розробника автоматизованої системи, тобто здатність організації-розробника виконати проект у визначені терміни і дотриматись виділеного бюджету, виданого замовником на створення автоматизованої системи, яка б задовольняла всім вимогам.</p>

Таблиця 62

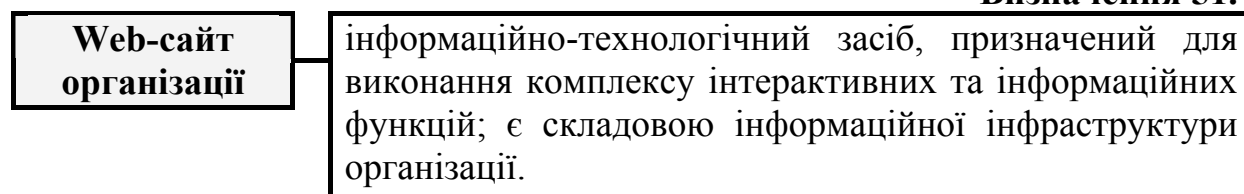

Таблиця 63

Інформаційна система, зовнішнім інтерфейсом якої є *Web-сайт*, може слугувати ефективним засобом взаємодії і координації діяльності організації із зовнішнім середовищем. *Web-сайт організації* створюється для представлення інформації про організацію у мереженому середовищі. Web-сайти створюються з рекламною, маркетинговою метою, для довідкової підтримки клієнтів, анонсування інформації щодо пропонованих товарів і послуг, для підтримки клієнта та просування бізнесу.

Визначення 51.

Визначення 52.

Життєвий цикл сайта

час, протягом якого розміщений у Інтернет ресурс досягає максимальної точки свого розвитку і починає «застарівати».

Виділяють:

- період розвитку сайта,
 - період зростання популярності,
 - період найбільшої віддачі,
 - період згасання популярності сайта і зниження прибутку від сайта.
- Існує тенденція до скорочення життєвого циклу сайтів.

Визначення 53.

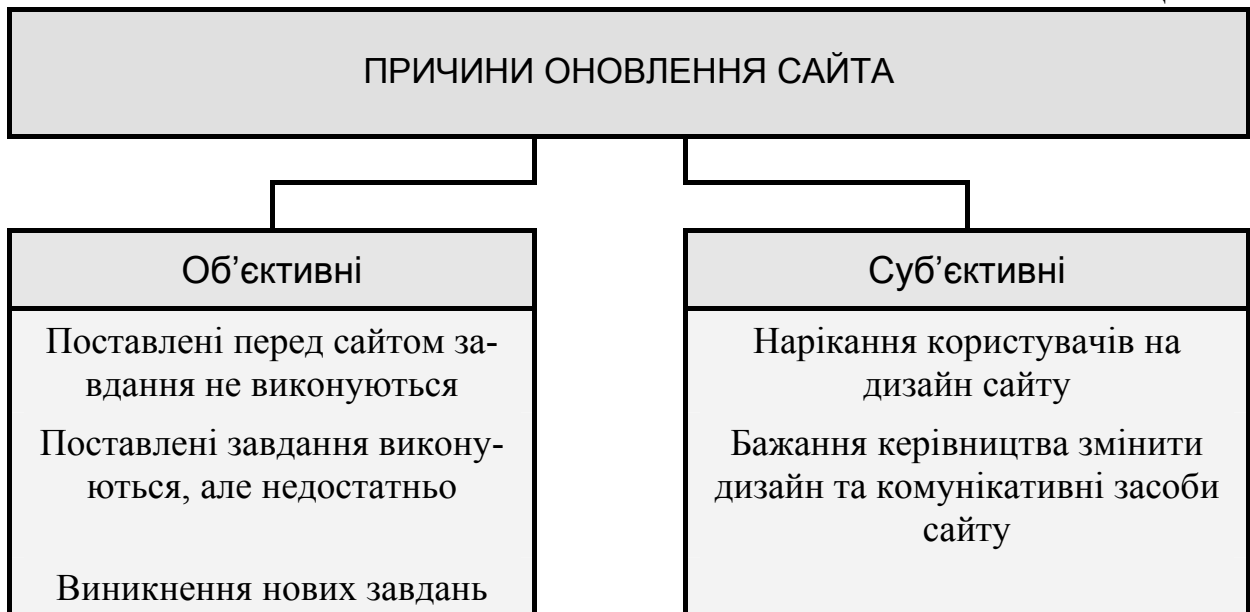
Активний життєвий цикл сайта

період часу, протягом якого даний сайт зберігає конкурентноздатність.

Етапи життєвого циклу Web-сайта:

1. Розробка бізнес-плану.
2. Розробка технічного завдання
3. Виготовлення Web-сайта
4. Тестування і введення в експлуатацію
5. Просування (реклама, партнерство)
6. Підтримка і модернізація.
7. Закриття сайта.

Таблиця 64

Запитання для самоперевірки:

1. Які елементи є складовими інформаційної системи?
2. Які основні етапи життєвого циклу інформаційної системи?
3. У межах яких функцій можна окреслити сферу діяльності в галузі менеджменту інформаційних систем?

Завдання для самостійної роботи:

1. Дати визначення інформаційної системи.
2. Визначити складові інформаційної системи, вказати на зв'язки між ними, визначити проблемні ситуації при впровадженні інформаційної системи відповідно до визначених складових.
3. Назвати основні функції менеджменту і розкрити їх зміст при впровадженні інформаційної системи в організації.

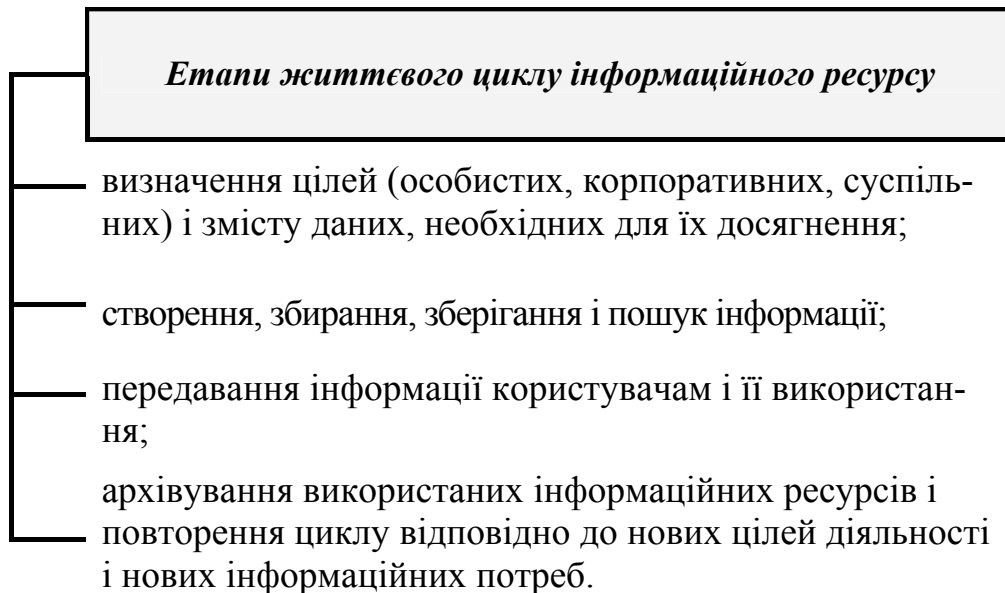
Тема 14. Розробка системи управління інформаційними ресурсами

Мета створення системи управління інформаційними ресурсами. Етапи життєвого циклу інформаційного ресурсу. Функції управління на етапах життєвого циклу інформаційного ресурсу.

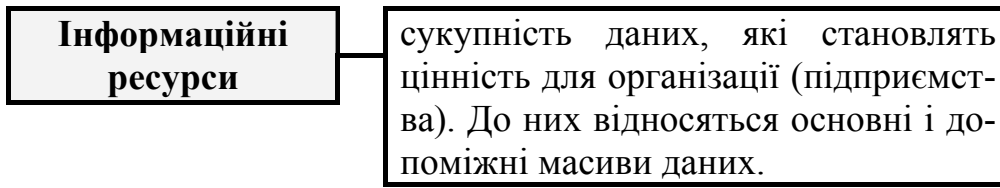
Інформаційні ресурси є продуктом інтелектуальної діяльності суспільства і розглядаються як стратегічний ресурс розвитку будь-якої країни. Залежно від масштабу формування та використання розрізняють сукупні світові, національні, регіональні та локальні ресурси або ресурси окремих підприємств. З впровадженням інформаційних технологій такий поділ стає умовним, оскільки інформаційні ресурси будь-якого підприємства утворюють документи, створені всередині підприємства, і зовнішня інформація, одержана із сукупних ресурсів суспільства.

Метою впровадження системи управління інформаційними ресурсами є створення необхідних умов та ефективних механізмів для створення інформаційних масивів, необхідних для виконання всього комплексу завдань управління, надійне зберігання, захист інформаційних ресурсів, ефективно їх використання у діяльності організацій.

Таблиця 65

Визначення 54.

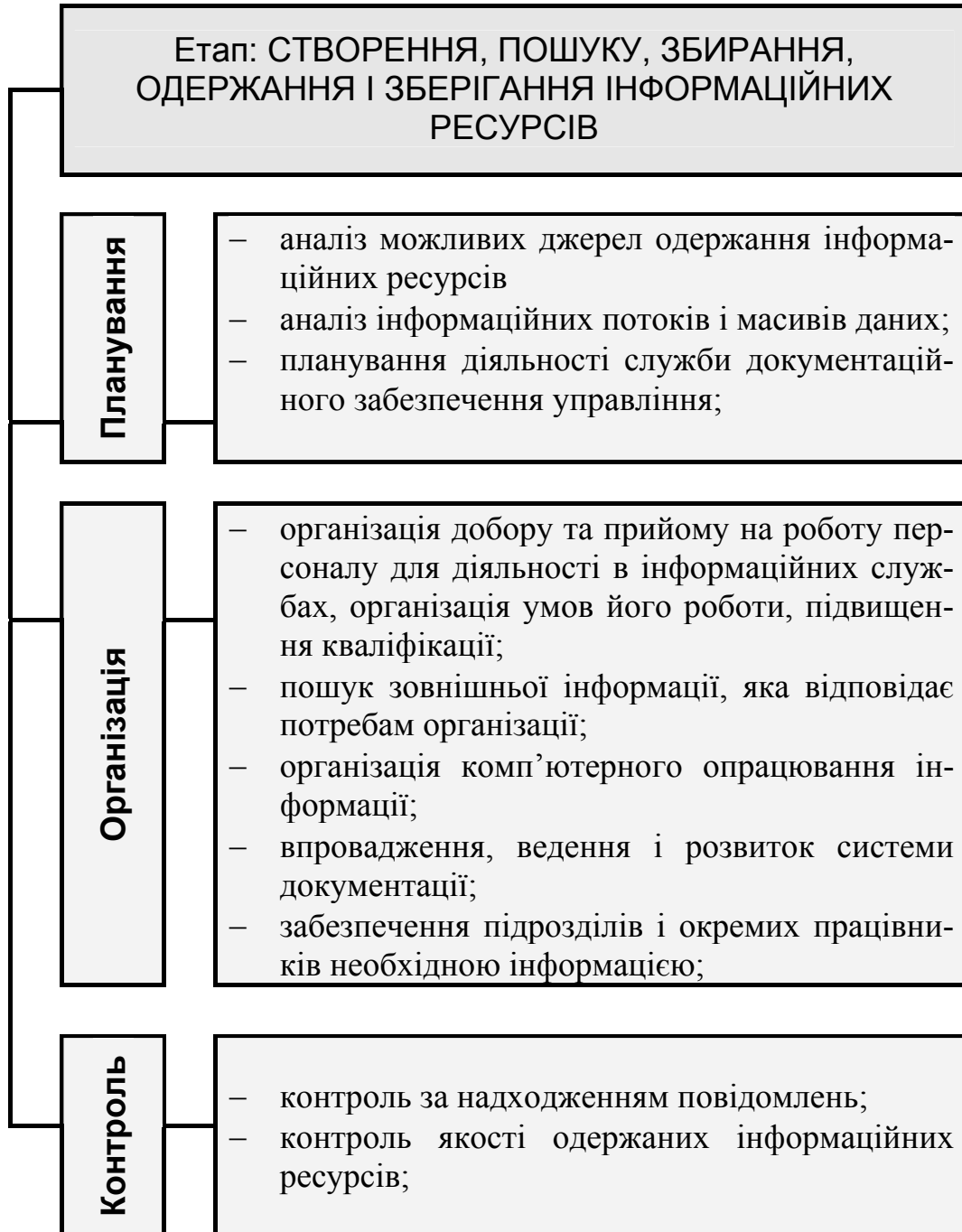

Функції менеджменту на етапах життєвого циклу інформаційного ресурсу

Таблиця 66.

Таблиця 67.

Таблиця 68

Запитання для самоперевірки:

1. З яких етапів складається життєвий цикл інформаційного ресурсу?
2. Які функції менеджменту виконуються на кожному з етапів життєвого циклу інформаційного ресурсу?

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити за формальними ознаками ефективність управління інформаційними ресурсами організації (університету, бібліотеки тощо).
2. Виконати аналіз життєвого циклу інформаційного ресурсу мережі Інтернет.
3. Виконати аналіз соціально-психологічних проблем, які виникають при впровадженні інформаційних систем в організаціях.

РОЗДІЛ 6. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОДУКТИ І ПОСЛУГИ

Тема 15. Структура інформаційного ринку

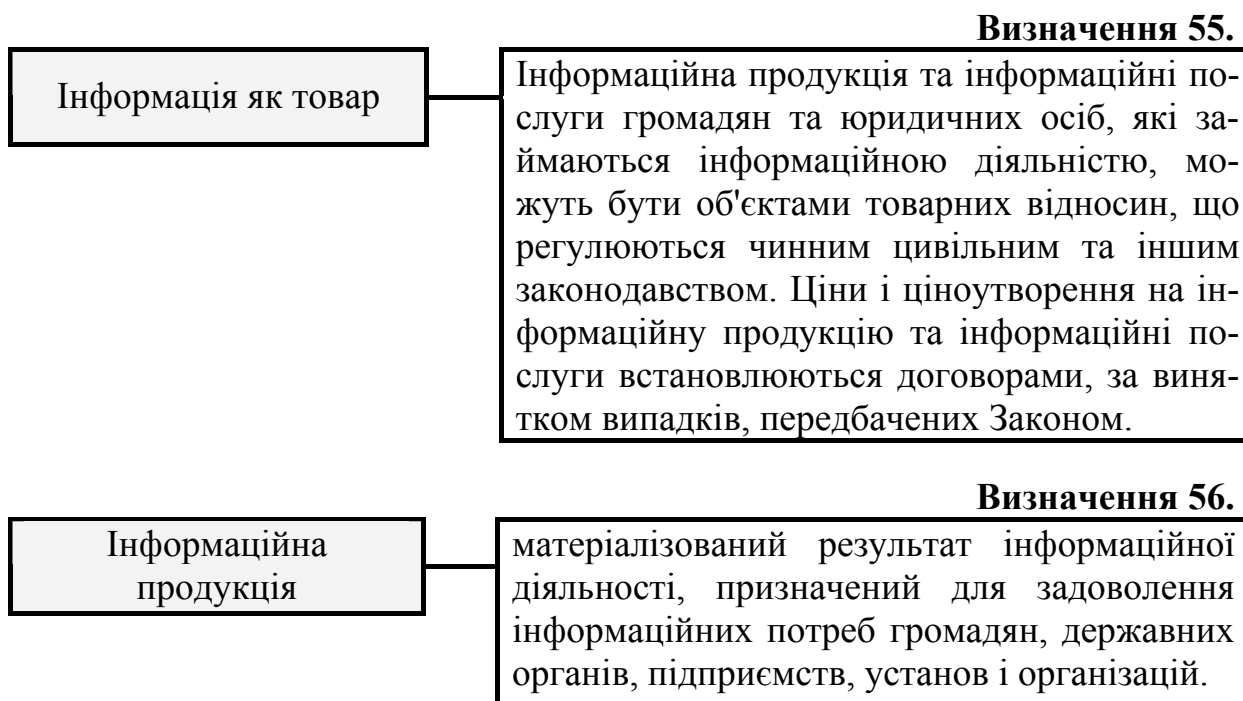
Основні терміни і визначення. Ринок інформаційних продуктів та послуг.

Інфраструктура інформаційного ринку. Основні сектори світового ринку інформації.

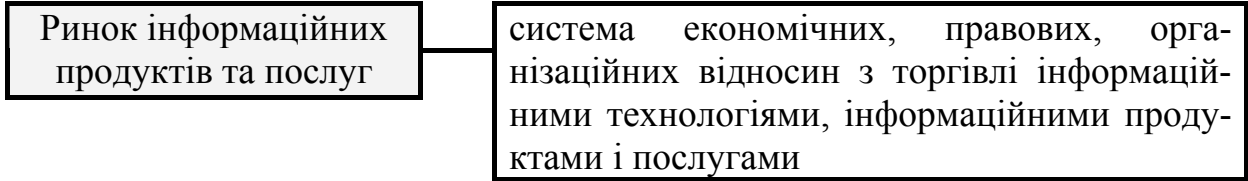
Структура товарів та послуг інформаційного ринку. Особливості споживчої вартості інформаційних продуктів.

Успішний розвиток інформаційного суспільства потребує забезпечення всім членам суспільства рівних можливостей доступу до інформаційних ресурсів і використання нових послуг; вдосконалення засобів зв'язку і передавання даних; інформатизації процесів виробництва, торгівлі і фінансової діяльності; сприяння створенню нових видів послуг у галузі науки, освіти, охорони здоров'я і культури; забезпечення широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для посилення і розвитку демократичних процедур і інститутів, стимулювання розвитку інформаційного підприємництва; вдосконалення і розвитку законодавства в галузі інформації і телекомунікацій; налагодження та навчання громадян основам інформаційної культури.

Основні терміни і визначення (джерело: Закон України „Про інформацію”)

Визначення 57.

Ринок інформаційних продуктів та послуг

Визначення 58.

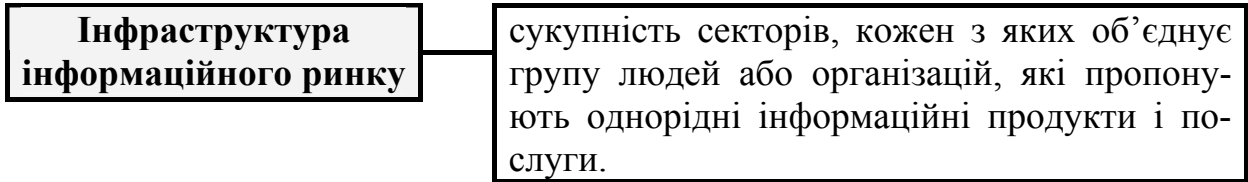

Рис. 5 Структура товарів і послуг інформаційного ринку

Таблиця 69

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні особливості інформації як товару?
2. Дати визначення поняття «інформаційна послуга».
3. Які основні види інформації містить сектор ділової інформації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести приклади інформаційних товарів, оцінити їх атрибутивні і прагматичні характеристики.
2. Скласти перелік інформаційних послуг для забезпечення сфери міжнародних відносин.
3. Навести перелік інформаційних товарів та послуг, які можуть користуватись попитом на міжнародному ринку.

Тема 16. Інформаційний консалтинг

Визначення понять управлінського консультування. Управлінське консультування як професійна діяльність. Основні завдання управлінського консультування. Інформаційний консалтинг. Сфера інформаційного консалтингу. Професійні вимоги до інформаційних консультантів.

Визначення понять управлінського консультування

Визначення 59.

Управлінське консультування	висококваліфікована допомога керівникам, спрямована на підвищення діяльності організацій, яка надається незалежними експертами, які спеціалізуються у певній галузі. (Чакыров К. <i>Управленческое консультирование - организация процесса.</i> - София, 1986.)
------------------------------------	---

Визначення 60.

Управлінське консультування	послуги, які надаються незалежними і професійно підготовленими спеціалістами (консультантом або групою консультантів) з метою допомоги керівництву організації у діагностуванні, аналізі і практичному вирішенні управлінських і виробничих проблем. (Прокопенко И. <i>Управленческое консультирование как услуга // Проблемы теории управления.</i> - М., 1988)
------------------------------------	--

Визначення 61.

Консалтинг	це професійна допомога з боку спеціалістів керівникам і управлінському персоналу різних організацій (клієнту) у вирішенні проблем і функціонування їх розвитку, здійснювана у формі порад, рекомендацій і спільно вироблених з клієнтом рішень. (Посадский А.П., Хайниш С.В. <i>Консультационные услуги в России.</i> - М.: Финстатинформ, 1995)
-------------------	--

Визначення 62.

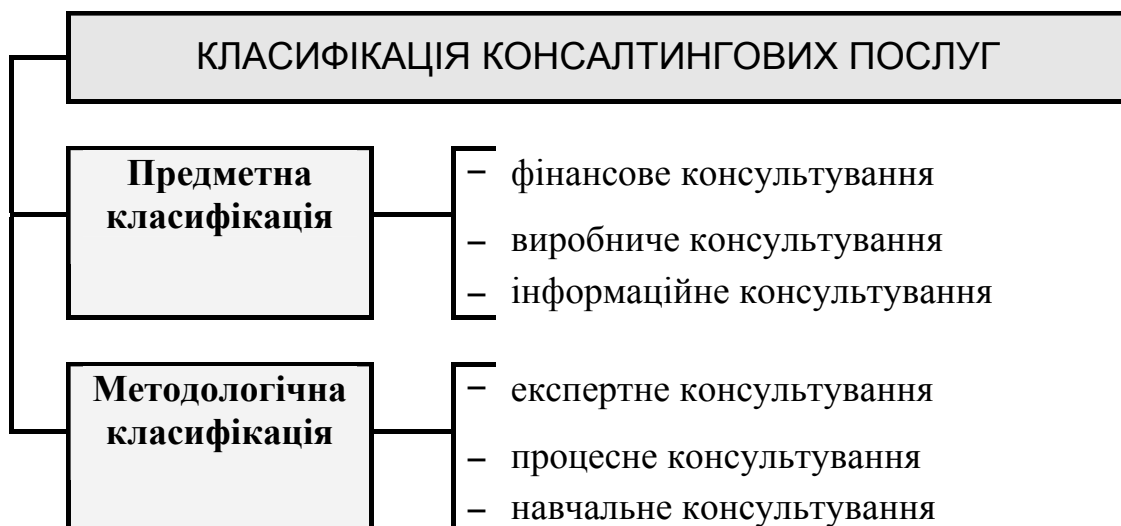
Бізнес-консалтинг	забезпечення клієнта спеціалізованим досвідом, методологією, технікою поведінки, професійними навичками або іншими ресурсами, які допомагають йому, у межах діючої нормативно-законодавчої бази, в оптимізації фінансово-економічного стану, який склався в організації. (Консалтинг в Україні. – Киев: Асоціація "Укрконсалтинг", 1996.)
--------------------------	---

Визначення 63.

Менеджмент-консалтинг	полягає у наданні незалежних порад і допомоги з питань управління, включаючи визначення і оцінку проблем та/або можливостей, рекомендацію відповідних заходів і допомогу у їх реалізації (Європейська Федерація асоціацій консультантів з економіки та управління; Американська Асоціація консультантів з економіки і управління; Інститут менеджмент-консультантів)
------------------------------	--

Таблиця 70

Управлінське консультування як професійна діяльність

Таблиця 71

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	
Консультування з питань загального управління	Допомога у розв'язанні проблем, пов'язаних із власне існуванням об'єкту консультування і перспективами його розвитку (оцінка стану організації у цілому, розробка стратегії розвитку, зміна форми власності та ін.).
Консультанти з адміністративного управління	Формування і реєстрація компаній, організація роботи офісу, обробка даних, система адміністративного контролю та ін. Основне завдання – підвищення ефективності управління організацією.
Консультанти з фінансового управління	Пошук фінансових ресурсів; оцінка і підвищення поточної фінансової діяльності організації; покращення фінансового стану організації у перспективі.
Консультанти з управління кадрами	Розробка рішень з питань підбору кадрів, контролю кадрового складу, системи оплати праці, підвищення кваліфікації і управління кадрами, охорони праці і психологічного клімату в колективі
Консультанти з маркетингу	Дослідження ринку і забезпечення прийняття рішень в галузі збуту, ціноутворення, реклами, розробки нової продукції.
Інформаційний консалтинг	Визначення 64. вид консультаційної діяльності, пов'язаної з аналізом інформаційних ресурсів, інформаційних технологій та пошуком нових можливостей розвитку організацій, здійснювана на основі збирання і аналізу ділової, науково-технічної, соціальної та інших видів інформації.

Таблиця 72

Сфера інформаційного консалтингу

Консультації з ділової інформації	Консультації з інформаційних технологій	ПР-консультування
Суб'єкти надання послуг		
Інформаційні агенції, центри і фонди соціально-економічних досліджень;	Спеціальні фірми з розробки програмного забезпечення; фірми, які обслуговують комп'ютери; виробники комп'ютерного обладнання; спеціалізовані фірми із системної інтеграції	ПР-агенції, консультаційні фірми, прес-центри, прес-служби, прес-бюро та ін.
Види послуг		
Надання економічної, технічної, соціальної, юридичної інформації про: <ul style="list-style-type: none"> – фінансовий стан (дані балансу, звіти про прибутки, порівняння фінансових показників за роками та ін.); – юридичну форму компанії, номер її податкової інспекції, банківські реквізити, юридичну та фактичну адреси; – структура капіталу, види діяльності, історія, дані про керівників, відомості про філії; 	Надання рекомендацій в галузі впровадження і використання інформаційних технологій: <ul style="list-style-type: none"> – рекомендації з удосконалення інфраструктури інформаційного забезпечення організації – консультації з апаратного обладнання та програмного забезпечення, необхідних для вдосконалення інформаційної інфраструктури організації; – добір персоналу і планування необхідної професійної перепідготовки кадрів у сфері інформаційних технологій 	Консультації зі створення популярності, привабливості організації у зовнішньому середовищі.
Джерела інформації		
Повідомлення засобів масової інформації; інформаційні джерела бібліотек; традиційні і нетрадиційні джерела відкритої інформації	Результати системного дослідження організаційної структури	Результати комунікативного аудиту організації, дослідження корпоративної культури, ціннісних орієнтацій

Таблиця 73

ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЙНИХ КОНСУЛЬТАНТІВ	
Загальна ерудиція та компетентність	практики-консультанти повинні володіти не тільки високим рівнем знань, навичок, досвіду та спеціальної компетенції, – їх успішна робота в цілому залежить від інтелектуальних та особистих рис
Незалежність та неупередженість	внаслідок своєї економічної, адміністративної, емоційної незалежності консультанти, працюючи з клієнтом, пропонують необхідні об'єктивні рішення, які не впливають на їхні власні інтереси
Рекомендаційність пропозицій	консультанти не мають адміністративної влади і виступають як радники запропонованих змін. Прийняття рішення та відповідальність за нього несуть менеджери та керівники організацій
Спеціальна кваліфікована експертиза	володіючи комплексом накопичених професійних знань та досвідом роботи, консультанти часто виконують незалежну оцінку рішень клієнта
Конфіденційність	дотримання інформаційної безпеки гарантує клієнту, що інформація щодо проблем даної організації не вийде за її межі.

Запитання для самоперевірки:

1. Які види діяльності передбачає «інформаційне консультування» («інформаційний консалтинг»)?
2. Який зміст вкладається у поняття «комунікативний аудит»?

3. Які основні вимоги пред'являються до інформаційних консультантів?

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвати основні вимоги, що пред'являються до особистісних та професійних якостей інформаційних консультантів.
2. Назвати державні і недержавні організації, які здійснюють інформаційне консультування у сфері політики та державного управління.
3. Скласти перелік фірм (використовуючи ресурси мережі Інтернет), які надають інформаційні консалтингові послуги.

РОЗДІЛ 7. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

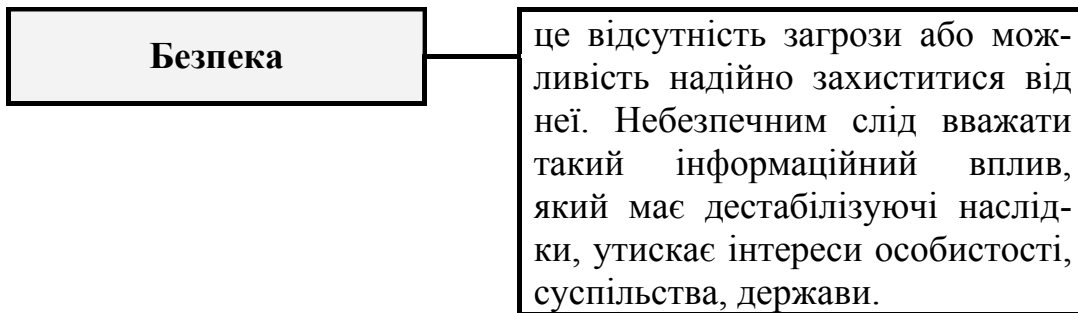
Тема 17. Інформаційна безпека

Поняття інформаційної безпеки. Об'єкти інформаційної безпеки. Джерела загроз соціальному і ресурсному об'єктам інформаційної безпеки. Інформаційні війни.

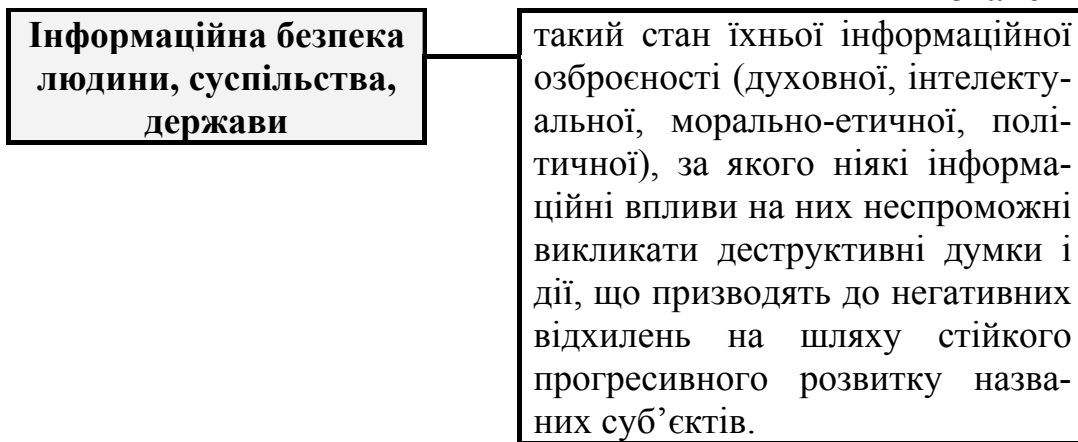
Класифікація джерел небезпеки ресурсних об'єктів. Класифікація інформації за видами доступу. Державна таємниця. Службова таємниця. Комерційна таємниця.

Об'єктно-структурні складові системи інформаційної безпеки.

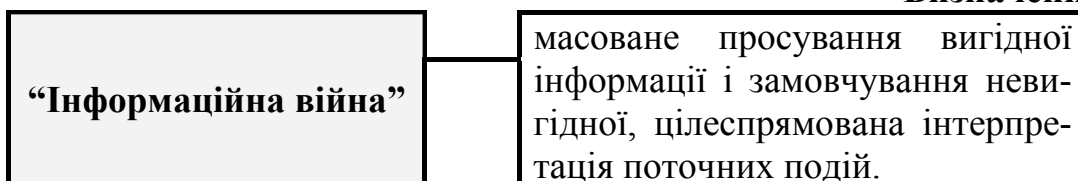
Визначення 65.

Визначення 66.

Визначення 67.

Таблиця 74

Об'єкти інформаційної безпеки

	Зміст	Джерела загроз	Параметри інформаційної безпеки
Соціальний об'єкт	<i>Людина, суспільство, держава</i>	Частина інформаційного середовища суспільства, яка через низку причин неадекватно відображає світ, який оточує людину	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення свободи слова та доступу громадян до інформації; - збереження системи цінностей, духовного та фізичного здоров'я особи, суспільства; - запобігання маніпулюванню громадською думкою з боку державної влади, фінансових та політичних кіл
Ресурсний об'єкт	<i>Інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура</i>	Комп'ютерна злочинність, фізичне руйнування інформаційної інфраструктури, в т.ч. в результаті дій природних факторів	<ul style="list-style-type: none"> - захищеність інформаційних мереж, систем управління транспортом, енергетичної та банківської сфер, державного управління, військових формувань та ін.; - захист великих масивів конфіденційної інформації про особу, що накопичуються у державних та недержавних структурах

Таблиця 75

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ НЕБЕЗПЕК РЕСУРСНИХ ОБ'ЄКТІВ		
Джерела небезпек	навмисні	умисні заборонені дії людей, спрямовані на доступ до відомостей, що зберігаються в інформаційній системі
	випадкові	помилки в діяльності персоналу, збої у роботі обладнання та стихійні лиха
За способами реалізації	активні	відбувається контакт джерела загроз з елементами інформаційної системи шляхом певного впливу
	пасивні	без порушення цілісності системи та впливу на її елементи
За впливом	<ul style="list-style-type: none"> – перехоплення інформації – викривлення або руйнування інформації – блокування доступу до інформації – загроза конфіденційності – загроза цілісності – загроза доступності 	

Визначення 68.

Режим доступу до інформації	передбачений правовими нормами порядок отримання, використання, розповсюдження і зберігання інформації
-----------------------------	--

Таблиця 76

Класифікація інформації за видами доступу		
Відкрита інформація	Інформація з обмеженим доступом:	
		<table border="1"> <tr> <td>Таємна</td> <td>Конфіденційна</td> </tr> </table>
Таємна	Конфіденційна	

Визначення 69.

Таємна інформація	містить відомості, котрі становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі
-------------------	--

Визначення 70.

Конфіденційна інформація	Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного й іншого характеру, одержаною за власні кошти, або такою, що є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до останньої, включаючи належність її до категорії конфіденційної, і встановлюють для неї систему (способи) захисту.
--------------------------	--

Види таємниць

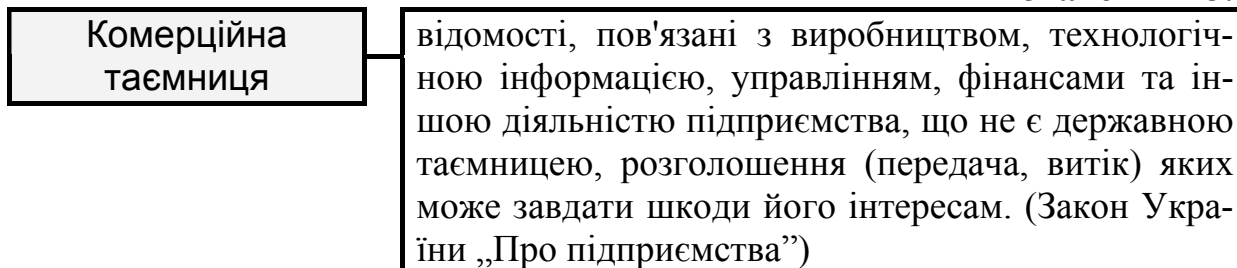
Визначення 71.

Державна таємниця	це вид таємної інформації, яка охоплює відомості у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди життєво важливим інтересам України і які визнані Законом державною таємницею та підлягають охороні з боку держави.
-------------------	--

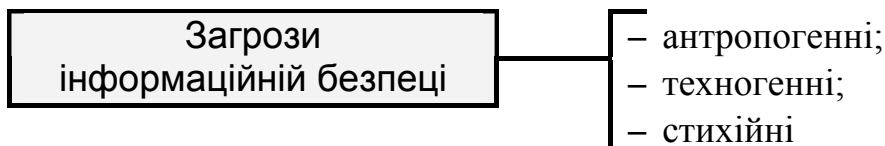
Визначення 72.

Службова таємниця	це вид таємної інформації, що містить відомості економічного характеру (про дислокацію підприємств та їх виробничу діяльність, про запаси продовольства, пропускну здатність шляхів сполучення, корисні копалини та їх розробку тощо); відомості науково-технічного характеру (про відкриття, винаходи, наукові і технічні результати тощо); інші відомості (про заходи у сфері громадської безпеки і громадського порядку, охорони здоров'я, про кадрову політику держави тощо)
-------------------	--

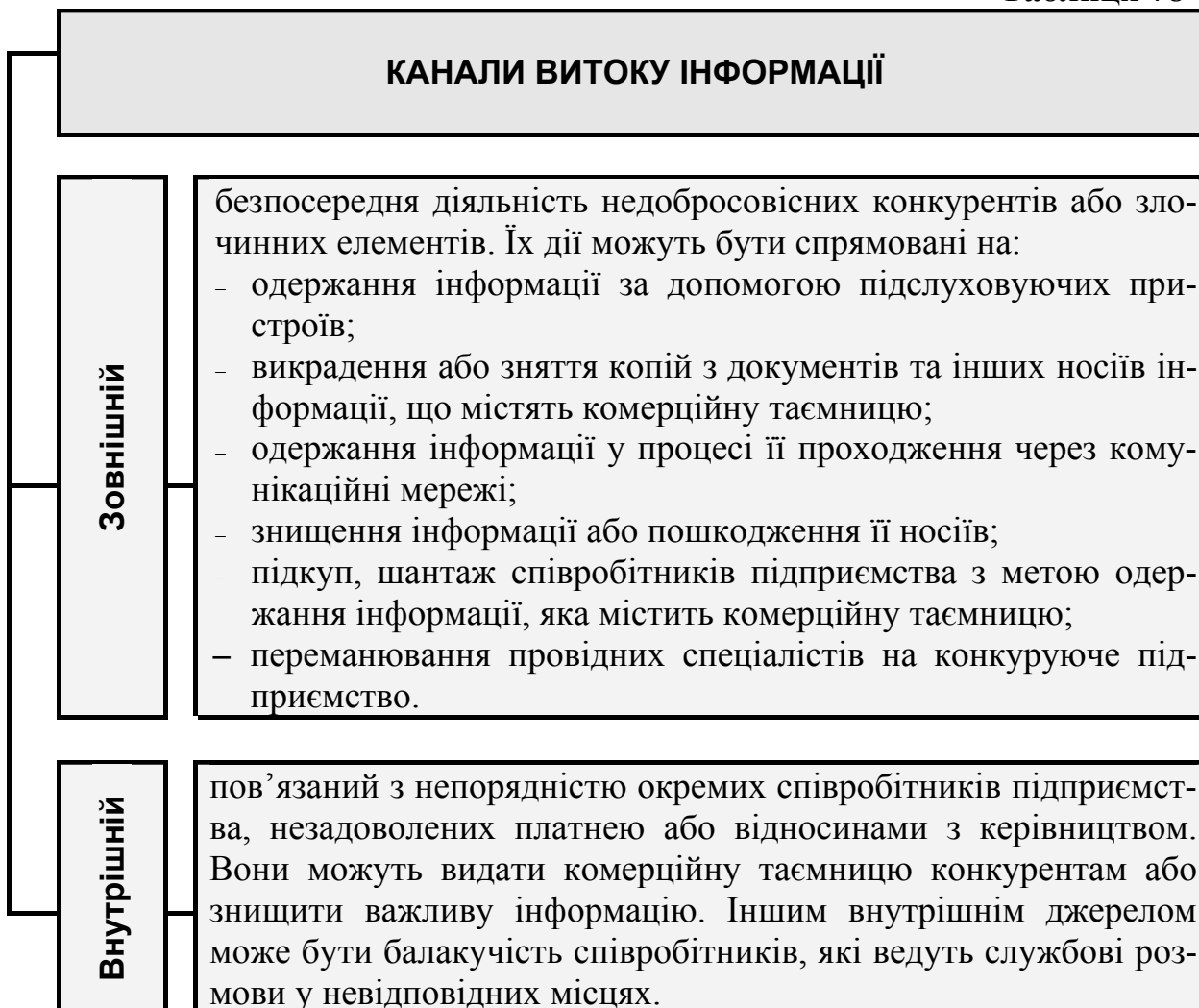
Визначення 73.

Таблиця 77

Таблиця 78

Таблиця 79

Об'єкти забезпечення інформаційної безпеки

- споруди, приміщення і території, на яких розташовані автоматизовані інформаційні системи і де можуть проводитись переговори і обмін конфіденційною інформацією;
- технічні засоби автоматизованих інформаційних систем – комп'ютерне обладнання, обладнання локальних мереж, кабельна система, телекомунікаційне обладнання;
- програмні засоби автоматизованих інформаційних систем;
- інформація, яка зберігається і опрацьовується у автоматизованій інформаційній системі; автономні носії інформації (компакт-диски, дискети та ін.);
- співробітники організації, які працюють з автоматизованою інформаційною системою і є носіями конфіденційної інформації про захист системи.

Запитання для самоперевірки:

1. Які відомості становлять службову (комерційну) таємницю?
2. Які суб'єкти можуть здійснювати злочинні посягання на інформацію?
3. Які існують канали витоку інформації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвати об'єкти забезпечення інформаційної безпеки.
2. Обґрунтувати співвідношення понять «інформаційна безпека» та «комп'ютерна безпека».
3. Виконати аналіз поняття «інформаційна безпека особистості».

Тема 18. Методи захисту інформації

Поняття „захист інформації”. Методи захисту інформації. Засоби захисту інформації. Стратегія і тактика захисту інформації у комп’ютерних системах. Компоненти національної інфраструктури захисту інформації

Визначення 74.

Захист інформації	сукупність організаційно-технічних заходів і правових норм для запобігання заподіянню шкоди інтересам власника інформації чи автоматизованої системи та осіб, які користуються інформацією (Закон України „Про захист інформації в автоматизованих системах”).
--------------------------	--

Таблиця 80

МЕТОДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ	
Організаційні	порядок роботи з конфіденційною інформацією - регламентація доступу у приміщення і безпосередньо до обчислювальної техніки, додержання певних норм і протоколів і відповідальність за їх порушення.
Законодавчі	акти, якими регламентуються правила використання та обробки інформації обмеженого доступу та встановлюються міри відповідальності за їх порушення.
Фізичні	охорона, сигналізація, створення екранованих приміщень для захисту від витікання інформації по каналах випромінювання, перевірка апаратури, що поставляється на відповідність її специфікаціям та відсутність апаратних жучків.
Програмно-апаратні	реалізують технічні (“електронний ключ”) і криптографічні методи захисту.

Таблиця 81

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ	
Технічні засоби:	системи спостереження та контролю за діями користувачів ПК в локальній мережі, мережеві фільтри, міжмережеві фільтри, протидія несанкціонованому доступу через Інтернет, профілактика промислового шпигунства, системи криптографічного захисту.
Правові засоби:	<ul style="list-style-type: none">– комплекс договорів, що стосуються режиму створення та використання об'єктів, які є об'єктами інтелектуальної власності компанії та становлять її комерційну таємницю;– застосування до порушників заходів цивільної, адміністративної, кримінальної відповідальності
Робота з кадрами:	<ul style="list-style-type: none">– перевірка працівників, проходження ними спеціальних тестів на лояльність, різноманітних тренінгів та співбесід;– ознайомлення з внутрішньою нормативною документацією, положеннями трудових договорів, наказів, що стосуються режиму конфіденційності.

Таблиця 82

Загрози інформації	<ul style="list-style-type: none">– викрадення– втрата– блокування– знищення– модифікація– заперечення справжності– нав'язування неправдивої
---------------------------	--

Таблиця 83

Таблиця 84

КОМПОНЕНТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ	
Законодавча компонента	Закон «Про електронний цифровий підпис», «Про електронний документ та електронний документообіг», «Про захист інформації у автоматизованих системах», статті у кримінальному кодексі, закони та підзаконні акти, які регулюють функціонування національної інформаційної інфраструктури
Технічна компонента	Програмні та апаратні засоби криптографічного захисту інформації, розвиток вітчизняної індустрії інформації
Організаційна компонента	Органи, що координують створення і розвиток системи національної інформаційної інфраструктури (Держкомітет, Центр електронних ключів та ін.)
Економічна компонента	Фінансування програм розвитку національної інформаційної інфраструктури, в тому числі розвитку виробництва вітчизняних конкурентоспроможних засобів і систем інформатизації
Методологічна компонента	Концепції і програми розвитку національної інфраструктури захисту інформації, системи ліцензування, сертифікації, системи аудиту безпеки використовуваних технологій, система громадського контролю за розвитком національної інфраструктури захисту інформації

Запитання для самоперевірки:

1. Які існують методи захисту інформації?
2. В чому полягають основні заходи із захисту інформації на етапі проектування системи?
3. В чому полягають основні заходи із захисту інформації на етапі експлуатації системи?

Завдання для самостійної роботи:

1. Виконати аналіз захищеності інформації у електронному каталозі бібліотеки університету.
2. Виконати аналіз інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які підлягають захисту .
3. Виконати аналіз співвідношення понять „відкритість інформації” та „захист інформації”.

ПРАКТИКУМ З КУРСУ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Практична робота №1. Національні інформаційні ресурси України у мережі Інтернет

Урядова та парламентська інформація у мережі Інтернет

Подання органами державної влади інформації у мережі Інтернет є одним найбільш дієвих способів взаємодії влади і суспільства.

Сайт органу державної влади є відкритим і загальнодоступним інформаційним ресурсом, використання якого здійснюється безоплатно, однак, сайт може містити також інформацію обмеженого доступу.

До сайту органу державної влади висуваються певні вимоги:

- представлення інформації про орган влади, його місцезнаходження, наявність контактної інформації, визначення умов і форм використання матеріалів сайту;
- забезпечення цілодобового контролю за працездатністю сайту;
- з метою запобігання створенню нерівних умов для різних користувачів для доступу до сайту не повинні пред'являтися завищені вимоги до апаратного і програмного забезпечення;
- дотримання принципу поваги до практики інформаційного обміну у мережі Інтернет (відсутність відповідей на звертання громадян і організацій є неприйнятною практикою);
- обмеження на сайті органу державної влади інформації, джерелом якої виступають треті особи (у випадку, якщо така інформація наявна, орган влади повинен визначити межі своєї відповідальності за її повноту і достовірність);
- кожен електронний документ повинен мати власну унікальну адресу, має публікуватись інформація про дату його розміщення, а також забезпечуватись довготривале зберігання оновлюваної інформації;
- розміщення інформації про умови використання сайту.

Пошук *урядових ресурсів* України доцільно починати з урядового порталу України (<http://www.kmu.gov.ua>).

Повний список адрес *серверів парламентів* світу представлений на сайті Міжпарламентського союзу (www.ipu.org/english/parlweb.htm).

Пошук *парламентської інформації України* - з сайту Верховної Ради України (www.rada.kiev.ua).

Інформаційні ресурси архівів у мережі Інтернет

Архіви зберігають найрізноманітніші види документів з усіх сфер суспільної і особистої діяльності: управлінську документацію, документи особового походження, картографічні документи, науково-технічну документацію, кіно-, фото-, фоно-, відеодокументи, документи церковних конфесій тощо.

Метою функціонування сайтів архівних установ є популяризація архівної справи, розширення доступу громадян і організацій до архівних матеріалів, надання інтерактивних послуг, висвітлення діяльності архівних установ, висвітлення змісту періодичних видань з архівної справи. Сайти архівів виконують такі функції: надання для широкого кола користувачів науково-довідкового апарату архівів, інформування про діяльність архівних закладів, надання інформації про склад і зміст архівних документів, подання законодавчої, нормативної та методичної бази функціонування архівних установ, висвітлення змісту публікацій (з повними текстами) з архівної справи.

Пошук інформації, яка надається архівами України, можна починати з порталу "Архіви України" (<http://www.archives.gov.ua/>).

Бібліотечно-бібліографічні ресурси мережі Інтернет

У мережі Інтернет представлено значну кількість бібліотечно-бібліографічних інформаційних ресурсів як у вигляді бібліотечної реклами, так і з власне бібліографічною інформацією, яка міститься у електронних каталогах. Крім цього, бібліографічна інформація розташовується на серверах наукових і освітніх закладів, які представляють доступ до своєї наукової продукції – періодичним виданням у електронній формі, при чому як на бібліографічному рівні, так і на повнотекстовому.

Бібліографічна інформація може надаватись також серверами видавництва та книготорговельних організацій, спеціальними службами, які забезпечують рефератами або анотаціями журнальних статей та інших друкованих матеріалів та ін.

Сайт найбільшої бібліотеки України – Національної бібліотеки України ім.В.В.Вернадського (www.nbuv.gov.ua), який містить гіперпосилання на провідні бібліотеки світу і України.

Мета роботи: опанувати пошук національних інформаційних ресурсів України, представлених у мережі Інтернет.

Хід роботи:

1. Ознайомитись з урядовими, парламентськими, архівними та бібліотечними ресурсами мережі Інтернет за наведеними адресами порталів.
2. Проаналізувати представлені ресурси. Порівняти склад і структуру інформаційних ресурсів, до яких надається доступ. Скласти порівняльну таблицю (поставити знаки + та -).

Таблиця 85

Тип (назва) ресурсу, web-адреса	Доступ до електронного каталогу або пошук по сайту	Доступ до повних текстів електронних документів	Посилання на інші інформаційні ресурси мережі Інтернет

3. Оформити звіт.

Практична робота №2. Оцінювання характеристик джерел інформації

Загальні відомості

Можливість і ефективність використання інформації обумовлена показниками її якості, серед яких репрезентативність, змістовність, достатність, доступність, актуальність, своєчасність, точність, достовірність.

Джерелами інформації є передбачені або встановлені Законом носії інформації: документи та інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи.

За періодичністю видання поділяють на:

- **неперіодичне** - виходять одноразово, їх повторення заздалегідь не передбачено (книги обсягом більше 48 сторінок, брошури від 4 до 48 сторінок, матеріали конференцій);
- **періодичне** видання – видання, що виходять через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків, які не повторюються за змістом.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет використовуються у інформаційному забезпеченні з метою узагальнення наявних підходів і складання системного уявлення про предмет дослідження. Мережовим інформаційним ресурсам притаманні такі недоліки:

- неповнота, фрагментарність;
- неактуальність (поповнення і оновлення відбуваються епізодично, може бути представлена застаріла і неточна інформація);
- необов'язковість (ресурс може з'являтися і зникати, для періодичних – затримуватись з виходом, перестати підтримуватись та ін.).

До джерел інформації пред'являються такі вимоги:

- оперативність – поява і розповсюдження інформації у короткі терміни;
- повнота – наявність всіх найбільш суттєвих даних, які характеризують предмет повідомлення у всіх можливих аспектах;
- новизна – наявність максимальної кількості нових відомостей, не відомих раніше;
- достовірність – наявність мінімуму викривлень (спотворень) порівняно з реально одержаними результатами або фактичним станом справ;
- стислість – властивість інформації бути представленою у мінімальному знаковому обсязі з максимальним збереженням змісту.

Хід роботи:

1. Визначити відносну цінність різних джерел інформації з точки зору їх використання у системі інформаційного забезпечення управління.

Провести експертне опитування стосовно того, якою мірою різні види джерел інформації задовольняють вимогам оперативності, повноти, новизни, достовірності, стислості (використовується 5-бальна шкала оцінювання).

2. Таблиця заповнюється кожним студентом як експертом (приклад табл.55).

Таблиця 86

Вимоги	Види джерел							
	Засоби масової інформації	Періодична література	Неперіодична література	Рекламна документація	Інтернет	Урядові та відомчі акти, закони	Конференції, наради	Джерела усної інформації
Оперативність	1	4	5	5	4	3	5	2
Повнота	3	4	2	5	4	4	1	5
Новизна	3	5	5	5	4	2	3	1
Достовірність	4	5	4	5	3	2	1	4
Стислість	5	4	4	1	2	3	4	5

За результатами індивідуальної експертизи заповнити зведену табличну форму за кожним з видів вимог для висловлювань всіх експертів, якими виступають студенти групи, і таким чином, одержати групову експертну оцінку джерел інформації. Приклад для вимоги „Оперативність” наведено у табл.56.

Таблиця 87

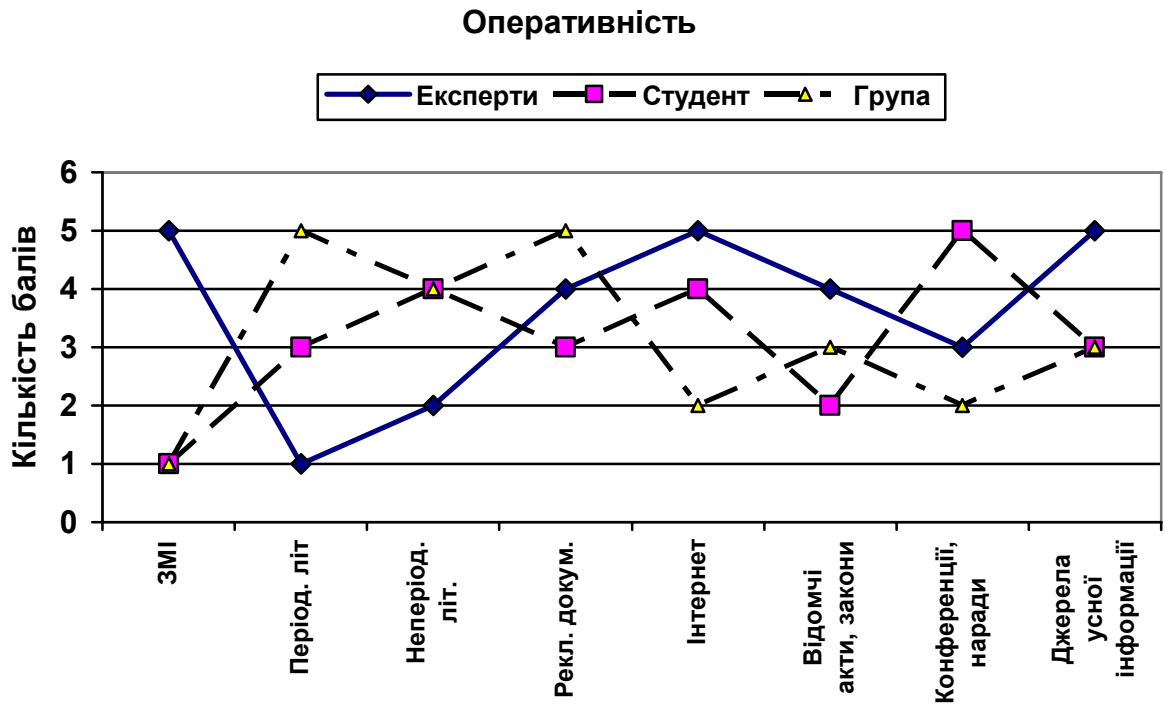
Оперативність

Види джерел	Експерти			
	1	2	...	N
Засоби масової інформації	1			1
Періодична література	3	2		5
.....	2	4		4
Конференції, наради	5	5		5
Джерела усної інформації	5	4		2

Від викладача одержати оцінки експертів-професіоналів (Додаток 1).

Виконати три парних порівняння: студент - група, студент – професіонали, група - професіонали.

Побудувати графік, на якому відобразити власні оцінки, оцінки експертів-професіоналів, оцінки групи студентів-експертів.

Оформити роботу у вигляді звіту.

Практична робота №3. Підготовка інформаційно-аналітичного огляду конкретної галузі (джерелознавчий бібліографічний огляд)

Загальні відомості

Джерелознавчий бібліографічний огляд – вторинний документ, який містить систематизовані і узагальнені відомості про характер, призначення і тематику первинних науково-технічних видань з проблеми, предмета.

Первинний документ або первинне джерело інформації фіксує результат будь-якого виду людської діяльності (наукової, виробничої, суспільної та ін.).

Вторинні документи (бібліографічний опис, анотація, реферат, переклад) і джерела вторинної інформації виникають у результаті аналітико-синтетичної переробки первинних документів.

Вся множина первинних і вторинних документів, а також джерел інформації, які цілеспрямовано передаються інформаційними каналами від відправника до споживача, називається **документальним інформаційним потоком**.

Мета роботи: виконати джерелознавчий бібліографічний огляд щодо характеру, призначення і тематики первинних видань, які відображають сферу інформаційного менеджменту.

Хід роботи:

1. Користуючись фондами і каталогами бібліотеки (університету, Національної бібліотеки, Парламентської бібліотеки або ін.) дослідити документальний інформаційний потік за заданою тематикою (напр. Назвою спеціальності, за якою навчаються студенти). Структуру документального потоку можуть складати газети, журнали, автореферати дисертацій, книги (монографії, навчальні посібники) за певний період (напр., останні 5 років).
2. Сформувані інформаційний масив за обраною темою, скласти список знайдених джерел (назви книг, журналів, газет, у яких розглянуто різні аспекти заданої теми).

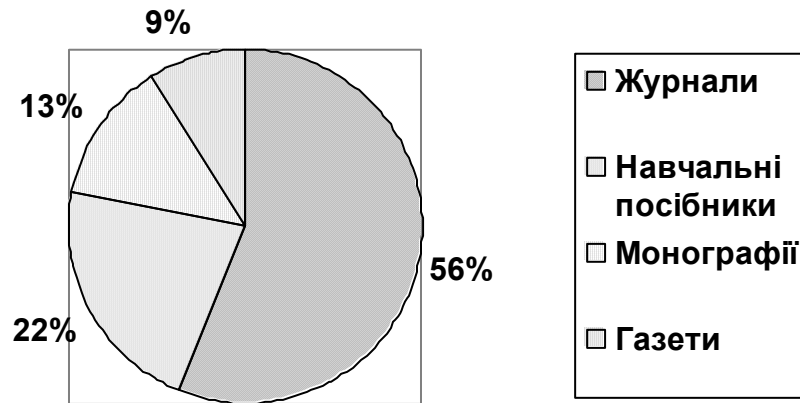

Рис.1. Структура документального потоку

3. Розкрити структуру документального інформаційного потоку. Побудувати діаграму, на якій у %-му відношенні представити структуру документального потоку на задану тематику (приклад на рис.1). Побудувати графік, який би відображав динаміку документального потоку за роками (приклад на рис.2).
4. Зробити висновки щодо кількісного та якісного складу документального інформаційного потоку, а також оцінити вплив і взаємодію важливих чинників соціально-економічного та політичного характеру на досліджувану проблему.

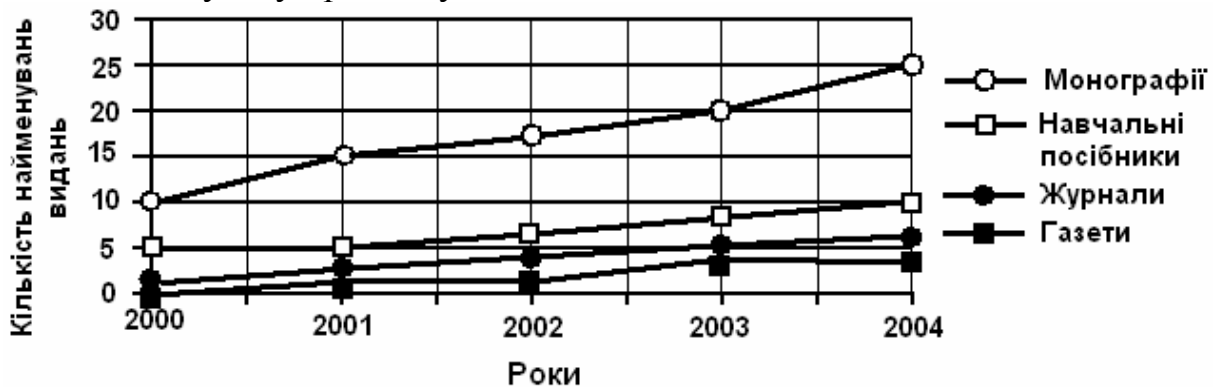

Рис.2. Динаміка документального потоку

Практична робота №4. Оцінювання рейтингів представників еліти (ділової, наукової, політичної) за формальними характеристиками публікацій²

Загальні відомості

Робота ґрунтується на одному з методів, що застосовуються при ситуаційному аналізі, прогнозуванні політичних процесів, ситуації в регіонах, оцінці активності при проведенні політичних (в тому числі виборчих) кампаній, в наукових закладах – для встановлення активності участі спеціалістів у житті міжнародної професійної спільноти, внеску в розвиток наукових напрямів, оцінюванні діяльності бізнес-структур на ринку і окремих представників бізнесу - *методі об'єктивного оцінювання публікаційної активності* за формальними характеристиками публікацій.

Мета роботи: навчитись застосовувати методи об'єктивної оцінки рейтингів шляхом дослідження публікаційної активності.

Хід роботи:

1. Сформувати список видань. Відбір здійснюється залежно від ймовірної наявності у виданні матеріалів потрібної тематики.
2. Виконати добір матеріалів, опублікованих за одиницю часу (день/тиждень/місяць).
3. Застосовуючи метод контент-аналізу дослідити публікації у газетних та журнальних виданнях за обраний період стосовно політичної (ділової, культурної тощо) еліти України.

Дані занести в таблицю.

Наприклад:

Політична та ділова еліта в пресі України

№ п/п	Ім'я, прізвище	Особисті публікації		Згадується в газетах	
		грудень, 1997	січень, 1998	грудень, 1997	січень, 1998
1.	Щербак	2	7	23	37
2.	Ведмідь	0	7	15	12
3.	Вовченко	5	0	10	7
	Всього	7	14	48	56

4. Побудувати таблицю розподілу публікацій за типами.

Наприклад:

² Дана робота може бути виконана з використанням ресурсів мережі Інтернет.

Тип публікації (загальний масив)	Кількість за роками		Рейтинг публікації даного типу
	1997 р.	1998 р.	
Особисті публікації	7	14	$(55+70)/(7+14)=5,95$
Згадується в газетах	48	56	$(55+70)/(48+56)=1,2$
Всього за рік	55	70	

5. Рейтинг публікації певного типу визначається як:

Рейтинг типу публікації = Кількість публікацій в загальному масиві/частота публікацій даного типу

6. Для кожного з представників визначити рейтинг особистих публікацій і рейтинг згадувань. Обчислити публікаційний рейтинг кожного з представників за формулою:

*Публікаційний рейтинг представника = Кількість публікацій за роками (за типом) * Рейтинг публікації даного типу*

Дані занести в таблицю.

Наприклад:

Особисті публікації³

Прізвище	Кількість за роками		Рейтинг особи
	1997 р.	1998 р.	
Щербак	2	7	$(2+7)*5,95=53,55$
Ведмідь	0	7	$(0+7)*5,95=41,65$
Вовченко	5	0	$(5+0)*5,95=29,75$

Аналогічно заповнюється Таблиця **Згадування в газетах**.

Побудувати за одержаними значеннями діаграми.

Оформити роботу, представити викладачу побудовані діаграми, захистити роботу.

³Особистою публікацією може вважатись інтерв'ю.

Практична робота №5. Моніторинг згадувань об'єктів (подій) у мережі Інтернет

Загальні відомості

Подієвий аналіз є одним із найбільш розповсюджених методологічних засобів вивчення динаміки політичних ситуацій. Методика івент-аналізу ґрунтується на спостереженні за розвитком та інтенсивністю подій з метою визначення тенденцій еволюції геополітичної обстановки на міжнародній арені.

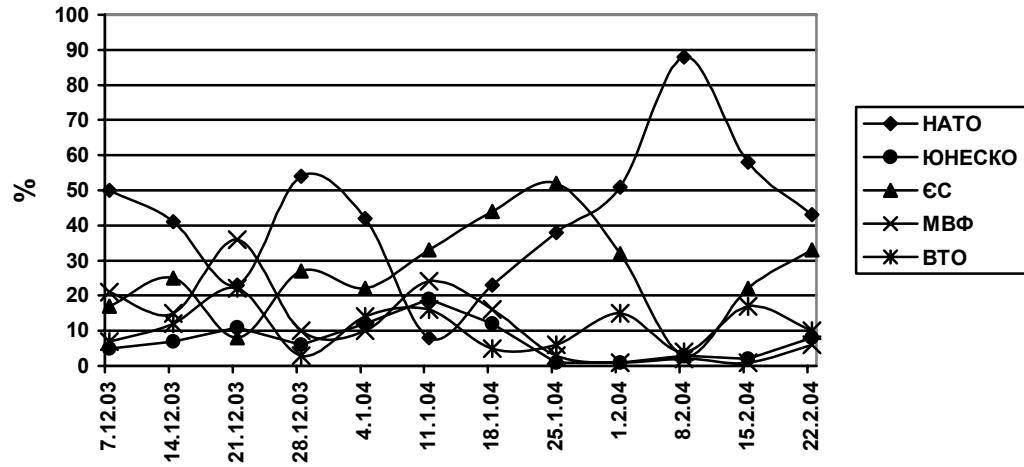
Моніторинг - безперервне спостерігання за станом оточуючого середовища з метою управління ним шляхом своєчасного інформування про можливість настання несприятливих, критичних або неприпустимих ситуацій. Моніторингові дослідження широко застосовуються для вивчення різноманітних об'єктів соціокультурного поля з метою прогнозу їх розвитку.

Моніторингові дослідження передбачають одержання статистичних або змістових показників, які характеризують об'єкт спостереження і які можна виміряти. Система спостережень будується на фіксації дискретних кількісних характеристик об'єкта спостереження, накопичуванні цих відомостей і на можливості шляхом інтелектуальної інтерпретації одержаних відомостей зробити висновки про якісний стан об'єкта. Моніторинг ґрунтується на спостереженні типових рис у поведінці об'єктів спостереження і на своєчасній фіксації на їх фоні різних відхилень від норми.

Хід роботи

1. Визначити об'єкт (особу, організацію або подію), відносно якого буде здійснюватись моніторинг.
2. Визначити сайти (новинні, органів державної влади або ін.), які будуть використані як інструмент дослідження.
3. Визначити період (напр. 07.12.2003-22.02.2004 щотижня), протягом якого буде здійснюватись дослідження.
4. Протягом визначеного періоду здійснювати моніторинг згадувань об'єкта (події), кількісні показники
5. Побудувати графік (див.приклад).

Приклад графіка

6. Зробити висновки щодо причин і тенденцій динаміки зафіксованих характеристик об'єкта спостереження.

Практична робота №6. Інформаційне забезпечення кадрового менеджменту

Загальні відомості

З метою атестації, адаптації персоналу і моніторингу ефективності кадрового менеджменту доцільно застосовувати експертні опитування. Ця методика дає змогу відслідковувати стан соціально-психологічного клімату в організації, проводити оцінку задоволеності персоналу, вивчати особливості організаційної культури тощо.

Основним інтегральним чинником, який позитивно впливає на професійну діяльність особистості, є привабливість для неї самої виконуваної роботи. Компонентами цього чинника є:

1. Чинники прийнятності (необхідні, але не достатні):
 - політика фірми і адміністрації
 - умови робочого оточення
 - заробітна платня
 - міжособистісні відносини (в т.ч. з керівництвом)
 - ступінь безпосереднього контролю за роботою (рівень регламентації, концепція роботи за принципами досягнення заданих цілей, за принципом виконаних завдань тощо);
2. Мотиваційні чинники (достатні для підвищення продуктивності праці):
 - досягнення визнаного особистого успіху;
 - просування по службі;
 - визнання результатів роботи;
 - високий ступінь відповідальності;
 - можливість творчого зростання.

Мета роботи: виконати дослідження соціально-професійних уподобань членів колективу і порівняти їх з результатами таких самих досліджень у США і Росії.

Хід роботи:

1. Для оцінки відносної значущості чинників привабливості роботи необхідно виконати ранжування чинників (за 10-бальною шкалою: 1 – мінімальна значущість, 10-максимальна) і порівняти з результатами опитування працівників у США і Росії (Додаток 2).
2. Оцінити і порівняти ранги чинників:

- між студентами в групі, виконавши аналіз загальних уподобань групи;
- між показниками студентів групи і показниками, одержаними у США і Росії.

Таблиця 88

№ п/п	Чинники, які роблять роботу більш привабливою	Робить роботу більш привабливою					Стимулює працювати більш інтенсивно				
		Студент 1	Студент 2	Студент 3	Студент 4	Середнє	Студент 1	Студент 2	Студент 3	Студент 4	Середнє
1.	Робота без значних напружень і стресів										
2.	Зручне розташування										
3.	На робочому місці немає шуму і будь-яких забруднень оточуючого середовища										
4.	Робота з людьми, які викликають симпатію										
5.	Хороші відносини з безпосереднім керівництвом										
6.	Достатня інформація про те, що взагалі відбувається у фірмі										
7.	Гнучкий темп роботи										
8.	Гнучкий робочий час										
9.	Значні додаткові пільги										
10.	Справедливий розподіл обсягів робіт										

Виконати аналіз одержаних даних, пояснити результати.
Оформити звіт

Практична робота №7. Експертне оцінювання характеристик інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет

Загальні відомості

Експертні оцінки - це думки висококваліфікованих спеціалістів-професіоналів, висловлені у вигляді змістової, якісної або кількісної оцінки об'єкта, призначені для використання при прийнятті управлінських рішень.

Експертизи можуть бути:

- індивідуальні і колективні;
- з обміном інформацією між експертами і без обміну;
- анонімні і відкриті.

Підготовка рішень здійснюється на основі всієї сукупності інформації про ситуацію, її ретельного аналізу і оцінок.

Предмет експертного оцінювання - інформаційно-пошукова система мережі Інтернет. Критерії оцінювання:

- за об'єктивними характеристиками (розвиненість інформаційно-пошукової мови системи, кількість знайдених посилань за запитом певною мовою, наявністю або відсутністю дій (або інформації на екрані), які не мають безпосереднього відношення до змісту виконуваного завдання);
- за суб'єктивними критеріями (простота вивчення, суб'єктивна задоволеність).

Відомості щодо характеристик пошукових систем

Булів пошук - Boolean search – інформаційний пошук за запитом, побудованим з використанням операцій булевої алгебри: AND, OR і NOT. Використання булевих операцій істотно підвищує ефективність пошуку. Особливості конкретної мови запитів викладені у описах пошукових систем.

ЛОГІЧНІ ОПЕРАТОРИ

Оператор	Опис
AND	Логічне І дозволяє знайти документи, у яких присутні всі пошукові терміни, об'єднані цим оператором
NOT	Логічне НЕ дозволяє виключити із результатів пошуку документи, які містять термін, що знаходиться після оператора. Наприклад, у запиті освіта NOT вища із списку результатів будуть знайдені ті документи, у яких є слово

освіта, але немає слова вища.

OR Логічне АБО дозволяє знайти документи, які містять хоча б одне із слів запиту. Наприклад, у запиті менеджмент OR управління будуть знайдені документи, які містять або слово менеджмент, або слово управління.

Мета роботи: організувати і провести експертизу та підготувати експертний висновок для прийняття рішення про використання інформаційно-пошукової системи Інтернет.

Хід роботи:

1. Сформуувати експертну комісію.
2. Визначити критерії, за якими буде проведено експертизу (приклад наведено у табл. 1).
3. Обґрунтувати склад експертної комісії.
4. Підготувати для кожного експерта оцінювальний лист, у якому крім кількісних оцінок (або оцінки наявності або відсутності відповідного показника) мають бути наявні також якісні оцінки.

Таблиця 89

Критерій оцінювання (приклад)	Інформаційно-пошукова система			
	Google.com	meta-ukraine.com	Yandex.ru	Rambler.ru
Можливості розширеного пошуку (OR, NOT, за заголовком сторінки, за різними граматичними формами слова, за цитатою та ін.)				
Повнота видачі (за запитом українською мовою)				
Зручність інтерфейсу				

- 5.
6. Підготувати експертний висновок щодо характеристик обраних для експертизи інформаційно-пошукових систем. Оформити звіт.

Практична робота №8. Аналіз організаційного середовища. Структура інформаційних потоків організації

Загальні відомості

Інформаційний потік – документальна інформація, яка знаходиться у впорядкованому русі за заданими напрямками з фіксованими початковими, проміжними та кінцевими точками. Інформаційний потік характеризується: джерелом виникнення, напрямом, періодичністю, ступенем сталості, структурою, обсягом і щільністю, видом носія інформації, інформаційною ємністю окремих повідомлень, ступенем використання.

Горизонтальний інформаційний потік пов'язує органи управління, які знаходяться на одному рівні.

Вертикальний інформаційний потік пов'язує органи управління різних рівнів. Вертикальний інформаційний потік може бути висхідним і низхідним, тобто спрямованим від вищих органів управління до нижчих і навпаки.

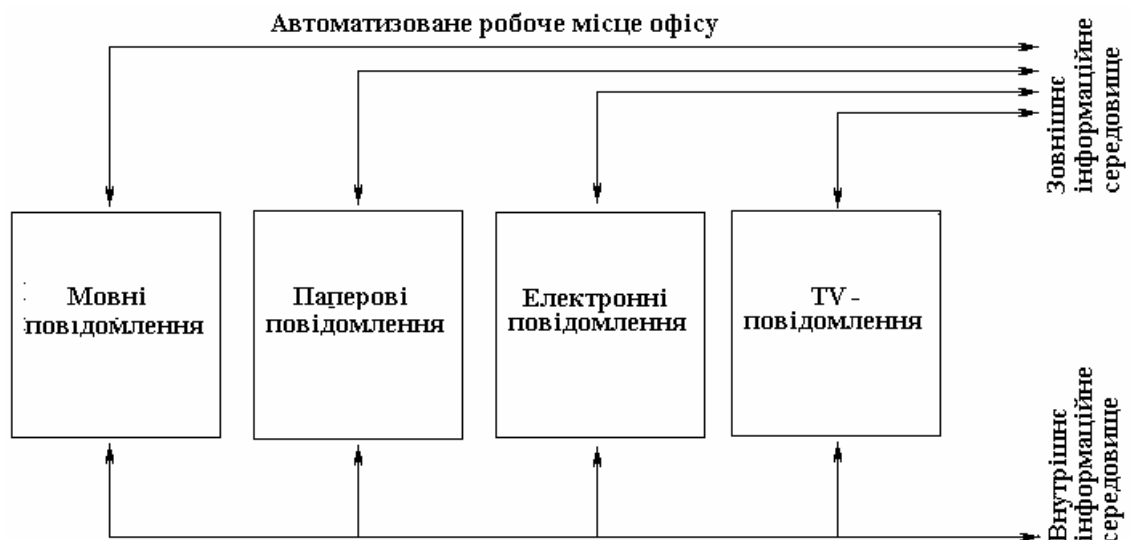

Рис. 6. Види інформаційних повідомлень у офісі

Розрізняють чотири **види інформаційних потоків** у організації:

1. Обмін між організацією та зовнішнім середовищем (маркетинг, реклама, зв'язки з громадськістю).
2. Міжрівневий обмін інформацією в організації:
 - нисхідні потоки інформації, якими повідомляють персоналу про поточні завдання, конкретні доручення, зміну пріоритетів та ін.;
 - висхідні потоки інформації – звіти про виконання завдань, пропози-

ції з удосконалення технології та ін., за допомогою яких керівництво інформують про поточні та можливі проблеми, про можливі варіанти рішень.

3. Горизонтальний обмін інформацією:

- наради керівників суміжних підрозділів, задіяних у виконанні спільних завдань;
- наради керівників підрозділів, які мають схожі виробничі завдання;
- робота у межах робочих груп (управління проектом).

4. Неформальний обмін інформацією:

- обговорення виробничих питань під час неформальних зустрічей (під час обідньої перерви, святкових заходів та ін.);
- чутки, основною причиною яких є дефіцит офіційної інформації.

Хід роботи:

1. Дослідити структуру і зміст інформаційних потоків, які надходять до підприємства і циркулюють всередині його (на прикладі факультету, університету, бібліотеки тощо).
2. Побудувати схему інформаційних потоків у організації.
3. Описати характеристики інформаційних потоків (приклад у табл.1).

Таблиця 90

Назва інформаційного потоку	Джерело виникнення	Напрямок	Періодичність	Структура	Вид носія

Практична робота №9. Організація діяльності відділу управління інформаційними ресурсами

Загальні відомості

Інформаційний менеджмент представляє персонал інформаційних підрозділів як один з пріоритетних ресурсів, який реалізує інформаційну стратегію організації.

Управління інформаційним персоналом організації – комплекс управлінських заходів, які забезпечують відповідність кількісних і якісних характеристик персоналу та спрямованості і мотивації його професійної діяльності цілям і завданням організації.

Система управління інформаційними ресурсами організаційно базується на розробці положення про відділ управління інформаційними ресурсами. Зміст діяльності і призначення відділу визначається, виходячи з таких підсистем загальної системи діяльності: документно-інформаційні ресурси – управління інформаційною діяльністю – комунікації.

З метою підвищення ефективності діяльності організацій пропонується введення посади **CIO** (*Chief Information Officer*) – професійного менеджера, який має системний стратегічний погляд на бізнес, поєднує компетенції менеджера і фахівця з інформації, інформаційних потоків і структур, бере на себе відповідальність за формування інфраструктури для створення єдиної інформаційної системи підприємства, відповідає за організацію всіх інформаційних потоків всередині організації, за її представлення у зовнішньому середовищі, відповідає за забезпечення інформацією всіх функціональних спеціалістів компанії і керівників; має знання і навички формування і використання інформаційних ресурсів в управлінні підприємствами і бізнес-процесами.

Відповідно до загальної структури організації та завдань, що перед нею постають, спрямованість діяльності відділу управління інформаційними ресурсами може визначатись у таких напрямках: відділ зв'язків з громадськістю, інформаційно-аналітичний відділ, інформаційна служба, яка працює за принципом інформаційно-технологічного підрозділу, що спеціалізується на збиранні, обробці, зберіганні та розповсюдженні документальної, документально-фактографічної і фактографічної інформації, маркетинговий відділ тощо

Мета роботи: на основі загальносистемних принципів діяльності інформаційно-технологічних підрозділів, які спеціалізуються на збиранні, обробці, зберіганні і розповсюдженні документальної, документально-фактографічної і фактографічної інформації для цілей інформаційно-аналітичного забезпечення сформулювати типові завдання діяльності у кожній із підсистем діяльності, визначити перелік умінь, необхідних фахівцю для виконання цих завдань.

Хід роботи:

1. Визначити перелік типових завдань діяльності, які будуть виконуватись відділом відповідно до об'єкту діяльності: документно-інформаційні ресурси – управління інформаційною діяльністю – комунікації. Типові завдання діяльності описані функціями менеджменту (планування, організація, контроль).
2. Відповідно до кожного з об'єктів діяльності та типових завдань діяльності обрати із списку (або визначити самостійно) відповідні вимоги до персоналу, визначити уміння і навички, які повинні мати працівники, які будуть працювати у відділі управління інформаційними ресурсами (див. Тема 4).
3. Заповнити таблиці (приклад - табл.1, 2, 3).

Таблиця 91

Документно-інформаційні ресурси

Типове завдання діяльності	Уміння
- планування комплексу інформаційних ресурсів для забезпечення цілей діяльності організації - аналіз інформаційних потреб користувачів	
- організація інформаційного забезпечення діяльності організації і її співробітників; - створення умов для зберігання нормативної, довідкової та архівної інформації; - автоматизована підтримка технологічних процедур роботи з документами;	
- контроль використання інформаційних ресурсів;	

Таблиця 92

Управління інформаційною діяльністю

Типове завдання діяльності	Уміння
- розробка стратегічних напрямів розвитку інформаційної діяльності організації,	
- здійснення ділових контактів підприємства із зовнішнім середовищем - здійснення окремих робіт з розробки і впровадження інформаційних систем, Веб-сайта організації та ін.;	

Типове завдання діяльності	Уміння
- управління діяльністю підрозділів, які здійснюють інформаційну діяльність, розробка посадових інструкцій співробітників	
- контроль інформаційної безпеки організації;	

Таблиця 93

Комунікації

Типове завдання діяльності	Уміння
- застосування інформаційних технологій для здійснення ефективних комунікацій як всередині організації, так і з зовнішнім середовищем; - планування зовнішніх і внутрішніх комунікацій, підтримка доступу до віддалених інформаційних джерел і фондів;	-
- організація комунікацій у глобальному інформаційному середовищі мережі Інтернет; - адаптація інформаційних ресурсів підприємства до розповсюдження їх через глобальні інформаційні мережі	
- комунікації у процесах прийняття управлінських рішень; - оцінка ефективності основних комунікативних каналів	

Практична робота №10. База даних Інтернет-ресурсів (за предметними галузями)

Загальні відомості

База даних - це впорядкована сукупність відомостей про певну предметну галузь.

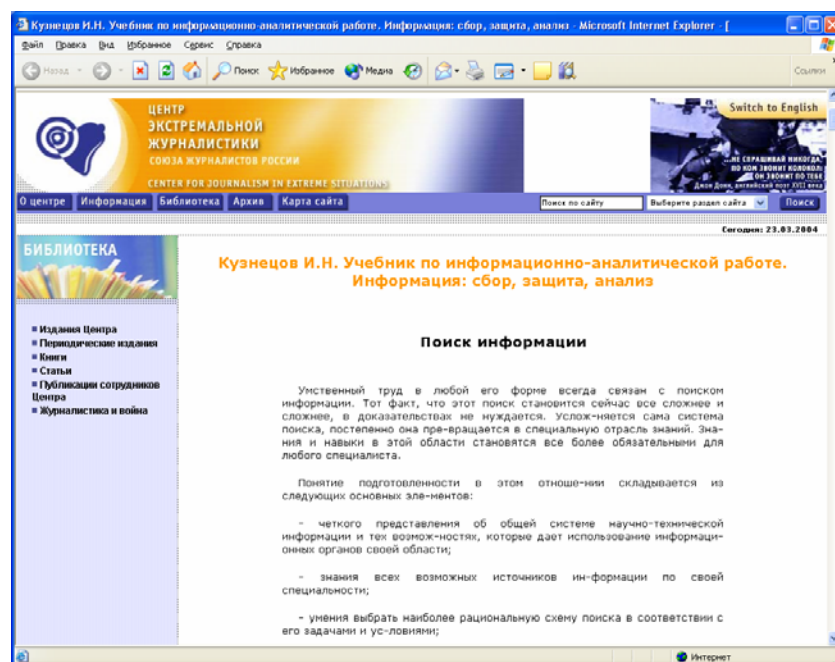
Мета роботи: опанувати методологію проектування бази даних для інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Хід роботи:

1. Визначити тематику предметної галузі для пошуку Інтернет-ресурсів.
2. Розробити структуру бази даних і обрати програмний засіб, за допомогою якого база даних буде реалізована.
3. Виконати інформаційний пошук у мережі Інтернет.
4. Наповнити базу даних інформацією, продемонструвати результати пошуку.

Рекомендації до виконання.

Мінімально можлива кількість ознак, за якою можна ідентифікувати Інтернет-ресурс, складається з його адреси та назви. Для пошуку у базі даних запису про Інтернет-ресурс необхідно описати його додатковими атрибутами, наприклад такими як тема (предметна рубрика), ключові слова, дату звертання до інформаційного ресурсу, можливість зв'язку із власником, та ін. Наприклад, сайт, малюнок якого розміщено нижче, може бути у базі даних описаний таким чином:

ПРИКЛАД

Орієнтовна структура бази даних

Адреса сайту	http://www.cjes.ru/lib
Назва ресурсу	Кузнецов И.Н. Учебник по информационно-аналитической работе. Информация: сбор, защита, анализ
Ключові слова	Інформаційно-аналітична робота, підручник, інформація
Тема	Інформаційно-аналітична діяльність

Продемонструвати структуру і можливості пошуку у створеній базі даних.

Практична робота №11. Аудит комунікативної політики організації (на основі ресурсів мережі Інтернет)

Загальні відомості

Одним із видів інформаційно-аналітичного моніторингу є комунікативний аудит, який передбачає вивчення повідомлень про організацію. і повідомлень, розповсюджуваних від імені організації і здійснюваний для визначення результативності комунікативної політики, яка проводиться організацією.

Поняття “комунікативна політика” може застосовуватись у таких значеннях: 1. Перспективний курс дій підприємства і наявність у нього обґрунтованої стратегії використання комплексу комунікативних (комунікаційних) засобів взаємодії з усіма суб’єктами маркетингової системи, яка забезпечує стабільну і ефективну діяльність з формування попиту і просування товарів і послуг на ринок. 2. Комплекс заходів із забезпечення ефективної взаємодії бізнес-партнерів, організації реклами, методів стимулювання збуту і зв’язків із громадськістю.

Мета роботи: навчитись здійснювати аудит комунікативної політики організації із використанням інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Хід роботи:

1. Визначити стратегію пошуку (добрати ключові слова, за якими буде здійснено пошук, визначити пошукову систему, за допомогою якої буде здійснюватись пошук).
2. Виконати:
 - семантичний пошук за визначеними ключовими словами;
 - пошук у каталогах та рейтингових системах;
3. Визначити популярність сайту організації. Для WWW індекс цитування⁴ (link popularity) розуміють як кількість посилань, що ведуть до даного сайту з інших сайтів.
4. Зробити висновки щодо ефективності комунікативної політики, яка проводиться організацією.
5. Оформити звіт, у якому відобразити:

⁴**Індекс цитування** (Science Citation Index - **SCI**) - система Філадельфійського інституту наукової інформації, в основу якої покладено зв’язки між документами за прямими, зворотними і перехресними посиланнями (цитуваннями). Традиція систематичних посилань на роботи попередників сформувалась у європейській науці у середині XIX століття як показник структурної інтеграції наукового знання і професіоналізації наукової діяльності. SCI, як безперервно поповнювана система інформаційних баз даних з усіх галузей сучасної науки, була створена на початку 1960 р.р. і реалізована як на електронних, так і на паперових носіях.

- назву і адресу використаної інформаційно-пошукової системи, навести пошуковий запит у тому вигляді, у якому він був внесений до ІПС (табл.1);
- перелік джерел (посилань), за якими було виконано пошук, або, якщо їх багато, вказати кількість (табл.1);

Таблиця 94

Пошукова система	Пошуковий запит	Кількість посилань	Наявність посилань у каталогах пошукових систем (+або -)	Кількість посилань на сайт досліджуваної організації з інших сайтів	

- висновки щодо ефективності комунікативної політики організації;
- пропозиції щодо вдосконалення комунікативної політики організації у мережі Інтернет.

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ „ІНФОРМАЦІЙНИЙ
МЕНЕДЖМЕНТ”**

Розділ 1. Сутність та предметне поле інформаційного менеджменту

Тема 1. Теоретико-методологічні основи інформаційного менеджменту

Тест 1. Яким чином визначено поняття „інформація” у Законі України «Про інформацію»?

1. Інформація - це найвищий, найскладніший результат впорядкованого відображення у вигляді повідомлень, знань, відомостей про природу, суспільство, в цілому про об'єктивну реальність, які охоплюють усі сфери людської діяльності, використовуються в процесі спілкування, управління, виробництва, пізнання, творчості, виховання, освіти.
2. Інформація - документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі.
3. Інформація - це знання, повідомлення, свідчення про взаємини людей, стан та характер розвитку соціальних процесів.

Тест 2. Оберіть варіант правильної відповіді:

Чи тотожні поняття «інформація» і «документ»?

1. Так.
2. Ні.

Тест 3. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та зміст основних функцій менеджменту

1	Організація	А)	передбачає прогнозування, визначення цілей, стратегії, політики і завдань того чи іншого організаційного формування. Планування включає насамперед прийняття рішень, обґрунтування і чітке формування напрямів дій, складання планів і графіків роботи на різні періоди (рік, місяць, декаду, день).
2.	Планування	Б)	система спостереження і перевірки відповідності функціонування підприємств встановленим стандартам та іншим нормативам, прийнятим планам, програмам і оперативним управлінським рішенням, виявлення допущених відхилень від прийнятих принципів організації і ведення господарства.
3.	Контроль	В)	об'єднання людей, матеріальних, фінансових та інших ресурсів, формування управляючої системи, визначення видів діяльності, необхідних для реалізації цілей, розстановка і налагодження взаємодії працівників, щоб забезпечити досягнення накреслених цілей.

ТЕМА 2. Теоретико-методологічні основи виникнення і розвитку інформаційного менеджменту

Тест 4 . Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте відповідність концепцій інформатики їх предмету:

	Концепція інформатики		Предмет
1	Наукова інформатика	А)	Закономірності кібернетизації технічних комунікацій у суспільстві, математичного моделювання на ЕОМ процесів обробки і передачі інформації
2.	Соціальна інформатика	Б)	Закономірності науково-інформаційної діяльності (теорія, історія, методика, організація)
3.	Прикладна (технічна) інформатика	В)	Інформатизація і закономірності інформаційних процесів у соціумі

Тест 5. Оберіть правильні відповіді для характеристики витоків формування інформаційного менеджменту:

1. Взаємозв'язки науково-інформаційної діяльності та управління.
2. Кібернетизація соціальних комунікацій і математичне моделювання процесів обробки і передачі інформації.
3. Використання інформаційних технологій для здійснення комунікацій в організаційному у правління.
4. Формування та використання інформаційних ресурсів.

Тест 6. На перетині яких галузей розвивається інформаційний менеджмент? (Обрати правильну відповідь)

1. Управління впровадженням і використанням інформаційних технологій, організація інформаційної діяльності, управління організацією.
2. Організаційні комунікації; документування діяльності підприємства; формування інформаційного потоку організації.
3. Наукові комунікації, управління впровадженням і використанням інформаційних технологій, розробка програмного забезпечення для інформаційних систем управління.

Тест 7. Який із зазначених підходів розглядається як сфера інформаційного менеджменту (позначити правильні відповіді):

1. Документування діяльності підприємства.
2. Формування інформаційних потоків організації.
3. Розробка програмного забезпечення для інформаційних систем управління.

Тест 8. Інформаційний менеджмент розвивається на перетині таких галузей (оберіть кілька варіантів):

1. Організаційні комунікації.
2. Теорія інформаційної діяльності.
3. Загальна теорія управління.

4. Електронна комерція.

Тест 9. Основною сферою діяльності інформаційного менеджера

є:

1. Автоматизована інформаційна система - управління персоналом - комунікації за допомогою Інтернет.
2. Документно-інформаційні ресурси – управління інформаційною діяльністю – комунікації.
3. Адміністративна діяльність - управління інформаційною системою - управління персоналом.

Тест 10. Оберіть правильні відповіді.

Діяльність інформаційного менеджера:

1. Пов'язана, в основному, з управлінням людьми у процесі здійснення базової діяльності в оперативному режимі.
2. Спрямована на побудову інформаційної моделі організації як схеми потоків інформаційних повідомлень, використовуваних в процесі управління, що відображає різні процедури виконання функцій управління організацією і пов'язує кожне завдання з вхідними і вихідними документами і показниками
3. Є інноваційною, орієнтованою на постійний пошук нових, більш ефективних способів організації діяльності, тобто створення матеріальних і соціальних передумов для ефективного управління, на активізацію і розвиток наявних організаційно-адміністративних ресурсів, а також форм їх раціонального використання.

РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин

Тест 11. Обрати адекватне визначення поняття «державна інформаційна політика»:

1. Державна інформаційна політика - це сукупність національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, які дозволяють на основі єдиних принципів і загальних правил забезпечувати інформаційну взаємодію громадян, суспільства, держави.
2. Державна інформаційна політика - це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації.
3. Державна інформаційна політика - це сукупність організаційних структур, які забезпечують функціонування і розвиток інформаційного

простру країни, а також засобів інформаційної взаємодії, які забезпечують доступ громадян і організацій до інформаційних ресурсів.

Тест 12. Обрати визначення, які не відповідають напрямам державної інформаційної політики

1. Забезпечення доступу громадян до інформації.
2. Створення національних систем і мереж інформації.
3. Виявлення специфіки протистояння цивілізаційних аспектів інформатизації її культурним аспектам.
4. Зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності.
5. Забезпечення ефективного використання інформації.
6. Ідентифікація громадян у кіберпросторі.
7. Створення загальної системи охорони інформації.
8. Сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України.

Тест 13. У якому із Законів України наведене визначення інформаційної діяльності?

1. Закон України «Про науково-інформаційну діяльність».
2. Закон України «Про електронний документ та електронний документообіг».
3. Закон України «Про інформацію».

Тест 14. Впишіть назви Законів України, які визначають:

1. Загальні засади здійснення інформаційної діяльності: _____
2. Діяльність у сфері охорони інтелектуальної власності: _____
3. Діяльність у сфері масової інформації: _____

Тема 4. Державна інформаційна інфраструктура

Тест 15. Яке з визначень поняття «національний інформаційний простір» є правильним?

1. Національний інформаційний простір - це сукупність національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, які дозволяють на основі єдиних принципів і загальних правил забезпечувати інформаційну взаємодію громадян, суспільства, держави.
2. Національний інформаційний простір - це сукупність організаційних структур, які забезпечують функціонування і розвиток інформаційного простру країни, а також засобів інформаційної взаємодії, які забезпечують доступ громадян і організацій до інформаційних ресурсів.
3. Національний інформаційний простір - це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Тест 16. Чи тотожні поняття «національний інформаційний простір» та «національна інформаційна інфраструктура»?

1. Так.
2. Ні.

Тест 17. Яке з визначень поняття «національні інформаційні ресурси» є адекватним?

1. **Національні інформаційні ресурси** - сукупність організаційних структур, які забезпечують функціонування і розвиток інформаційного простору країни, а також засобів інформаційної взаємодії, які забезпечують доступ громадян і організацій до інформаційних ресурсів.
2. **Національні інформаційні ресурси** - сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації.
3. **Національні інформаційні ресурси** — вся належна Україні інформація, включаючи окремі документи і масиви документів, незалежно від змісту, форми, часу і місця їх створення, форми власності, а також кінцеві результати інтелектуальної, творчої діяльності, зафіксовані на будь-яких носіях інформації, доступні для використання особою, суспільством і державою через засоби масової інформації та телекомунікації, архіви, бібліотеки, музеї, фонди, банки даних, публічні виступи, художньо-виконавську діяльність тощо.

Тест 18. Виберіть варіант правильної відповіді:

Чи тотожні поняття «інформаційні ресурси» та «інформаційна інфраструктура»?

1. Так.
2. Ні.

Тест 19. Обрати правильне визначення державної інформаційної інфраструктури:

1. Сукупність організаційних структур, які забезпечують функціонування і розвиток інформаційного простору країни, а також засобів інформаційної взаємодії, які забезпечують доступ громадян і організацій до інформаційних ресурсів.
2. Сукупність національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, які дозволяють на основі єдиних принципів і загальних правил забезпечувати інформаційну взаємодію громадян, суспільства, держави.
3. Сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Тест 20. Обрати кілька правильних компонентів відповіді

Основними технічними складовими інформаційної інфраструктури є:

1. Система телекомунікацій

2. Електронні засоби масової інформації: телебачення, зокрема кабельне, і радіомовлення;
3. Масиви інформації, яка зберігається у електронному вигляді.
4. Засоби інформатизації

Розділ 3. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Тема 5. Властивості інформації

Тест 21. Старіння інформації – це:

1. Властивість інформації втрачати з часом свою практичну цінність, обумовлена зміною стану відображуваної предметної області.
2. Відповідність одержаної інформації інформаційній потребі користувачів.
3. Міра відповідності результатів пошуку завданню, поставленому у запиті.

Тест 22. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та зміст:

1.	Якісні вимоги	А)	Повнота, достатність
2.	Кількісні вимоги	Б)	Придатність до практичного використання у різних галузях цілеспрямованої людської діяльності для досягнення певної мети
3.	Ціннісні вимоги	В)	Достовірність, об'єктивність, однозначність, пертинентність, релевантність, актуальність

Тест 23. Вказати правильне визначення релевантності інформації:

1. Міра відповідності результатів пошуку завданню, поставленому у запиті.
2. Властивість інформації втрачати з часом свою практичну цінність.
3. Сукупність властивостей, які відображають ступінь придатності конкретної інформації про об'єкти та їх взаємозв'язки для досягнення цілей, які стоять перед користувачем, при реалізації тих або інших видів діяльності.

Тест 24. Вказати правильні відповіді:

Існують такі види релевантності:

1. Змістова релевантність.
2. Пошукова релевантність.
3. Формальна релевантність.

Тест 25. Вказати правильне визначення пертинентності інформації

1. Відповідність одержаної інформації інформаційній потребі користувачів.

2. Міра відповідності результатів пошуку завданню, поставленому у запиті.
3. Сукупність властивостей, які відображають ступінь придатності конкретної інформації про об'єкти та їх взаємозв'язки для досягнення цілей, які стоять перед користувачем, при реалізації тих або інших видів діяльності.

Тест 26. Вказати правильне визначення

Закон Бредфорда:

1. Закон, згідно якого на пошук 80% необхідної інформації витрачається 20% часу.
2. Закон, згідно якого вся кількість періодичних видань з деякої вузької теми може бути розподілена на ряд груп або зон, які містять однакову кількість публікацій на цю тему, але складаються із все збільшуваного числа наукових журналів.
3. Закон, згідно якого зміни в галузі матеріальної культури відбуваються більш швидкими темами, ніж в галузі нематеріальної культури.
4. Закон, згідно якого у соціометричному тексті кілька певних осіб завжди мають надлишок переваг, що їм надаються, в той час як переваги, які надаються іншим, є певною мірою обмеженими.

Тест 27. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст:

	Поняття		Зміст поняття
1.	Інформаційна діяльність	А)	необхідність отримання інформації, яка відповідає характеру виконуваних дій або робіт.
2.	Релевантність	Б)	це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.
3.	Інформаційна потреба	В)	характеристика ступеня відповідності змісту документа, знайденого в результаті інформаційного пошуку, змісту інформаційного запиту.

Тест 28. Вказати на правильне визначення сутності поняття «тезаурус споживача інформації»:

1. Тезаурус споживача інформації - це сукупність інформаційних потреб споживача, виражена через інформаційний запит; тезаурус є незмінним і відповідає інформаційні потреби.

2. Тезаурус споживача інформації - це знання одержувача інформації про зовнішній світ, його здатність сприймати ті або інші повідомлення; тезаурус може змінюватись, поповнюватись залежно від одержуваних повідомлень.
3. Тезаурус споживача інформації - це інформаційний інтерес споживача, що виник внаслідок здійснюваної ним професійної діяльності; тезаурус є незмінним і відповідає сутності професійної діяльності.

Тема 6. Документ як джерело інформації

Тест 29. Вказати правильне визначення документального інформаційного потоку організації:

1. Вся множина первинних і вторинних документів, а також джерел інформації, які цілеспрямовано передаються інформаційними каналами від відправника до споживача, називається документальним інформаційним потоком.
2. Це подумки представлена або матеріально реалізована система, яка, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна замішувати його так, що її вивчення дає нам нову інформацію про цей об'єкт.
3. Це взаємопов'язана сукупність комплексу апаратно-програмних засобів для збирання, передачі і обробки інформації, відповідної інформаційної бази і персоналу, який бере участь у обробці, збиранні, передачі і використанні інформації

Тест 30. Яке з наведених визначень документа може бути застосованим як до документа на традиційних носіях, так і до електронного документа:

1. Документ - запис на матеріальному носії, для використання якого необхідні засоби обчислювальної техніки.
2. Документ – це текст (як логічна послідовність мовних і немовних знаків), зафіксований на матеріальному носії, основною функцією якого є збереження та розповсюдження (передача) інформації в просторі і часі.
3. Документ - це інформація у вигляді текстових даних, включаючи обов'язкові реквізити.

Тест 31. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Визначити відповідність:

1. Загальні функції документа	А) Інформаційна
2. Спеціальні функції документа	Б) Функція обліку
	В) Функція історичного джерела
	Г) Управлінська

- Д) Правова
- Е) Комунікативна
- Ж) Соціальна

Тест 32. Оберіть ознаки, які відрізнять електронний документ від паперового:

1. Доступність інформації для сприйняття
2. Машинний носій інформації
3. Здатність зберігатись, опрацьовуватись і передаватись за допомогою електронних засобів
4. Електронна форма подання інформації

Тест 33. Яке з наведених видів видань є періодичним:

1. Монографія.
2. Журнал.
3. Матеріали наукової конференції.

Тест 34. Якої з класифікації видань не існує?

1. За структурою.
2. За періодичністю.
3. За обсягом.

Тест 35. Оберіть види класифікації видань:

1. За структурою.
2. За джерелом.
3. За цільовим призначенням і змістом інформації.
4. За періодичністю.

Тест 36. Оберіть правильну відповідь щодо структурної класифікації видань:

1. Звіти про науково-дослідні роботи, автореферати дисертацій.
2. Монографії, збірники.
3. Організаційно-розпорядча, планово-економічна, фінансово-бухгалтерська, технологічна та ін. документація.

Тест 37. Який з наведених видів документів є вторинним?

1. Монографія.
2. Бібліографічний огляд.
3. Журнал.

Тест 38. Оберіть правильно види вторинного документа:

1. Інформаційне видання.
2. Монографія
3. Бібліографічні видання.
4. Реферативні видання.

Тема 7. Властивості документальних джерел інформації

Тест 39. Який з наведених показників відображає прагматичні властивості документа:

1. Фізичний об'єм.
2. Старіння.
3. Компактність.

Тест 40. Який з наведених показників відображає атрибутивну властивість документа:

1. Компактність.
2. Фізичний об'єм.
3. Переміщення у часі та просторі.

Тест 41. Який з наведених показників відображає динамічну властивість документа:

1. Старіння.
2. Фізичний об'єм.
3. Компактність.

Тест 42. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст.

1	оперативність	А)	наявність мінімуму викривлень (спотворень) порівняно з реально одержаними результатами або фактичним станом справ;
2	повнота	Б)	наявність максимальної кількості нових відомостей, не відомих раніше;
3	новизна	В)	наявність всіх найбільш суттєвих даних, які характеризують предмет повідомлення у всіх можливих аспектах;
4	достовірність	Г)	поява і розповсюдження інформації у короткі терміни;
5	стислість	Д)	властивість інформації бути представленою у мінімальному знаковому обсязі з максимальним збереженням змісту.

Тест 43. Перевагами недокументальних повідомлень є (відмітити правильні характеристики):

1. Оперативність.
2. Вибірковість.
3. Адресність.
4. Достовірність.
5. Швидкий зворотній зв'язок.

Тест 44. Недоліками недокументальних повідомлень є (відмітити правильні характеристики):

1. Нетривале зберігання.
2. Недостатня оперативність.
3. Відсутність механізмів контролю достовірності.

РОЗДІЛ 4. Інформаційне забезпечення управління

Тема 8. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління

Тест 45. Вказати правильне визначення поняття «інформаційне забезпечення управління».

1. Інформаційне забезпечення управління - це комплекс апаратно-програмних засобів, призначених для автоматизації управлінської діяльності.
2. Інформаційне забезпечення управління - це сукупність всіх ресурсів, наявних на підприємстві: персонал, матеріально-технічне забезпечення, апаратно-програмні засоби.
3. Інформаційне забезпечення управління - це організація цілеспрямованих масивів інформації та інформаційних потоків, яка включає збирання, зберігання, опрацювання і передавання інформації (в тому числі і з використанням комп'ютерних інформаційних систем) з метою аналізу одержаних результатів для підготовки, обґрунтування і прийняття управлінських рішень органами управління.

Тест 46. Вкажіть номери кількох правильних відповідей:

До структури прийняття управлінського рішення відноситься:

1. Збирання інформації.
2. Переробка інформації.
3. Видача завдання виконавцям.
4. Розробка заходів із забезпечення виконання управлінського рішення.
5. Документування інформації.
6. Затвердження розпорядження.

Тест 47. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст.

1	Інформація стратегічного планування	А)	використовується менеджерами середнього рівня для координації різних підконтрольних їм дій, приведення ресурсів у відповідність із завданнями і розробки оперативних планів;
2	Контрольна управлінська інформація	Б)	допомагає виконувати повсякденні операції з розрахунку заробітної платні, фінансові розрахунки та ін.
3	Оперативна інформація	В)	дає змогу вищому керівництву приймати рішення із встановлення довготермінових цілей, накопичення ресурсів для досягнення цих цілей і формулювати політику їх досягнення (може містити перспективні оцінки середовища, економічні прогнози і демографічні тенде-

нції);

Тест 48. Вказати, який критерій при відборі інформації не існує:

1. Поліментність.
2. Евристичність.
3. Науковість.

Тема 9. Види інформаційно-аналітичної діяльності

Тест 49. Якого виду аналітичних досліджень не існує?

1. Моніторингове.
2. Позатекстове.
3. Ініційоване.

Тест 50. Обрати правильне твердження:

1. Моніторинг - науково-технічний документ, який містить одержану на основі аналізу, систематизації і узагальнення відомостей із першоджерел концентровану інформацію про попередній та сучасний стан або тенденції розвитку проблеми.
2. Моніторинг - безперервне спостереження за станом оточуючого середовища з метою управління ним шляхом своєчасного інформування про можливості настання несприятливих, критичних або неприпустимих ситуацій.
3. Моніторинг - комплекс заходів із забезпечення ефективної взаємодії бізнес-партнерів, організації реклами, методів стимулювання збуту і зв'язків із громадськістю.

Тест 51. Обрати правильне твердження:

1. Огляд - науково-технічний документ, який містить одержану на основі аналізу, систематизації і узагальнення відомостей із першоджерел концентровану інформацію про попередній та сучасний стан або тенденції розвитку проблеми.
2. Огляд - безперервне спостереження за станом оточуючого середовища і управління ним шляхом своєчасного інформування про можливості настання несприятливих, критичних або неприпустимих ситуацій.
3. Огляд - вид інформаційної діяльності, пов'язаний з процесами аналізу, синтезу інформації із застосуванням методів моделювання, експертного оцінювання, діагностики і прогнозування, що реалізуються у режимах постійного збирання інформації з традиційних і нетрадиційних джерел з метою регулярного інформаційного забезпечення користувачів.

Тема 10. Експертні оцінки у підготовці інформації для прийняття управлінських рішень

Тест 52. Оберіть правильні значення терміну.

Знання – це:

1. Відображення властивостей предметів і явищ, що виникає в разі їх безпосередньої дії на органи чуттів.
2. Інформація, яка зберігається у базах знань експертної системи і відображає знання експертів у певній предметній галузі.
3. Перевірений практикою результат пізнання дійсності, правильне її відображення в мисленні людини у вигляді уявлень, понять, суджень, теорій.
4. Властивість, що полягає у відтворенні особливостей відображуваного об'єкта чи процесу.

Тест 53. Який з названих методів експертних оцінок не існує:

1. Метод Монте-Крісто.
2. Метод Дельфи.
3. Метод парних порівнянь.

Тест 54. Вказати правильне визначення поняття «експертні оцінки»:

1. Експертні оцінки - це збирання за різними джерелами інформації про подію, її кількісна і якісна оцінка.
2. Експертні оцінки - це судження висококваліфікованих спеціалістів-професіоналів, висловлені у вигляді змістової, якісної або кількісної оцінки, призначені для використання при прийнятті рішень.
3. Експертні оцінки - це пошук релевантної інформації у масиві національних інформаційних ресурсів, перевірка їх на надійність і повноту, а також перетворення одержаної інформації у форму, придатну для аналізу.

Тест 55. Вказати правильне визначення експертної комісії:

1. Експертна комісія складається з фахівців, які професійно володіють технологією організації і проведення експертиз, методами одержання і аналізу експертної інформації.
2. Експертна комісія складається з фахівців, які професійно володіють методами пошуку інформації, методами оцінки її повноти, точності та достовірності.
3. Експертна комісія складається з фахівців, що професійно знайомі з об'єктом експертизи і мають досвід роботи експерта.

Тест 56. Серед типових помилок проведення експертиз вказати неправильно названу:

1. Використання некомпетентних експертів.
2. Конформізм експертів.
3. Неправильний пошук інформації.

Тест 57. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв (визначити відповідність):

1	Апостеріорні методи оцінки експерта	А)	Самооцінка
2	Апріорні методи оцінки експерта	Б)	Оцінки результатів участі експерта у попередніх експертизах
		В)	Документаційний метод
		Г)	Методи взаємного оцінювання

РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ

Тема 11. Модель "електронного офісу"

Тест 58. З названих моделей електронного офісу вказати неіснуючу:

1. Інформаційна модель.
2. Комунікаційна модель.
3. Наукова модель.

Тест 59. Додайте необхідний елемент:

Існують такі моделі «електронних офісів»:

1. Інформаційна модель
2. Комунікаційна модель
3. модель.

Тест 60. Виберіть варіанти, що разом дають правильну відповідь:

В офісі інтегруються такі види інформаційних повідомлень:

1. Паперові повідомлення.
2. Мовні повідомлення.
3. Електронні повідомлення.
4. Інтернет-повідомлення.

Тест 61. Впишіть слово:

Інформаційна модель організації є схемою потоків інформаційних, використовуваних у процесі управління, відображає різні процедури виконання функцій управління організацією і пов'язує кожне завдання з вхідними і вихідними документами.

Тест 62. Вказати адекватне визначення інформаційного потоку:

1. - це схема потоків інформації, використовуваної в процесі управління, яка відображає різні процедури виконання функцій управління організацією і представляє за кожним завданням зв'язок вхідних і вихідних документів і показників.
2. - це інформація, яка у даний проміжок часу циркулює у суспільстві, передається суб'єктом інформаційної взаємодії об'єкту і використовується останнім як метазасіб соціальної діяльності.
3. - це схема організаційної діяльності, спрямованої на взаємодію об'єкта і суб'єкта управління.

Тест 63. Оберіть правильні відповіді:

Схеми інформаційних потоків відображають:

1. Маршрути руху інформації та її обсяги.
2. Розвиток системи програмно-апаратного забезпечення.

3. Місця виникнення та використання інформації.

Тест 64. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст.

	Вид інформаційного обміну		Зміст
1	Міжрівневий (вертикальний) обмін інформацією в організації	А)	наради керівників суміжних підрозділів, задіяних у виконанні спільних завдань; наради керівників підрозділів, які мають схожі виробничі завдання; робота у межах робочих груп (управління проектом).
2	Горизонтальний обмін інформацією	Б)	обговорення виробничих питань під час неформальних зустрічей (під час обідньої перерви, святкових заходів та ін.); чутки, основною причиною яких є дефіцит офіційної інформації.
3	Неформальний обмін інформацією	В)	нисхідні потоки інформації, якими повідомляють підлеглим про поточні завдання, конкретні доручення, зміну пріоритетів та ін.; висхідні потоки інформації – звіти про виконання завдань, пропозиції з удосконалення технології та ін., за допомогою яких керівництво інформують про поточні та можливі проблеми, про можливі варіанти рішень.

Тест 65. Серед названих видів бар'єрів на шляху інформаційних потоків у організації обрати невірну відповідь:

1. Викривлення повідомлень.
2. Незадовільна структура організації.
3. Нормативно-правова база інформаційної діяльності.

Тест 66. Виберіть варіант правильної відповіді

Чи тотожні поняття „режимний інформаційний бар'єр” та „відомчий інформаційний бар'єр”?

1. Так.
2. Ні.

Тема 12. Комунікативна політика організації

Тест 67. Вказати правильне визначення поняття „комунікативна політика”.

1. Комунікативна політика - система всебічного використання в управлінській діяльності засобів обчислювальної техніки і телекомунікацій.
2. Комунікативна політика - цілеспрямована діяльність підприємства із встановлення і підтримання сприятливих ділових відносин з іншими

підприємствами, громадськими та професійними об'єднаннями, групами громадян (зовнішня політика) та власним персоналом (внутрішня політика).

3. Комунікативна політика - процедури інтелектуальної діяльності, які мають ознаки творчості, породжують нову інформацію, дозволяють виявляти нові проблеми або їх аспекти, пропонувати нетрадиційні способи їх вирішення.

Тест. 68. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Знайти відповідність

Засоби внутрішньої комунікативної політики	А	інформаційна відкритість діяльності підприємства, роз'яснення причин поведінки підприємства, підготовка клієнтів і співробітників до можливих змін, встановлення зв'язків ділового співробітництва
Засоби зовнішньої комунікативної політики	Б	кодекси поведінки, розповсюдження оголошень і збирання пропозицій співробітників, виробничі наради
Цілі комунікативної політики	В	рекламна діяльність підприємства; PR-діяльність; участь спеціалістів у житті професійної спільноти: виступи на конференціях, публікація робіт, патентування винаходів, членство у професійних асоціаціях;

Тема 13. Інформаційна система як засіб вдосконалення управління інформаційними ресурсами

Тест 69. Вказати адекватні визначення автоматизованої інформаційної системи:

1. Автоматизована інформаційна система - це комунікаційна система, що реалізована на базі електронно-обчислювальної техніки, і забезпечує збирання, пошук, оброблення та пересилання інформації.
2. Автоматизована інформаційна система складається із взаємопов'язаної сукупності: комплексу апаратно-програмних засобів для збирання, передачі та оброблення інформації; інформаційної бази, яка утворює інформаційну модель діяльності об'єкта управління; персоналу, який бере участь у збиранні, передачі та обробленні інформації.

3. Автоматизована інформаційна система – це комп’ютерна система, підключена до Інтернет, з метою пошуку та розповсюдження інформації.

Тест 70. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Встановити відповідність

1	Організаційне забезпечення інформаційної системи	А	Сукупність математичних методів, моделей, алгоритмів та програм для реалізації цілей та завдань інформаційної системи, а також нормального функціонування комплексу технічних засобів
2	Правове забезпечення інформаційної системи	Б	Сукупність методів і засобів, які регламентують взаємодію працівників з технічними засобами та поміж собою у процесі розробки та експлуатації інформаційної системи
3	Програмне забезпечення інформаційної системи	В	Сукупність правових норм, які визначають створення, юридичний статус і функціонування інформаційних систем, регламентують порядок одержання, перетворення та використання інформації

Тест 71. Оберіть правильне твердження:

Менеджмент інформаційних систем:

1. Це комплекс заходів з розробки програмного та апаратного забезпечення інформаційної системи.
2. Це інтегрована організаційна стратегія управління автоматизованою інформаційною інфраструктурою організації з метою створення умов ефективного функціонування інформаційних ресурсів і задоволення інформаційних потреб споживачів.
3. Це комплекс заходів, спрямованих на розповсюдження інформації у комп’ютерній системі.

Тест 72. Який з етапів життєвого циклу автоматизованої інформаційної системи не існує?

1. Етап розробки стратегії автоматизації.
2. Етап супроводу.
3. Етап архівування.

Тест 73. Етап супроводу інформаційної системи передбачає (знайдіть правильне твердження):

1. Усунення помилок, виявлених після впровадження, адаптація інформаційної системи з урахуванням зміни умов експлуатації, доопрацьовує її за вимогою замовника з метою підвищення якості функціонування.

2. Визначаються цілі автоматизації, майбутні користувачі, очікувані переваги і необхідні ресурси для створення системи, джерела і фактори ризику, обирається розробник системи і розподіляється відповідність за реалізацію проекту автоматизації.
3. Контроль термінів постачання апаратного забезпечення, термінів розробки програмного забезпечення і завершення розробки системи у цілому.

Тест 74. Оберіть правильне твердження

На етапі розробки стратегії автоматизації виконуються такі завдання:

1. Розробка бізнес-плану для вивчення альтернативних проектів.
2. Розподіл повноважень та відповідальності між виконавцями.
3. Контроль термінів постачання апаратного забезпечення.

Тест 75. Оберіть правильне твердження

На етапі створення і впровадження інформаційної системи виконуються такі завдання:

1. Вибір постачальника послуг з підтримки апаратних і програмних засобів для забезпечення працездатності інформаційної системи
2. Визначення терміну реалізації проекту автоматизації.
3. Залучення розробників інформаційної системи, сторонніх консультантів, співробітників організації з метою планування вибору апаратного та програмного забезпечення.

Тема 14. Розробка системи управління інформаційними ресурсами

Тест 76. Який з етапів життєвого циклу інформаційного ресурсу не існує?

1. Етап розробки стратегії.
2. Етап створення.
3. Етап супроводу.
4. Етап пошуку та збирання.
5. Етап використання.

Тест 77. Оберіть правильні твердження:

Система управління інформаційними ресурсами організації включає:

1. Розробку стратегії управління даними.
2. Залучення програмістів до визначення необхідного програмного забезпечення.
3. Визначення належності, джерела, типу, обсягу, надлишковості повідомлень і визначення логічної моделі системи даних.

4. Огляд існуючих і можливих методів, які використовуються на кожному з етапів життєвого циклу інформаційного ресурсу
5. Проектування апаратно-програмних засобів комп'ютерної системи.
6. Аналіз технологій, які застосовуються до функціонування інформаційних ресурсів, визначення способів підвищення ефективності і продуктивності;
7. Заходи з організації збереження інформаційних ресурсів

Тест 78. Обрати правильне твердження. Етап збирання, створення, зберігання, пошуку, передавання повідомлень і даних передбачає:

1. Контроль впровадження інформаційних систем організації згідно з визначеними цілями.
2. Аналіз інформаційних потоків і масивів даних.
3. Організація добору та прийому на роботу персоналу для роботи з інформаційними системами, організація умов його роботи, підвищення кваліфікації.

Тест 79. Обрати правильне твердження.

Планування і розробка систем управління інформаційними ресурсами і потоками ґрунтуються на:

1. Етапах життєвого циклу інформаційного ресурсу.
2. Теорії і методиці документування управлінських процесів.
3. Аналізі інформаційного забезпечення комп'ютерних систем організації.

РОЗДІЛ 6. Інформаційні продукти і послуги

Тема 15. Структура інформаційного ринку

Тест 80. Обрати правильне твердження:

1. Ринок інформаційних продуктів та послуг - це сукупність інформаційних ресурсів держави, призначених для пошуку і використання.
2. Ринок інформаційних продуктів та послуг є системою економічних, правових, організаційних відносин у сфері торгівлі продуктами інтелектуальної праці на комерційних засадах.
3. Ринок інформаційних продуктів та послуг - це сукупність центрів аналізу, прогнозування та експертизи, які здійснюють пошук та використання інформації.

Тест 81. Обрати правильну відповідь.

Інформаційна індустрія – це:

1. Індустріально-технологічний комплекс засобів інформатики, вся мережа науково-дослідних, навчальних, адміністративних, комерційних та інших організацій і соціальних інститутів, діяльність яких сприяє ефективному використанню інформаційних ресурсів, а також підготовка для цих цілей необхідної кількості спеціалістів відповідного профілю.
2. Галузь, пов'язана з виробництвом, обробкою, розповсюдженням, збереженням усіх видів інформації, створенням необхідних для цього технологічних засобів.
3. Рівень готовності суспільства до ефективного використання інформаційних ресурсів та продукуванню нових знань.

Тест 82. Обрати правильне визначення поняття «інформаційна продукція»:

1. Інформаційна продукція - це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі.
2. Інформаційна продукція - це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій.
3. Інформаційна продукція - це здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності з доведення інформаційної продукції до користувачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.

Тест 83. Виберіть варіанти, що разом дають правильну відповідь.

Основні особливості споживчої вартості інформаційних продуктів:

1. Незнищуваність.

2. Старіння.
3. Адресність.
4. Документальність

Тест 84. Обрати правильне твердження:

1. Інформаційна послуга - це здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності з доведення інформаційної продукції до користувачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.
2. Інформаційна послуга - це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій.
3. Інформаційна послуга - це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі.

Тест 85. Оберіть правильні твердження.

До сфери інформаційних послуг можна віднести:

1. Послуги в галузі зв'язків з громадськістю.
2. Послуги у сфері добору персоналу.
3. Послуги в галузі використання інформаційних технологій.
4. Послуги у сфері пошуку ділової інформації.
5. Послуги у сфері фінансового аудиту.

Тема 16. Інформаційний консалтинг

Тест 86. Обрати правильне твердження:

1. Інформаційний консалтинг - вид консультативної діяльності, здійснюваної на основі аналізу документальних і недокументальних каналів інформації з метою надання незалежних і об'єктивних порад організаціям та окремим підприємцям з метою сприяння їм у визначенні, пошуку оптимальних рішень та розв'язанні управлінських проблем.
2. Інформаційний консалтинг - вид консультативної діяльності пов'язаний з розробкою програмного забезпечення для інформаційних систем.
3. Інформаційний консалтинг - вид консультативної діяльності, спрямований на пошук, збирання, розповсюдження різних видів інформаційних ресурсів.

Тест 87. Які з названих заходів входять до сфери діяльності в галузі інформаційного консультування (обрати правильну відповідь):

1. Розробка інформаційної системи.
2. Комунікативний аудит.
3. Зв'язки з громадськістю.
4. Проектування Web-сайта.

Тест 88. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст.

	Поняття		Зміст поняття
1.	Інформаційний консалтинг	А)	здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності по доведенню інформаційної продукції до користувачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.
2.	Інформаційна продукція	Б)	вид діяльності, пов'язаної з аналізом документальних потоків, прогнозуванням ринку, пошуком нових можливостей розвитку бізнесу і ринків збуту, здійснюваною на основі збирання і аналізу ділової і науково-технічної інформації.
3.	Інформаційна послуга	С)	матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій.

Тест 89. Обрати адекватне визначення поняття «комунікативний аудит»:

1. Комунікативний аудит є одним з видів організаційної діяльності, спрямованим на дослідження комунікацій між персоналом фірми.
2. Комунікативний аудит є одним з видів інформаційно-аналітичного моніторингу, здійснюваний для визначення результативності комунікативної політики, яка проводиться організацією і передбачає вивчення повідомлень про фірму і повідомлень, розповсюджуваних від фірми.
3. Комунікативний аудит є одним з видів управлінської діяльності, здійснюваний на основі впровадження інформаційних систем в організаціях з метою забезпечення комунікацій між співробітниками і зовнішнім середовищем.

РОЗДІЛ 7. Захист інформації

Тема 17. Інформація як об'єкт злочинних посягань

Тест 90. Службову таємницю організації становлять (обрати не-правильне твердження):

1. Матеріали, у яких визначається стратегія на найближчий час і на далеку перспективу.
2. Рахунок прибутків і витрат організації.
3. Відомості про клієнтів або працівників, що звільнились.

Тест 91. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Узгодьте поняття та їх зміст.

	Поняття		Зміст
1.	Комерційна таємниця	А)	це вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди життєво важливим Інтересам України і які визнані Законом державною таємницею та підлягають охороні з боку держави.
2.	Службова таємниця	Б)	відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю підприємства, що не є державною таємницею, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди його інтересам.
3.	Державна таємниця	С)	це вид таємної інформації, що містить відомості економічного характеру (про дислокацію підприємств та їх виробничу діяльність, про запаси продовольства, пропускну здатність шляхів сполучення, корисні копалини та їх розробку тощо); відомості науково-технічного характеру (про відкриття, винаходи, наукові і технічні результати тощо); інші відомості (про заходи у сфері громадської безпеки і громадського порядку, охорони здоров'я, про кадрову політику держави тощо).

Тест 92. Чи тотожні терміни „інформаційна безпека” і „комп'ютерна безпека”?

1. Так.
2. Ні.

Тест 93. Обрати правильні твердження.

Види загроз безпеці інформації:

1. Викрадення.
2. Втрата.
3. Суб'єктивна.
4. Блокування.

5. Організаційно-аналітична.
6. Знищення.
7. Модифікація.

Тема 18. Методи захисту інформації

Тест 94. Знайти адекватні визначення:

Захист інформації – це:

1. - комплекс заходів, які проводяться з метою запобігання витоку, викраденню, втраті, несанкціонованому доступу, викривленню, модифікації, несанкціонованому копіюванню, блокуванню інформації.
2. - сукупність організаційно-технічних заходів і правових норм для запобігання заподіяння шкоди інтересам власника інформації чи автоматизованої системи та осіб, які користуються інформацією.
3. – комплекс заходів, спрямованих на обмеження доступу до апаратно-програмних засобів та приміщень, у яких вони знаходяться.

Тест 95. Дайте правильну відповідь у вигляді комбінації цифр та букв.

Знайти відповідність

1	Загроза конфіденційності	А)	блокування доступу до інформації
2	Загроза цілісності	Б)	перехоплення інформації
3	Загроза доступності	В)	викривлення або руйнування інформації

Тест 96. Засоби захисту інформації поділяються на (вилучити неіснуючий):

1. Морально-етичні.
2. Організаційні.
3. Законодавчі.

Тест 97. Об'єктом злочинних посягань на інформаційну безпеку підприємства може бути (обрати невірне твердження):

1. Технологічний процес опрацювання інформації
2. Співробітники організації, які задіяні у технологічних процесах опрацювання інформації.
3. Інформаційні ресурси підприємства

Тест 98. Стратегія і тактика захисту інформації у комп'ютерних системах реалізується на етапах (вилучити невірне твердження):

1. Проектування системи.
2. Мотивації співробітників.
3. Експлуатації системи.

Тест 99. Джерела загроз інформаційній безпеці (обрати правильні відповіді):

1. Антропогенні.
2. Соціально-психологічні.
3. Техногенні.
4. Стихійні.

Відповіді на тестові запитання

№ теста	Відповідь	№ теста	Відповідь	№ теста	Відповідь	№ теста	Відповідь
1	2	25	1	51	1	77	1,3,4,6,7
2	2	26	2	52	2,3	78	2
		27	1-Б, 2-В, 3-А	53	1	79	1
3	2-а, 1-в, 3-б	28	2	54	2	80	2
		29	1	55	3	81	2
4	1-б, 2-в, 3-а	30	2	56	3	82	2
5	1,3,4	31	1-а,е,ж; 2-б,в,г,д	57	1-б; 2- а,в,г	83	1-3
6	2	32	2,3,4	58	3	84	1
7	1,2	33	2	59	соціотехнічна		
8	1-3	34	3	60	1,2,3	85	1,3,4
9	2	35	1,3,4	61	повідомлень	86	1
10	3	36	2	62	2	87	2,3
						88	1-Б, 2-С, 3-А
11	2	37	2	63	1,3	89	2
12	3,6	38	1,3,4	64	2-А, 1-В, 3-Б	90	3
13	3	39	3	65	3	91	1-Б, 2-С, 3-А
14		40	2	66	2	92	2
15	1	41	1	67	2	93	1,2,4,6,7
16	2	42	1-Г, 2-В, 3-Б, 4-А, 5-Д	68	1-Б, 2-В, 3-А	94	1, 2
17	3	43	1,2,3,5	69	1,2	95	1-б, 2-в,

							3-а
18	2	44	1,3	70	(3-а, 1-б, 2- в)	96	1
19	1	45	3	71	2	97	2
20	1,2,4	46	1,2,3,5,6	72	3	98	2
21	1	47	2-А, 1-В, 3-Б	73	1	99	1,3,4
22	1-в, 2-а, 3-б	48	3	74	1		
23	1	49	2	75	3		
24	1,3	50	2	76	3		

Додаток 1

Таблиця 95

Оцінки експертів-професіоналів

Вимоги	Види джерел							
	Засоби масової інформації	Періодична література	Неперіодична література	Рекламна документація	Інтернет	Урядові та відомчі акти, закони	Конференції, наради	Джерела усної інформації
Оперативність	5	1	1	4	5	4	4	5
Повнота	2	3	5	3	2	4	5	3
Новизна	4	1	3	5	4	4	4	5
Достовірність	2	4	4	2	3	4	5	3
Стислість	4	4	2	5	4	4	3	4

Додаток 2

Відносна значущість чинників привабливості і мотивації роботи за результатами опитування працівників у США і Росії

№ п/п	Чинники, які роблять роботу більш привабливою	Робить роботу більш привабливою		Стимулює працювати більш інтенсивно	
		США	Росія	США	Росія
1.	Робота без значних напружень і стресів	1	7	8	8
2.	Зручне розташування	2	5	9	4
3.	На робочому місці немає шуму і будь-яких забруднень оточуючого середовища	3	10	10	10
4.	Робота з людьми, які викликають симпатію	4	1	7	3
5.	Хороші відносини з безпосереднім керівництвом	5	3	5	7
6.	Достатня інформація про те, що взагалі відбувається у фірмі	6	8	3	6
7.	Гнучкий темп роботи	7	9	4	9
8.	Гнучкий робочий час	8	6	6	5
9.	Значні додаткові пільги	9	2	1	1
10.	Справедливий розподіл обсягів робіт	10	4	2	2

Список рекомендованої літератури:

1. Microsoft Press. Толковый словарь по вычислительной технике/Пер. с англ.-М.:Издательский отдел «Русская редакция», 1995.-496 с.
2. Айламазян А.К., Стась Е.В. Информатика и теория развития.- М.: Наука, 1989.-174 с.
3. Аналітика, експертиза, прогнозування: Антологія/ Є.А. Макаренко, М.М. Рижков, М.А. Ожеван. - К.: Наша культура і наука, 2003.
4. Арский Ю.М. ВОСТОК-ЗАПАД. Платформа развития информационной индустрии в Европе. Дорога в информационное общество 21-го века//Научно-техническая информация.Сер.1.-1999.-№3.-С.26-28.
5. Арутюнов В.В. О некоторых организационно-психологических аспектах внедрения информационных технологий//НТИ.Сер.1.-2000.-№1.-С.28-31.
6. Аугустинайтис А., Абарюс П. Информационный менеджмент: наука и преподавание [Электрон.ресурс].-Спосіб доступу:URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.-Загол. з екрану.
7. Болес М. Информационные войны: две культуры и конфликт в информационном поиске, 1945-1999г.г.//Международ.форум по информ.и докум.Т.25.-2000.-№3.-С.3-11.
8. Бородкіна І.Л., Матвієнко О.В. Практичний курс з вивчення комп'ютерних технологій підготовки даних.- К.:Центр навчальної літератури, 2004.-448 с.
9. Бурый-Шмарьян О.Е. Хозяйственный расчет в службах научно-технической информации//НТИ.Сер.1-1989.-№2.-С.13-22.
10. Веревченко А.П. Информационные ресурсы для принятия решений: Учебное пособие/ А.П. Веревченко; А.П. Верерченко, В.В. Горчаков, И.В. Иванов, О.В. Голодова. - Екатеринбург: Деловая книга, 2002. - 560 с.
11. Верников Г. Описание стандарта информационного моделирования IDEF1 [Электрон.ресурс]:URL: <http://www.itlab.ru>.-Загол. з екрану.
12. Воройский Ф.С. Информатика. Новый систематизированный толковый словарь-справочник.М.: Либерия, 2001.-536 с.
13. Вудвок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер.-М., 1991.-С.21.
14. Ганжуров Ю.Контент-аналіз у політичних дослідженнях преси//Політичний менеджмент.-2004.№3(6).-С.30-35.

15. Гиляревский Р.С. Что такое информатика?//НТИ.Сер.1.-1989.-№11.-С.18-21.
16. Гиляревский Р.С., Шрейдер Ю.А. Семиотика научно-информационных процессов//НТИ.Сер.2.-1979.-№1.-С.1-7.
17. Гринберг А.С. Информационный менеджмент: Учебное пособие для вузов/ А.С. Гринберг, И.А. Король. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 415 с.
18. Гриценко В.И., Паньшин Б.Н. Информационная технология: состояние и вопросы развития.- К.: Наукова думка, 1989.-272 с.
19. Громов Г.Р. Национальные информационные ресурсы: проблемы промышленной эксплуатации.-М.:Наука, 1985.-327 с.
20. Давидова І. Ринкова трансформація інформаційної діяльності в Україні//Вісник Книжкової палати.-2001.-№8.-С.21-24.
21. Елепов Б.С., Чистяков В.М. Управление процессами использования информационных ресурсов.-М.-Новосибирск:Наука. Сиб.отд-ние, 1989.-238 с.
22. Закон України "Про інформацію" (від 2 жовтня 1992 р.): №2657-ХІІ//Відомості Верховної Ради України.-1992.-№48.-С.650.
23. Закон України "Про Національну програму інформатизації" (від 4 лютого 1998 р.): № 74/98-ВР//Відомості Верховної Ради України.-1998.-№27-28.-С.181.
24. Закупень Т.В. Об информационном обеспечении управленческой деятельности госструктур//НТИ.Сер.1.-1997.-№8.-С.12-18.
25. Иванкин В.И. Источники информации для органов НТИ в условиях рыночной экономики//НТИ.Сер.1.-1999.-№6.-С.22-32.
26. Ильганаева В.А., Давыдова И.А. Управление информацией как предмет преподавания//Научно-технические библиотеки.-2001.-№10.-С.48-61.
27. Информационная политика: Учебник/ Под ред. В.Д. Попова. - М.: Изд-во РАГС, 2003. - 463 с.
28. Информация: поиск, анализ, защита/ Авт.-сост. И.Н. Кузнецов. - Мн.: Амалфея, 2004. - 314 с.
29. Каныгин Ю.М. Основные понятия информатики//Теоретические и учебные аспекты информатики:Сб.науч.тр.-Киев:Ин-т кибернетики им.В.М.Глушкова АН УССР, 1987.-С.4-11.
30. Каптерев А.И. Информационный анализ профессионального пространства.-М.:МГИК, 1992.-143 с.

31. Карданская Н.Л. Основы принятия управленческих решений.- М.:Русская Деловая Литература, 1998.-288 с.
32. Карминский А.М., Нестеров П.В. Информатизация бизнеса.- М.:Финансы и статистика 1997.-416 с.:ил.
33. Клуб Деловой Информации "Санкт-Петербург». Политическая, коммерческая, юридическая, научная, адресно-справочная информация.[Электрон.ресурс].-Способ доступа: URL: <http://www.stpeteclub.ru:8081/glossary>.-Загол. з екрану
34. Коган В.З. Демон информации в современном мире (к методологии информационного подхода)//НТИ.Сер.1.-1998.-№5.-С.1-12.
35. Колин К.К. Информационная революция и фундаментальная информатика//НТИ.Сер.1.-2001.-№6.-С.1-8.
36. Колин К.К. Эволюция информатики и проблемы формирования нового комплекса наук об информации//НТИ.Сер.1. - 1995.-№5. -С.1-7.
37. Кон И.С. Социология личности.-М.:Политиздат, 1967.-383 с.
38. Костров А.В. Основы информационного менеджмента: Учебное пособие/ А.В. Костров. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 336 с.
39. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи/УДНДІАСД, ДАККіМ.-К., 2000.-161 с.
40. Курносов Ю.В. Аналитика: методология, технология и организация информационно-аналитической работы/ Ю.В. Курносов, П.Ю. Конотопов. - М.: РУСАКИ, 2004. - 512 с.
41. Кэннигхэм С. Электронные издания сегодня и завтра [Електр.ресурс].-Способ доступа:URL: <http://www.osp.ru/os/1995/05/69.htm>.-Загол. з екрану.
42. Левин А.И. Социальные аспекты электронной революции//Информационное общество.-2000.-№1.-С.33-36.
43. Литвак Б.Г. Экспертные оценки и принятие решений//НТИ.Сер.1.-№11.-1996.-С.1-16.
44. Лисенко В. Чутки – активний засіб модифікації суспільної свідомості // Політичний менеджмент. - 2004. - № 6 (9). - С.96-102.
45. Лодон Дж. Управление информационными системами: Учебник/ Дж. Лодон, К. Лодон. - 7-е изд.. - СПб.: Питер, 2005. - 912 с.
46. Маршанд Д.А. Как работают с информацией в вашей компании? (Фрагменты из книги "Мастерство: Менеджмент") [Електр.ресурс].-Способ доступа:URL: http://www.cfin.ru/itm/info_processing.shtml - Загол з екрану.
47. Матвієнко О. Інформаційний менеджмент: аналіз предметної галузі//Вісник Книжкової палати.- 2004.-№ 8.-С. 13-17.

48. Матвієнко О. Менеджмент інформаційних систем і його місце в галузі сучасного управління //Вісник Книжкової палати.-1999.-№4.-С.27-29.
49. Матвієнко О.В. Завдання діяльності спеціалістів у галузі інформаційного забезпечення сфери підприємництва//Вісник Книжкової палати .-2001.-№1.-С.12-15.
50. Матвієнко О.В. Інформаційна освіта: інноваційні аспекти.-К.: КНУКіМ, 2003.-126 с.
51. Матвієнко О.В. Концепція менеджменту інформаційних систем в контексті загальних проблем інформатизації суспільства//Вісник Книжкової палати.-2002.-№10.-С. 17-20.
52. Матвієнко О.В. Менеджмент інформаційних систем як інтегрована організаційна стратегія інформаційної діяльності в системі управління// Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції "Теорія і практика управління організацією з погляду тисячоліть" (Київ, 24-26 травня 2001 р.).-К.: Політехніка, 2001.-С.160.
53. Матвієнко О.В. Основи інформаційного менеджменту: Навч.посібник.-К.:Центр навчальної літератури, 2004.-128 с.
54. Матвієнко О.В. Підготовка спеціалістів з інформаційної діяльності в галузі віртуальних комунікацій//Бібліотечна наука, освіта, професія у демократичній Україні: Зб.наук.праць.-К., 2000.-Вип.2.-С.46-54.
55. Матвієнко О.В. Психологічні аспекти взаємодії в метасистемі «люди-об'єкти-середовище» при здійсненні інформаційної діяльності//Управління сучасним містом.-2001.-№4-6(2).-С.60-66.
56. Матвієнко О.В. Психолого-професійні особливості діяльності менеджера інформаційних систем//Теоретичні питання освіти та виховання. - 2001.-№15.-С.55-58.
57. Матвієнко О.В. Соціально-психологічні аспекти інформаційної взаємодії в системі управління//Вісник КНУКіМ.-2000.-№3.-С.36-41.
58. Матвієнко О.В. Формування вимог до системи знань менеджерів інформаційних систем//Проблеми освіти.- 2001.- № 23.- С.8-15.
59. Матвієнко О.В. Функції інформаційних аналітиків у процесі підготовки прийняття управлінських рішень//Наукові праці Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського. Вип.5.- К.:НБУВ, 2000.-С.315-320.
60. Матвієнко О.В., Цивін М.Н. Основи менеджменту інформаційних систем.- К.:Центр навчальної літератури, 2005.-176 с.

61. Матвієнко О.В.Нові напрями підготовки спеціалістів в умовах інформатизації управління//Вісник Книжкової палати.-2000.-№7.-С.19-22.
62. Махон Б.Европейский союз и информация: современное состояние и перспективы//Международный форум по информации.-2004.-Т.29.-№2.-С.3-5.
63. Мельник Л.Г. Экономика информации и информационные системы предприятия: Учебное пособие/ Л.Г. Мельник, С.Н. Ильяшенко, В.А. Касьяненко. - Суми: Университетская книга, 2004. - 400 с.
64. Меняев М.Ф. Информационные технологии управления: Учебное пособие. - М.: Омега-Л, 2003. - 464 с.
65. Минкина В.А. От информационного обеспечения к информационному управлению//НТИ.Сер.1.-2002.-№4.-С.19-23.
66. Михайлов А.И., Черный А.И., Гиляревский Р.С. Научные коммуникации и информатика.-М.:Наука, 1976.-436 с.
67. Московский Центр Деловой Информации "Бинек" [Електрон.ресурс].-Спосіб доступу: URL: <http://company2.bines.ru/internet/radiorgise.asp>.-Загол.з екрану.
68. Нестеров А.В. Некоторые соображения по вопросу Федерального закона РФ «Об участии в международном информационном обмене» //Научно-техническая информация.Сер.1.-1999.-№3.-С.28-31.
69. Орбан – Лембрик Л. Чутки як соціально-психологічне явище // Соціальна психологія. - 2004. - № 3 (5). - С.47-62.
70. Пархоменко В.Д., Пархоменко О.В.Інформаційна аналітика у сфері науково-технічної діяльності:Монографія.-К.:УкрІНТЕІ, 2006.-224 с.
71. Полищук Ю.М., Хон В.Б. Теория автоматизированных банков информации.-М.:Высшая школа, 1989.-184 с.
72. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні.-Київ: Інком Інтер, 2001.-688 с.
73. Проблемное осмысление информации[Електрон.ресурс].-Спосіб доступу: URL:http://www.psymanager.km.ru/psychology/reshenie/file_smusl.html.-Загол.з екрану
74. Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы/ Под ред. Е.Б. Кубко, В.В. Цветкова. - К.: Юринком Интер, 2003. - 528 с.
75. Продукты и услуги [Електр.ресурс].-Спосіб доступу: URL: <http://www.directinfo.spb.ru/prod/> .-Загол.з екрану

76. Разработка государственной политики в области создания и использования информационного ресурса и программа модернизации системы НТИ//НТИ.Сер.1.-1990.-№9.-С.9-21.
77. Разроев Э. Инфокоммуникационный бизнес: управление, технологии, маркетинг/ Э. Разроев. - СПб.: Профессия, 2003. - 352 с.
78. Райков А.Н. Информационно-аналитические технологии для федеральных органов исполнительной власти//НТИ.Сер.1.-1995.-№5.-С.15-19.
79. Салчинский В.И. Определение понятия «качество документальной научно-технической информации»//НТИ.Сер.1.-1981.-№5.-С.6-8.
80. Сладкова О.Б. Гносеологическая сущность мониторинга//НТИ.Сер.1.-№7.-1999.-С.13-17.
81. Сляднева Н.А. Информационно-аналитическая деятельность: проблемы и перспективы [Электрон.ресурс].-Способ доступа:URL: <http://www.meta-ukraine.com/>.-Загол. з екрану.
82. Современная информатика: наука, технология, деятельность/Р.С.Гиляревский, З.Залаев, И.И.Родионов, В.А.Цветкова; Под ред.Ю.М.Арского.-М.:ВИНИТИ, 1998.-220 с.
83. Соколовская Т.Б. О комфортности информационной среды//НТИ.Сер.2.-1978.-№11.-С.1-7.
84. Сорока М.Б. Національна система реферування української наукової літератури / НАН України, Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського. — К.: НБУВ, 2002. — 209 с.
85. Справочник информационного работника/Науч.ред. Р.С.Гиляревский, В.А.Минкина.-СПб.:Профессия, 2005.-552 с.
86. Сурай Ю.І.Періодична преса як інструмент політичної боротьби і суспільної діяльності//Наук.вісник Одес.держ.економ.ун-ту.-2003.-№1(6).-С.74-80. (РЖ 2003.-№4).
87. Тарапанова К. Интеллектуальное общество и информационный работник: требования и возможности//Междунар. форум по информ. и докум.Т.25.-2000.-№1.-С.24-30.
88. Терещенко С.С. Аналитическая и экспертная деятельность: настоящее и будущее//НТИ.Сер.1.-1999.-№1.-С.32-41.
89. Терещенко С.С. Научно-информационная деятельность и проблемы связи с общественностью// НТИ.Сер.1.-№10.-1998.-С.1-8.
90. Толковый словарь по основам информационной деятельности/Под ред.проф.Н.Н.Ермошенко.-К.:УкрИНТЭИ, 1995.-252 с.

91. Управление знаниями – миф или реальность//Компьютерные ведомости.-2001.-№1.-С.42-44.
92. Управление информацией в менеджменте [Электрон.ресурс].- Спосіб доступу: URL: www.de.nwpi.ru/courses/man/base_man/.- Загол.з екрану
93. Управленческое консультирование [Электрон.ресурс].-Спосіб доступу: URL: <http://rus.nnac.com.ua/extensions/consulting/>.- Загол.з екрану
94. Урсул А.Д. Проблема информации и информатизации общества//НТИ.Сер.1.-1991.-№6.-С.1-8.
95. Фрумкина Р.М., Шоштайшвили И.А. Вокруг Интернета: надежды, иллюзии, факты//НТИ.Сер.1. 1997. №5.С.18.
96. Хант Ч. Разведка на службе Вашего предприятия.Информация-основа успеха/ Ч. Хант, В. Зартарьян. - Киев: Укрзакордонвизасервис, 1992. - 159 с.
97. Харченко В. Сайт как товар//Компьютеры+Программы.-2001.-№4.-С.30-32.
98. Хохлова Н.В., Устименко А.И., Петренко Б.В. Информатика: Учебное пособие.-Минск: Высшая школа, 1990.-195 с.
99. Цивін М.Н., Дубов Д.В. Віртуальність як властивість електронного документа//Вісник КНУКіМ.-
100. Чачко А.С. Библиотекведение в человеческом измерении.- К.-М., 2000.-168 с.
101. Черный А.И. Глобализация информации. Сетевое информационное общество//НТИ.Сер.1.-1997.-№5.-С.36-37.
102. Чубукова О.Ю. Экономическая модель предоставления информационных продуктов и услуг//НТИ.Сер.1.-2002.-№1.-С.12-15.
103. Шапиро Э.Л. О взаимодополняемости формальных и неформальных коммуникаций//НТИ.Сер.1.-1976.-№3.-С.3-6.
104. Шемакин Ю.И. Тезаурус в автоматизированных системах управления и обработки информации.-М., Военное издательство Министерства обороны, 1974.-190 с.
105. Шехурин Д.Е. Некоторые вопросы создания единого информационного рынка//НТИ.Сер.1.-1991.-№2.-С.12-19.
106. Шрейдер Ю.А. Информатизация и культура//НТИ.Сер.2. - 1991.- №8. -С.1-9.
107. Шрейдер Ю.А. Информационные процессы и информационная среда//НТИ.Сер.2.-1976.-№1.-С.3-6.
108. Шрейдер Ю.А. О феномене информационного продукта//НТИ.Сер.1.-1989.-№11.-С.21-24.

109. Штарков С.В. Региональная информатизация: методика и практика //НТИ.Сер.1.-1997.-№8.-С.21-25.
110. Яновский А.М. Информация – товар рыночный//НТИ.Сер.1.-1999.-№6.-С.12-14.
111. Яновский А.М. Некоторые возможности использования в бизнесе информации о конкурентах//НТИ.Сер.1.-№1-2000.-С.31-33.
112. Ярочкин В.И. Информационная безопасность: Учебник. - М.: Академический Проект: Фонд "Мир", 2003. - 640 с.

Матвієнко Оксана Володимирівна

Цивін Михайло Наумович

Навчальний посібник

Інформаційний менеджмент